

Poziv delovnih ljudi Rašice vsem delovnim ljudem SFRJ za stabilizacijska prizadevanja in zniževanje cen

Bitka za gospodarsko stabilizacijo in dosledno uresničitev letošnje resolucije o družbenoekonomskem razvoju prihaja v odločilno obdobje. Delovni ljudje so politično izredno močno in z vso odgovornostjo podprli stališča in sklepe zveze komunistov. Akcijski programi so izdelani. Delavski razred se zaveda pomena uresničitve teh akcijskih programov.

V to veliko nalogo se vključuje tudi delovni kolektiv tovarne pletenin Rašica, Ljubljana. Že predčasno je sprejel poseben akcijski program, ki temelji na doslednem izvajanju stabilizacijske politike. Ta dokument nikakor ni nastal le na osnovi splošno znanih in sprejetih načel, ampak na zelo konkretni analizi dosedanjega gospodarjenja.

Da bi se še bolj vključili v prizadevanja stabilizacije, smo delavci Rašice na zborih delovnih ljudi sklenili, da gremo v konkretno zniževanje cen. To znižanje redne kolekcije, ki prihaja v prodajo v zadnjih 4 mesecih letošnjega leta, je 200 milijonov starih din, kar pomeni 22 % znižanje ostanka dohodka.

S to akcijo pa ne bo okrnjen standard naših delavcev, kljub temu, da so osebni dohodki v tekstilni industriji že tako najnižji od vseh panog, ker smo sklenili poiskati notranje rezerve. To pa bomo dosegli na naslednji način:

1. Produktivnost bomo povečali za 3 %, to letno predstavlja 240 starih milijonov. Ker je produktivnost Rašice na delovnem mestu v neposredni proizvodnji že na evropski ravni, bomo to dosegli s popolnejšo organizacijo, boljšo pripravo dela in večjo odgovornostjo.

2. Odpadek v proizvodnji bomo zmanjšali za 3 %, kar prav tako predstavlja letni prihranek 240 starih milijonov.

3. Naše fiksne stroške bomo zmanjšali za 3,9 %, kar letno predstavlja 100 milijonov.

Delovni ljudje v Rašici smo se dogovorili, da bomo znižali cene in da smo dolžni tudi tako postavljene cilje dosledno uresničiti, kajti mnenja smo, da je vprašanje cen eno izmed poglavitnih vprašanj gospodarske stabilizacije. Izkoriščanje trenutne konjunkturo je kratkoročno, sicer lahko v navidezno korist delovnega kolektiva, nikakor pa dolgoročno ne prispeva k splošnim naporom za stvarnejši življenjski standard, ker visoka stopnja infla-

cije v svoji končni posledici znižuje vse delovne napore.

Prav zato smo mnenja, da moramo vsi delovni kolektivi po vsej državi uravnati svoje delo tako, da bodo veliki napori delavskega razreda dali vsem delavcem ustrezen in njihovu delu primeren učinek. Sodimo, da je premalo, če se v splošno akcijo za zniževanje cen vključujejo samo delovni kolektivi v gospodarstvu. V akcijo za zniževanje stroškov se morajo vključiti vsi delovni ljudje, tudi oni v neproizvodni sferi, v samoupravnih interesnih

DELAVSKA ENOTNOST

13. IX. 1975 - ŠT. 36 - L. XXXII

skupnostih in vsi drugi dejavniki splošne in skupne porabe, saj predstavljajo prispevki in davki, ki so osnova za financiranje te porabe, velik delež v dohodku, ki ga ustvarjajo delovni ljudje v gospodarstvu, posebno še, ker se odliv sredstev v splošno in skupno porabo letno nesorazmerno naglo povečuje.

Zato delovni ljudje Rašice pozivamo vse delovne kolektive in vse delovne ljudi, da na samoupravni osnovi s svojimi lastnimi odgovornimi in doslednimi prizadevanji podprejo stabilizacijske napore za zniževanje cen ter da jih s podobnimi programi, kot je naš, z dobrim delom in gospodarjenjem pomagajo uresničiti.

986-članski delovni kolektiv Rašice Ljubljana

Prebivalci trebanjske občine so minuli teden slavili svoj občinski praznik v spomin na 4. september 1942, ko je bila tu ustanovljena slavna Gubčeva brigada. Pred tovarno TRIMO, kjer so predali svojemu namenu novo tovarno fasadnih in

strešnih plošč, je na velikem zborovanju govoril predsednik republiškega sveta ZSS inž. Janez Barborič, katerega govor v celoti objavljamo na tretji strani.

Na slavnostni seji delavskega sveta Litostroja, ki so se je udeležili številni ugledni gostje iz Slovenije, je član sveta federacije Franc Leskošek-Luka podelil 37 zaslužnim članom kolektiva odličja

predsednika SFR Jugoslavije tovariša Tita. Več o velikem slavu v Litostroju in o obisku najdražjega gosta, tovariša Tita, pa na drugi strani našega tednika! - (Foto: A. Ul.)

OB ZAKLJUČKU REDAKCIJE

Delegati družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije, delegirani v sindikalnih organizacijah v skupno delegacijo RK SZDL Slovenije, so se v četrtek sestali v Ljubljani, da bi ocenili predosnutek zakona o združenem delu, o katerem bo v kratkem stekla razprava v slovenski skupščini. V daljši razpravi so ugotovili, da gre za nadvse pomemben dokument, ki celovito obravnava celotno področje združenega dela in ki v glavnem upošteva stališča, ki so jih slovenski sindikati že izoblikovali v predhodnih razpravah o posameznih vprašanjih, denimo o integracijskih procesih v SOZD ali o uveljavljanju ustavne vsebine samoupravljanja v združenem delu. Tako dobivamo v roke enega prvih dokumentov, s katerimi se skupščinski organi ne predstavljajo več kot državni organi, ampak kot dejanski predstavniki združenega dela.

-mG

POSVET PREDSEDNIKOV OBČINSKIH IN MEDOBČINSKIH SVETOV ZSS O STABILIZACIJI

PRITEGNIMO VSE DELAVCE

Ob mnogih zanimivih in pomembnih zadevah je razgovor o najbolj aktualnih družbenoekonomskih vprašanjih in nalogah sindikatov na tem področju pomenil osrednjo točko dnevnega reda torkovega delovnega sveta predsednikov občinskih in medobčinskih svetov Zveze sindikatov Slovenije. Dobra dva meseca, odkar smo začeli široko družbeno akcijo za stabilizacijo, seveda pomenita prekratek čas, da bi že lahko ugotavljali bistvene premike v gospodarjenju in ocenjevali njihovo pravo „težo“. Minilo pa je do-

volj časa, ko že lahko ocenjujemo, kako se stabilizacijska misel uveljavlja v združenem delu in kako njegovi posamezni deli uvajajo in uveljavljajo spodbude, ki naj vplivajo na večjo produktivnost, zmanjševanje stroškov vseh vrst, posebej pa še varčnejše ravnanje s sredstvi in materiali ter povečano odgovornost za delo in do dela.

Na posvetu, ki ga je vodila generalna sekretarka RS ZSS Ivanka Vrhovčak, so ugotovili, da ob trenutnem gospodarskem položaju dejansko vse več kolektivov spoznava, da je pot do

večjega dohodka in s tem tudi do višje življenjske ravni predvsem v zviševanju produktivnosti in zniževanju stroškov, ne pa v „navijanju“ cen in osebnih dohodkov za vsako ceno. Seveda so tudi še kolektivi, ki jim je bolj po volji taka pot. Takšno je stanje predvsem tam, kjer stabilizacijske misli še niso uspeli približati delavcem; tam, kjer delavcem niso znali v razumljivem jeziku pojasniti posledic, ki bi jih za dohodek podjetja in tudi za njihov žep imela učinkovitejša skrb za zmanjšanje zalog, večjo likvidnost, nižje stroške in večjo storilnost. Skupna značilnost takih kolektivov pomenijo tudi slabo razviti samoupravni odnosi, ob katerih dejansko še ni „ne časa in ne prostora“ za nastajanje tistega vzdušja, ki naj pripomore k doseganju boljših rezultatov.

Ob takih in podobnih ugotovitvah seveda ne preseneča, da so udeleženci posveta ponovno opozorili na splošno mobilizacijo in aktiviranje delovnih ljudi v boju za stabilizacijo kot na osnovno nalogo in skrb vseh subjektivnih sil, še zlasti pa osnovnih sindikalnih organizacij. Dokler delavci niso obveščeni o dejanskem stanju in problemih svojih kolektivov, jih seveda ni mogoče ogreti za večje napore in prizadevanja. Zato so osnovne sindikalne

organizacije dolžne zahtevati od pristojnih služb v podjetjih in tudi zunaj njih ustrezne podatke in jih nato posredovati delavcem v razumljivem jeziku. Če bomo dosegli to, bodo akcijski in stabilizacijski programi kmalu postali bolj realni kot so, hitreje jih bomo tudi dopolnjevali in spreminjali skladno z novimi spoznanji.

Če govorimo o mobilizaciji delovnih ljudi za stabilizacijo prav v slehernem okolju, to seveda med drugim pomeni, da si moramo še zlasti vztrajno prizadevati, da bi se v stabilizacijske napore vključili tudi „zamudniki“ in vsi tisti, ki si sedanjo družbeno akcijo predstavljajo po svoje. Če naj bo namreč stabilizacija uspešna, mora vsak opraviti svoj del dolžnosti oziroma tudi odgovarjati, če tega ne stori ali če kako drugače ne izvaja sprejetih dogovorov.

Udeleženci posveta so se dogovorili, da si bodo z vsemi možnimi oblikami delovanja prizadevali spoznati razmere v TOZD in nato skušali svetovati, pomagati ali kako drugače usmerjati njihova prizadevanja. Seveda ne bodo podprli tistih teženj po varčevanju, ki bi pomenile zmanjševanje delavskih pravic, ampak bodo zahtevali, naj bodo kolektivi in njihova vodstva enako kritični do vseh stroškov in elementov gospodarjenja.

M. G.

Na povabilo republiškega sveta ZSS se v tem tednu mudi v Sloveniji 4-članska delegacija DGB iz dežele Baden-Wuerttemberg, ki jo vodi predsednik deželne vodstva sindikatov Guenter Erlewin. Delegacija nemških sindikatov je imela najprej razgovore na republiškem svetu ZSS, zatem je goste sprejel tudi podpredsednik izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije Rudi Čačinovič, nato pa so obiskali še tovarno Almira v Radovljici, Fructal v Ajdovščini, Kmetijski kombinat Vipava in Lu ko Koper.

Po podatkih deželne vodstva sindikatov za Baden-Wuerttemberg je bilo ob koncu lanskega septembra v tej pokrajini kar več kot 213.890 Jugoslovanov. Zato ni naključje, da so zlasti razgovori v republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije, ki so jim prisostvovali tudi predstavniki republiškega sekretariata za delo, zavoda za zaposlovanje in republiške skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja zadevali aktualne probleme zaposlovanja naših delavcev na tujem, njihov življenjski in materialni položaj. Več o pogovorih med predstavniki DGB za Baden-Wuerttemberg in slovenskimi sindikati bomo poročali v naslednji številki našega tednika.

LITOSTROJ JE PROSLAVLJAL

ROŽE IN ANEKDOTE PO LITOSTROJSKO

Praznovanju obletnice ustanovitve in samoupravljanja je dal obisk predsednika Tita pečat nepozabnosti, spomenik pa je odkril Franc Leskošek-Luka, »oče Litostroja«.

Prejšnji teden so v Litostroju slavili. „Na veliko“, bi pričakovali, saj gre navsezadnje za naše razmere za veliko industrijsko podjetje, na proslavi so bili desetisoči Ljubljancev in ne samo stotine Litostrojčanov in njihovih družin: in potem — prišel je tudi tovariš Tito s soprogo Jovanko, spremljali pa so ju najvišji predstavniki slovenskega političnega in družbenega življenja.

In vendar — ne moremo reči, da je bilo proslavljanje v Litostroju „veliko“. Prej bi se nagibali k oceni, da je prevladovala prisrčnost, ki je sicer nihče ni načrtoval, najmanj seveda organizatorji, ki so pripravljali urnik, kakor se seveda za tako ali podobno praznično srečanje spodobi. Prisrčnost je nekaj izven urnika. Pride „sama od sebe“, če pride. Če je ni, je pa ni!

Začelo se je že v uvodu. Pri predaji cvetja. Protokolarci sicer načrtujejo, kaj in kdaj se bo zgodilo, ne morejo pa vedeti, kako se bodo sodelujoči vedli in ne nazadnje tudi znašli. Tovarišica Jovanka je na primer pionirko, ki ji je izročila rože, vprašala, če njeni starši delajo v Litostroju.

„Da!“

„Kaj pa delata?“

V otroški glavic se je v hipu vse zapletlo zaradi takega nepredvidenega poteka dogodkov. Seveda je bil v hipu kot izhod v sili na voljo strelovit odgovor, za katerega so otroci pravi mojstri, če jih starejši „postavijo ob zid“:

„Ne vem!“

Tako se pač rodi anekdota . . .

Litostroj je velika tovarna. Pravimo, da gre za giganta socialistične graditve. Ima pa to srečo, da na zunaj ne kaže veličine, saj se prostrane tovarniške hale zgubljajo v zelenju. Poudarjanje zelenja v spominih malce spominja na začetke Litostroja, ko je začela rasti tovarna — takrat kar daleč od mesta — sredi polj, travnikov in kozolcev. Ni šlo samo za okolje. Litostrojci veterani se celo spominjajo, da so se tiste čase ukvarjali z vremenom in kmetijsko letino, saj so poleg gradnje tovarne mimogrede obdelovali tudi bližnja polja, da so imeli kaj jesti.

Pionirski časi pač, v katere je kakor nalašč sodil Franc Leskošek-Luka s svojo tmno, neposredno šegavostjo in anekdotično pikrostjo. Vinko Hafner ni zastoj v svojem slavnostnem govoru ob odkritju spomenika povedal sicer splošno znano resnico — splošno znano v šalah, ne pa tudi „uradno“ — da je Litostroj „Lukov otrok“. Verjetno prav zaradi vsega tega ni moglo biti dileme, kdo bo odkril spomenik, ki so ga pripravili prav za to slovesnost. Luka!

Vinko Hafner: „Ne potrebujemo trde roke“ države. Če že katero, naj bo to trda roka delavca. Samoupravljavca.“

Ko se je stari revolucionar spominjal posameznih etap v razvoju Litostroja, je bil kratek in odrezav, kakor bi zamahoval s kladivom. Bil je Luka, kakršnega poznamo. Še posebej Litostrojčani, velenjski rudarji, pa celjski cinkarji in emajlirji in še kateri . . . Ni poudarjal, da je prav on 1937 leta izrekel preroške besede, temveč je bilo videti, kakor da je šlo za misel množice: „V Ljubljani bo še stala strojna tovarna, vendar je ne bodo zgradili kapitalisti, temveč nekdo drug!“

Misel je zdaj vklesana na litostrojki spomenik. Spominja na čase, ko so — slo je za to, če ne predvsem za to! — hoteli kapitalisti zbrisati z Ljubljane delavski pečat. Tovarne? Naj bodo drugje. V manjših krajih, samo v Ljubljani ne . . .

Predsednik Tito se je s prirojenim sproščenostjo in njemu svojstvenim „smislom za trenutek“ vključil v praznovanje. Takoj je našel stik s poslušalci, ko je stopil na govorniški oder:

„Spominjam se, da sem pred 63 leti delal — ročno seveda in s primitivnim orodjem — pri izdelavi majhnih turbin. Niti primerjati se niso mogle s tistimi, ki ste jih zdaj sposobni napraviti v Litostroju . . .“

Vsi prisotni so čutili, da tudi predsednik Tito ni prišel po naključju na praznovanje delovnega ko-

Častni gostje med Litostrojčani

Kakor bi hotel reči, glej, začeli smo iz nič in zdaj — kaj vse smo sposobni ustvariti . . .

Kakor je v navadi ob podobnih priložnostih, se je predsednik Tito obširneje pogovarjal s predstavniki vodstva, samoupravnih organov in političnim aktivom občine. Beseda je seveda tekla o Litostroju. O „Titovih zavodih“, kakor so sami s ponosom povedali. Proizvodnja, izvoz, delovne razmere, stanovanja, stabilizacija . . . Prav posebej ugodno je vplival podatek, da ima Litostroj pozitivno zunanjetrgovinsko bilanco in tudi za naprej ugodne obete za dobro gospodarjenje. Praznovanje ustanovitve in obletnice samoupravljanja v takih razmerah pač prihaja vsem bolj od srca . . .

Predstavniki Litostroja so predsedniku Titu za spomin na srečanje izročili darilo. Videti je bilo precej težko. Slišali smo — šaljivo pojasnilo:

Luka je bil „pravi človek“ za odkritje spomenika.

Začelo se je z rožami . . .

lektiva Litostroja. S tovarno je tesno povezan že od vseh začetkov, saj jo je prav on otvoril . . .

Nihče se ni začudil, ko je pri ogledu velike modernizirane hale prišlo do majhnega „zastoja“. Zaustavljen je bil „pretok“ gostov skozi prehode med težkimi stroji. Utihnula je tudi običajna „spremljava“ takih in podobnih obhodov: podatki o strojih, proizvodnji, posebnostih dela . . .

Predsednik Tito se je ustavil pred orjaškim „kolesom“: gonilnikom za Peltonovo turbino. Menda za HE Peričica v Črni gori. Prijel je Franca Leskoška pod roko:

„Pridi, Luka. Tukaj se bova pa midva slikala. Sama, za spomin.“

„Precej težko je, ker je iz kovine. Smo pač težka industrija . . . Odlitek je, ki predstavlja del spomenika, ki smo ga danes odkrili.“

Predsednik Tito jim je takoj vrnil, češ da ne gre samo za težko industrijo, temveč tudi za darilo kovinarju. Torej je vse v stilu . . .

Predsednikova soproga Jovanka je dobila šopek rož in Tito je takoj nadaljeval malo prej začeto misel: „No, rože niso težke . . . Jovanka pač ni kovinar!“

Tako se je predsednikovo srečanje z Litostrojčani začelo in končalo na soroden način. Z rožami, za katere so vsi vedeli, da bodo, in z anekdotami, ki jih nihče ne more predvideti. So pa zato toliko lepši spomin . . .

EDVARD KARDELJ ODPRL DUBROVNIŠKO OKROGLO MIZO O SAMOUPRAVLJANJU

Samoupravljanje — pravica in odgovornost

V Dubrovniku se je 9. septembra začelo posvetovanje o samoupravljanju, ki se ga udeležuje več kot 100 političnih in znanstvenih delavcev iz Ju goslavije, pa tudi iz 25 držav Evrope, Afrike, Azije, Latinske in Severne Amerike. Po krovitelj te okrogle mize o samoupravljanju je član predsedstva SFRJ in ZKJ Edvard Kardelj.

V svoji uvodni razpravi na tej okrogli mizi je tovariš Kardelj obrazložil osnovne teze razvoja in bistva samoupravljanja v Jugoslaviji. Dejal je, da je več zgodovinskih dejstev vplivalo na to, da se je naša socialistična družba zavestno opredelila za celovit družbeni sistem samoupravljanja. Glavni izvor takšne družbene zgodovinske opredelitve ni bil v nekakšnem subjektivističnem ideološkem konceptu, marveč v objektivni zakonitosti razvoja socialistične družbe. Da bi človek resnično postal svobodna ustvarjalna osebnost v demokratični družbeni skupnosti, ni dovolj, da razpolaga samo s politično svobodo. Nujno je predvsem — je dejal Edvard Kardelj — da ima pravico in možnost, da svobodno, to je v razmerah enakopravne medsebojne odvisnosti in odgovornosti vseh ljudi razpolaga z vsemi pogoji in sredstvi svojega dela in življenja.

Razvoj proizvodnih sil in socializem pa ustvarjata objektivne pogoje za uresničitev takšnega položaja človeka. Prav samoupravno-demokratični sistem odnosov med ljudmi pa je tisti instrument, ki omogoča, da ljudje ne samo razpolagajo in upravljajo s temi pogoji in sredstvi dela in življenja, marveč tudi, da v demokratični akciji neposredno rešujejo največji del skupnih problemov in nasprotij interesov.

V nadaljevanju svoje uvodne besede je Edvard Kardelj med drugim dejal:

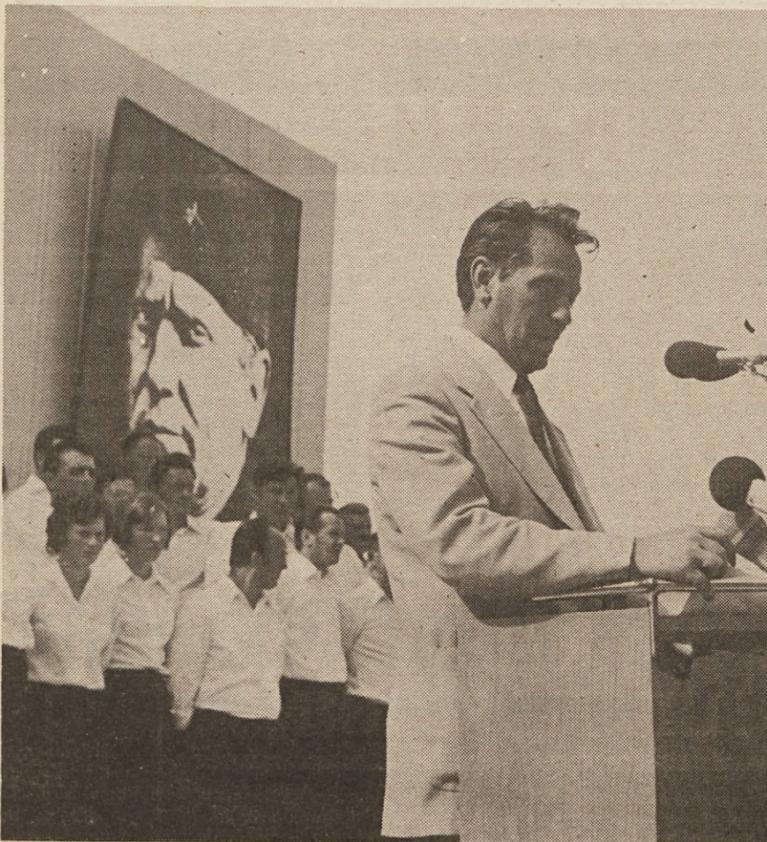
Tako ustvarja socialistično samoupravljanje pogoje, da postaja svoboda človeka svoboda ustvarjalca, ki v vedno večji meri razpolaga s pogoji, sredstvi in rezultati svojega dela in življenja, na tej podlagi prevzema odgovornost glede enakih pravic drugega človeka in s tem neposredno vpliva na vsa področja družbenega upravljanja. Tako postaja socialistično samoupravljanje velika pravica pa tudi velika odgovornost. Tak družbeni položaj človeka hkrati spodbuja nadaljnjo demokratizacijo in humanizacijo človekovega in družbenega okolja.

Zavedamo se, je dejal Edvard Kardelj, da je to dolgoročen družbeno-zgodovinski proces, ki ni odvisen samo od naprednih teženj ljudi in stanja družbene zavesti, ampak tudi od mnogih dejavnikov objektivne narave, ki v največji meri določajo tako značaj kot hitrost družbenega gibanja. Tudi izgradnja samoupravne socialistične družbe je proces, ki ga nujno spremljajo krči, omahovanja, konflikti, prehodna vračanja itd.

V nadaljevanju svoje uvodne besede je tovariš Kardelj dejal, da se vodilne ideje in politične sile naše družbe, predvsem pa Zveza komunistov Ju goslavije niso samo opredelile za samoupravljanje, temveč so za izdelavo idejnega, družbenoekonomskega, političnega in kulturnega koncepta samoupravljanja nenehno spodbujale in usmerjale razvoj samoupravnega sistema in njegove notranje integracije v smislu izgradnje enotnega in konsistentnega celovitega družbenega sistema.

Socialistično samoupravljanje dandanes pomeni najmočnejšo zagotovitev svobode in enakopravnosti vseh narodov in narodnosti, ki žive v Jugoslaviji. Izhodišče za razvoj mednarodnih odnosov v naši družbi ni samo politična in kulturna oziroma demokratična svoboda ljudstva — je dejal tovariš Kardelj, temveč tudi njegova ekonomska samostojnost, ki tako rekoč avtomatično izvira iz samoupravnega položaja delavcev in vseh delovnih ljudi. Samoupravljanje delavca, delovnega človeka tako zagotavlja vsakemu narodu samostojnost v delu in razpolaganju z rezultati dela oziroma izgradnji materialne baze za razvoj lastne kulture in civilizacije. Za zagotovitev svobode nekega ljudstva je namreč bistveno to, da poleg politične in kulturne samostojnosti razpolaga z rezultati oziroma z dohodkom svojega družbenega dela in da upravlja s celotno družbeno reprodukcijo, seveda v ustreznih enakopravnih in vzajemni medsebojni odvisnosti in odgovornosti z drugimi narodi.

Tig

„V večini delovnih kolektivov so že sprejeli programe stabilizacijskih ukrepov. Zdaj smo sredi njihovega uresničevanja. Zato moramo pripravljati zbornice delavcev in samoupravne organe, da bodo, če tega niso delali sproti, pregledali uresničevanje dogovorjenega...“ je na slavnostnem zborovanju v Trebnjem poudaril inž. Janez Barborič, predsednik republiškega sveta ZSS. — (Foto: A. Ul.)

izrazitimi težavami zaradi neenakomerne ozaroma premalo obvladane razvitosti posameznih dejavnosti in delov naše družbenopolitične skupnosti. Če k temu prištevamo še visoko stopnjo inflacije, do skrajnosti poostren neugoden odnos med uvozom in izvozom, pretirano naraščanje cen, pretirano in nenačrtno investiranje, potem je lahko razumeti, da je bilo zadosti razlogov za organiziran nastop vseh družbenopolitičnih dejavnikov v vseh delovnih okoljih in na vseh ravneh naše družbe, da se takemu toku dogodkov postavimo po robu. Bili bi nespametni, ko bi težave precenjavali, toda še bolj nespametni in celo neodgovorni bi bili, ko bi prikrivali ali olepševali stvarno stanje. Trezen premislek kaže, da ni razlogov ne za eno ne za drugo, so pa zadostni in tehtni razlogi, da se poglobimo vase, v svoje ravnanje in delovne navade ter v dogovoru in enotno najdemo odgovore na današnje težave.

O VPRAŠANJH RAZPRAVLJAJMO ZLASTI TAM, KJER LAHKO ODLOČAMO

Pobuda družbenopolitičnih organizacij in ustanovitev koordinacijskih odborov pri konferencah SZDL je bistveno prispevala k temu, da smo pozornost in aktivnost usmerili v osnovne šibke točke dosedanjega dela. V skoraj vseh občinah so opravljene poglobljene in konkretne razprave med delavci v temeljnih organizacijah združenega dela. Tak pristop je onemogočil in onemogoča, da ostanemo splošni, površni, da o težavah razpravljamo kot o nečem, kar sicer ne zadeva nas, temveč druge. Prenesti razprave in sprejemanje odločitev v TOZD — to je osnovnega pomena za uspeh. Občinske ali regionalne razprave so koristne in potrebne, toda le kot dogovor in priprava, ki naj omogoči, da bodo delavci v temeljnih samoupravnih organizacijah, skladno s svojimi samoupravnimi pravicami in dolž-

Podobno bi lahko govorili o investicijah. Posebno o tistih, ki so izven načrtov, in še zlasti o tistih, ki nimajo stvarnega pokritja. V javnih razpravah se dogovarjamo in dogovorimo o prioritetah, o področjih, ki so po naših skupnih spoznanjih najbolj potrebna, in potem vanje investiramo. Tisti, ki investirajo mimo tega, delajo škodo skupnosti ne glede na to, ali se njihovi drobni ali kratkoročni računi lepo izidejo. Ta in taka miselnost mora prevladovati, ko sprejemamo odločitve v svojem delovnem okolju o tem, kaj nam je storiti; in tako moramo ocenjevati izpolnjevanje obveznosti iz stabilizacijskih programov. Kot delegati moramo iz svojih samoupravnih organizacij isto miselnost vnašati tudi v odločitve skupščin samoupravnih interesnih skupnosti. Dosedanji potek akcije za gospodarsko stabilizacijo kaže, da se interesne skupnosti še niso v zadostni meri in z zadostno resnostjo lotile svojega dela nalog.

Na razmeroma neugodna gospodarska gibanja, ki se med drugim kažejo v premajhni produktivnosti posamičnega in skupnega dela, vpliva tudi odnos do zaposlovanja. V celoti gledano, smo letos že presegle z letno resolucijo predvideno stopnjo rasti števila zaposlenih. Pri ocenjevanju tega pojava se moramo izogibati enostranskih ocen in poenostavljanj. Ko se zavzemamo za bolj umirjeno zaposlovanje, moramo dojeti, da pri tem ne gre le za spoštovanje nekega planskega predvidevanja. Daleč bolj pomembno je spoznanje, da prekomerno zaposlovanje pomeni ohranjanje preseženih pogledov na gospodarjenje. Cezmerno povečevanje zaposlenosti, zaposlovanje neusposobljenih delavcev, zaposlovanje v različnih stranskih in pomožnih dejavnostih, brez neposrednih pozitivnih učinkov — vse to moramo odklanjati. Taka poslovna politika ruši naše uspehe. Zaposlovanje je bistvena sestavina samoupravnega gospodarjenja, ki mora zaradi tega biti

prihodnje leto in da sedanjim uspehom bitke za stabilizacijo damo trajnejšo vrednost s srednjeročnim planom družbenoekonomskega razvoja. Prizadevanja si moramo, da akcija za stabilizacijo našega gospodarstva in s tem seveda celotne družbe ne bo le začasna, temveč neprekinjena zavzetost vseh dejavnikov. Rezultati, ki jih dosegamo, nam nedvoumno kažejo, da je to možno doseči le z nadaljnjo krepitvijo takšnih družbenoekonomskih odnosov, v katerih bo delavski razred v celoti odločal o pogojih in rezultatih svojega dela.

Tudi pri razvijanju samoupravnih odnosov smo že marsikaj dosegli v razmeroma kratkem času. Seveda je bila za to potrebna nemajhna bitka tako s posamezniki, ki so — zavestno ali ne — stali na nasprotnih pozicijah z namenom, da bi ohranili svoje privilegije, pa tudi bitka z mnogimi ideološkimi nasprotniki. Toda organizirani delavski razred pod vodstvom zveze komunistov sproti bojuje bitko z vsakim nasprotnikom, razrešuje vsa pereča vprašanja, ki se pojavljajo pri preobrazbi naše družbe.

DOGRAJEVANJE NOVEGA GOSPODARSKEGA SISTEMA

Bitko za samoupravne družbenoekonomske odnose bojujemo na več frontah. Tako v TOZD kot v vseh drugih oblikah združenega dela ter v družbenopolitičnih skupnostih, to je v občini, republiki in federaciji. Če bi to bitko ocenjeval, bi rekel, da smo na teh poslednjih frontah najmanj uspešni. Toda to je pogojeno s tem, ker tudi na prvih še nismo bitke do konca izbojevali.

Prav gotovo sta med osnovnimi nalogami sedanjega časa nadaljnja izgradnja novega gospodarskega sistema, ki bo temeljil na določilnih ustave in sklepih desetega kongresa ZKJ, ter sprejetje srednjeročnih in dolgoročnih načrtov razvoja, ki bodo osnova za stabilizacijo našega gospodarstva. Toda prav tako je gotovo, da delavec ne bo imel takšnega vpliva na sprejem, kakor tudi ne na izvajanje teh dokumentov, če ne bo imel tiste samoupravne pozicije v družbi, ki mu jo zagotavlja ustava. Družbenoekonomski odnosi bodo delavcu odtujeni, v njegovem imenu bodo odločali drugi, na dohodek, ki ga ustvarja, ne bo imel vpliva. To pa je osnovno nasprotje hotenja naše družbe.

Zato je naša naloga, predvsem pa nas, komunistov, da še naprej vztrajno bijemo boj za samoupravne socialistične odnose v vseh celicah naše družbe. Vztrajati moramo, da delavec v TOZD dobi res oblast nad pogoji dela in dohodkom, ki ga ustvarja, in da združuje svoje delo in sredstva z delavci v drugih TOZD in OZD, da združuje sredstva tudi za skupne in splošne potrebe, toda tako, da mu ta dohodek ne bo odtujen, tako da bo tudi tam odločal o njegovih porabi.

Delavec v TOZD mora biti po ustavi tudi osnovni nosilec planiranja. Seveda pa mora za to združevati delo in sredstva. Delavec mora imeti interes, da združuje sredstva. Imel ga bo, če bo ta sredstva naložil bodisi zato, da bo s temi naložbami ustvarjal večji dohodek, oziroma, če bo ustvarjal pogoje za nadaljnje ustvarjanje dohodka, torej zagotovljen dohodek, bodisi, da si bo omogočil boljše življenjske in delovne razmere.

Zagotovljen dohodek pa ni odvisen samo od delavčeve produktivnosti na delovnem mestu, temveč tudi od cen surovin, ki jih potrebuje za svoje proizvode, in od možnosti prodaje teh proizvodov. Da pri tem ne bi bil odvisen samo od tržnih pogojev, je nujno, da se poveže tako s proizvajalcem surovin kot s tistim, ki njegove proizvode na trgu prodaja. Povezovati se mora v večje ekonomske celote, v katerih skupaj planira, skupaj vlaga sredstva, skupaj nosi tveganja in je udeležen v končnem dohodku na osnovi svojega vloženega dela.

Na teh osnovah — v tako imenovanih reprodukcijskih celotah — je možno razreševati probleme plansko-tržnega gospodarstva. Le-te so osnova za urejanje samoupravnih socialističnih odnosov.

Kljub začetnim uspehom, ki smo jih dosegli pri povezovanju OZD v večje sisteme, kljub temu, da je že dokaj globoko prodira zavest o nujnosti združevanja dela in sredstev, smo tu še veliko premalo storili. Ker združeno delo še ni organizirano, kot to določa ustava, je alternativa, da nekdo drug razrešuje v imenu delavca probleme, ki nastajajo. Ta drugi pa je državni aparat.

To spoznanje nam nalaga, da vložimo vse sile v to, da se organizacije združenega dela kar najbolj vsestransko povežejo v tako imenovane reprodukcijske celote na osnovi dohodkovnih odnosov. Le-te bodo lahko nosilec stabilizacije in urejanja medsebojnih odnosov ter planiranja.

PRESEDNIK RS ZSS INŽ. JANEZ BARBORIČ NA SLOVESNOSTI OB OTVORITVI NOVEGA OBRATA TRIMO V TREBNJEM

PRIZADEVANJA ZA STABILIZACIJO NE SMEJO BITI LE TRENUTNA AKCIJA

Drage tovarišice, dragi tovariši!

Dovolite mi, da vam v imenu republiških organov družbenopolitičnih organizacij in v imenu vse slovenske skupnosti čestitam za vaš občinski praznik, predvsem pa za vse dosežke, ki ste jih v zadnjih tridesetih letih dosegli tako na gospodarskem, političnem kot tudi na kulturnem področju v izgradnji nove humane samoupravne socialistične družbe.

VELIKO JE BIL BITK IN ZMAG, VELIKO ŽRTEV

Prav gotovo ni naključje, da sega dogodek, ki ste ga sklenili praznovati kot svoj občinski praznik, v tako zgodnje obdobje narodnoosvobodilnega boja slovenskega naroda, saj je bila ravno na tem področju 4. septembra 1942. leta ustanovljena ena prvih slovenskih partizanskih brigad, to je Gubčeva brigada. To je bilo mogoče prav zaradi tega, ker se je ljudstvo na tem območju že takoj po okupaciji sklenilo upreti okupatorju in sredi leta 1941 začelo organizirano pripravo na oboroženi boj. Veliko je pomembnih dogodkov iz NOB in vseh ni mogoče naštet, ki so vezani na vaše območje.

Veliko je bilo bitk in zmag, toda tudi veliko žrtev.

Da so se prebivalci teh krajev jasno opredelili za boj proti okupatorju in domačim izdajalcem ter v tem boju tudi ogromno prispevali, pričajo prav gotovo tudi impozantne številke o sodelovanju v tem boju. Z območja sedanje občine Trebnje je bilo med aktivnimi borci narodnoosvobodilne vojske več kot 1100 prebivalcev, aktivistov, ki so aktivno in organizirano delali na tem območju, več kot 200 in več kot 700 je bilo trebnjskih delavcev OF.

V NOB je padlo 372 borcev, ki so bili tod doma, svoja življenja je žrtvovalo skoraj 60 aktivistov OF, zaradi sodelovanja v narodnoosvobodilnem gibanju pa je bilo na Trebnjskem ustreljenih 57 talcev.

Vse te žrtve za zavednih ljudi na Trebnjskem niso ustrahovale. Vztrajali so do zmagovitega konca in tedaj tudi jasno rekli, da starega nočejo več.

Vojna vihra je zapustila veliko razdejavanje. Popolnoma požganih in uničenih je bilo 128 domov, 497 gospodarskih poslopij in 15 javnih zgradb — večinoma šol. Več kot tisoč gospodarskih objektov, stanovanj in javnih zgradb je bilo močno poškodovanih.

Za prvih 15 let povojnega gospodarskega razvoja občine je značilen majhen delež družbene proizvodnje in narodnem dohodku občine, velik delež kmetijstva — večinoma zasebnega, velik odstotek kmečkega prebivalstva in majhno število delovnih mest.

Delovne organizacije, kolikor jih je bilo, so bile pretežno obrtniškega značaja. Nekaj delavnic so zaradi nerentabilnosti celo zaprli. Iz nekdanjih kmetijskih delovnih združenj so nastale zadruge v vseh večjih krajih občine. Pospeševale so kmetijsko proizvodnjo in skrbele za odkup vse do združitve v eno zadruzo 1961. leta.

Tudi trgovska in gostinska dejavnost sta močno zaostajali. Nekaj je bilo doseženega šele po združitvi z večjimi delovnimi organizacijami iz Ljubljane in Novega mesta.

Pričetek razvoja industrije v občini sega v leta 1952, ko se začelja živahniji razvoj. Ustanovljena je bila destilacija alkoholnih pijač DANA na Mirni, Tovarna šivalnih strojev na Mirni, obrat ISKRE v Mokronogu. Porajale so se še nove, med njimi sedanji TRIMO itd. Največji razvoj je bil dosežen v zadnjih petih letih, ko je bilo zgrajenih oziroma še raste več povsem novih industrijskih obratov. Do tega napredka je prišlo tudi po zaslugi ukrepov republiške skupščine za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v Sloveniji. Vendar in predvsem pa zaradi hotenja, volje in delovne vneme samih občanov. Velik razvoj so dosegle tudi negospodarske dejavnosti, vsekakor pa ne takšnega kot gospodarstvo. Tudi tem bo potrebno v bodoče posvetiti več pozornosti in sredstev.

SVOJE USPEHE IN SVOJE DELO MORAMO NENEHNO PRIMERJATI Z USPEHI IN DELOM DRUGIH

Uspehi, ki ste jih dosegli, vas in nas vseh skupaj ne smejo uspavati. Kljub velikanskemu napredku, ki ga je naša družba dosegla na vseh področjih, občasno zaide v težave, ki so sicer prehodnega značaja. Toda če se vsi zavestni družbeni dejavniki ne bomo uporno borili proti tem težavam in pojavom, se lahko primeri, da bo zavrt nadaljnji samoupravni razvoj naše socialistične družbe.

V našem družbenoekonomskem sistemu, zlasti v razmerah, ki so ustvarjene z novo ustavo, moramo svoje uspehe in svoje delo nenehno primerjati z delom drugih, saj je naše delo le del skupnega dela, naši napori morajo biti vključeni v skupne napore in tudi težave moramo reševati z usklajeno bitko vseh delavcev v združenem delu.

Leta nazaj smo bili navajeni na dokaj visoke stopnje gospodarske rasti. Poprečno več kot 7-odstotni porast vas je uvrščal med dežele z najhitrejšo gospodarsko rastjo, nam pa je omogočal zmanjševanje razlik v primeri z razvitejšimi. Vsak razvoj, še zlasti pa tako nagel razvoj gospodarstva in družbenoekonomskih odnosov, vsebuje in poraja številna rotislovja in probleme. Tako smo že nekaj let soočeni z nestabilnimi gospodarskimi gibanji in vedno bolj

nostmi imeli možnost spoznati svoj del problemov in svoj del odgovornosti. Ko poudarjam pomen samoupravnega odločanja v temeljnih organizacijah združenega dela, menim, da moramo, odvisno pač od narave problema, o vseh vprašanih razpravljati na tistih ravneh, kjer lahko sprejemamo samoupravne odločitve. Naš namen ne sme biti analiza in razprava, temveč sprejemanje odločitev, ki bodo odpravile slabosti. Analize in razprave so le nujno sredstvo, da bo odločitev preiščena, stvarna, konkretna in v skladu s splošnimi družbenimi napori.

V večini delovnih kolektivov so že sprejeli programe stabilizacijskih ukrepov. Zdaj smo sredi njihovega uresničevanja. Toda že zdaj moramo pripravljati zbornice delavcev in samoupravne organe, da bodo — če tega niso delali sproti — pregledali uresničevanje dogovorjenega. Ničesar nismo storili, če smo le razpravljali o pretirani rasti cen, ki nas pesti kot proizvajalce in porabnike, če smo tudi sami s cenami svojih proizvodov ali storitev presegle dogovorjene meje, potem smo dolžni zdaj ugotoviti, kaj smo konkretnega storili, da bi tudi sami spoštovali dogovor.

Namenoma sem kot primer omenil cene, ker se na tem področju srečujemo z mnogimi težavami, s hudimi posledicami. Kaj pomaga, če imamo visoko ceno, ki nam povzroča zaloge? Naše zaloge so za štiri petine višje kot lani. Kaj pomaga, če rastejo osebni dohodki, če zaradi prekomerne rasti cen v resnici ostajamo pri isti ali nižji kupni moči? Prav zaradi tega, da bi tako stanje preprečili, smo sprejeli družbene dogovore o cenah. Razširiti moramo miselnost, da tisti, ki dvigne cene prek dogovorjenih meja, ali ki svoje slabo delo in nizko produktivnost rešuje z dviganjem cen, vtika roko v tuj žep!

Na slavnosti v Trebnjem je predsednik občinske skupščine Slavko Kržan podelil najzaslužnejšim družbenopolitičnim delavcem v občini „plakete občine Trebnje“. Visoko priznanje sta prejela Bogdan Osolinik, ki je postal častni občan, in Zoran Hudales za knjigo Občina Trebnje med NOB. — (Foto: A. Ul.)

Razvoj samouprave v krajevni skupnosti

S septembrom se je začela javna razprava o skupščinskem gradivu „Aktualni problemi nadaljnega razvoja krajevni skupnosti v SR Sloveniji“. Ker se je tudi sindikat aktivno vključil v pripravo te razprave, bomo v dveh nadaljevalnih osvetlili temeljne probleme in naloge vseh organiziranih subjektivnih sil v naši družbi, posebno sindikata pri uveljavljanju ustavne koncepcije krajevne skupnosti. V pripravo te razprave sodi tudi „Analiza ankete o sodelovanju krajevni skupnosti in temeljnih organizacij združenega dela pri uresničevanju ustavne koncepcije krajevne skupnosti“ ter razprave na to temo za okrogli mizami v Mariboru, Ormožu in v občini Ljubljana-Moste-Polje.

Iz ankete, ki smo jo izvedli v treh občinah, smo želeli dobiti popolnejšo podobo o sodelovanju organov krajevne skupnosti in temeljnih organizacij združenega dela. Posebno smo si prizadevali, da bi spoznali odnose delovnih ljudi v TOZD, zato smo izbrali tri krajevne skupnosti: Maribor-Tezno, Ormož in v občini Moste-Polje krajevno skupnost Nove Jarše, saj je na njihovem območju veliko temeljnih organizacij združenega dela, dve krajevni skupnosti pa nimata na svojem območju nobene temeljne organizacije združenega dela in sicer v Mariboru krajevna skupnost Miklavž in krajevna skupnost Središče ob Dravi v ormoški občini. Takšna anketa sicer ne bi bila popolna, če je ne bi primerjali z reprezentativno anketo, ki je zajela 300 krajevni skupnosti v SR Sloveniji in jo je izvedel odbor za družbenopolitični in komunalni sistem zbora občin skupščine SR Slovenije. Vrednost ankete daje tudi dejstvo, da se odgovori na zastavljena vprašanja ne izključujejo, še več, da so popolnoma primerljivi.

Na osnovi podatkov lahko ugotovimo, da ustavna koncepcija krajevne skupnosti še ni v celoti zaživela, vendar pa je tudi možno ugotoviti, da akcija za uresničitev te koncepcije tače in da postopoma daje svoje rezultate. Lahko tudi ugotovimo, da obstaja odločna in dovolj velika pripravljenost za uresničitev ustavnih odnosov, hkrati pa ugotavljamo, da ta pripravljeno za povezovanje temeljnih organizacij združenega dela in krajevni skupnosti ne more najti svoje veljave v praksi zaradi premalo organizirane politične aktivnosti in zaradi nezadostnega razumevanja zapletenih odnosov v krajevni skupnosti. Prav nerazumevanje ustavnega položaja krajevne skupnosti pa je vzrok, da pripravljeno marsikje ne obrodi konkretnih in praktičnih rešitev. Zato je nujno potrebna usklajena akcija vseh subjektivnih sil družbe, da bi v prizadevanju za te odnose uspeli.

Krajevna skupnost je v ustavi opredeljena kot temeljna organizacija družbenopolitičnega sistema. Pri tem je potrebno poudariti dve dejstvi: krajevne skupnosti so obvezne osnovne organizacije neposrednega samoupravljanja delovnih ljudi in občanov, iz katerih raste na delegatskih osnovah celotna, deloma tudi funkcionalna nadstavba družbenopolitičnega sistema.

In nato: krajevne skupnosti so skupaj s temeljnimi organizacijami združenega dela, z samoupravnimi interesnimi skupnostmi in z družbenopolitičnimi organizacijami enotna osnova družbenopolitičnega in družbeno-ekonomskega sistema, kjer delovni ljudje neposredno na kraju združenega dela in v kraju bivanja „upravljajo in ustvarjajo“.

Delovnim ljudem in občanom so z ustavo dane vse možnosti, da v krajevni skupnosti na samoupraven način uresničujejo svoje skupne interese in solidarno zadovoljujejo skupne potrebe na vseh področjih uveljavljanja svojega družbenega položaja, kot to terjajo potrebe in dovoljujejo materialne in druge možnosti. Izkušnje pa nam kažejo, da te možnosti v marsikateri krajevni skupnosti še niso v polni meri samoupravno izkoriščene.

Bistvena pomena za to je, da so delovni ljudje in občani zavestni nosilci nove koncepcije krajevne skupnosti. To pa pomeni, da bodo razvijali nove družbenoekonomske odnose, kar pa

terja njihovo aktivno udeležbo v konstituiranju novih odnosov v krajevni skupnosti predvsem na osnovi delegatskih razmerij.

Tako tesnejše povezovanje in organiziranje delovnih ljudi in občanov posameznih naselij v krajevne skupnosti kot v samoupravne skupnosti, v katerih se podružblja in ureja na poslgi vzajemnosti in solidarnosti čedalje več njihovih interesov in potreb, postaja nujno v bitki za ustavno opredeljen družbenoekonomski in samoupravni položaj delovnega človeka v družbeni reprodukciji ob spreminjanju socialne sestave prebivalstva, razslojevanju vasi, vse večji urbanizaciji naselij, ob spreminjenem položaju in vlogi družine, ob občutnem porastu osebne in družbenega standarda ter s tem povezanimi potrebami po skupnem zadovoljevanju človeških osebnih in skupnih interesov.

V krajevni skupnosti pa naj bi se uresničevali predvsem trije aspekti odnosov:

- skrb za humanizacijo medčloveških odnosov;
- zaživetje morajo delegatska razmerja in s tem na socialističen način pota demokratičnega odločanja na vseh ravneh;
- zaživetje mora urejenost razmerij med proizvajalci in potrošniki ter spoznanje, da v sistemu, kot je naš, ne moremo in ne smemo ločevati delavca, ki dela na svojem delovnem mestu, in občana, ki živi v krajevni skupnosti. Spoznati moramo, da je od urejenosti razmer v kraju bivanja odvisna tudi njegova delovna produktivnost v temeljni organizaciji združenega dela ter počutje delavca in njegove družine.

Da pa bi ti odnosi lahko v praksi zaživel, moramo s planiranjem in s programiranjem nakazati poti, potrebe in interese delovnih ljudi in občanov. Programi krajevni skupnosti morajo biti usklajeni s programi temeljnih organizacij združenega dela in samoupravnih interesnih skupnosti, priprava programov pa mora biti odraz določenih potreb, ne pa le skupek želja.

Le takšni programi – v osnovi usklajeni in dobri – bodo lahko podlaga za zagotavljanje materialne osnove za delo in razvoj krajevni skupnosti. Ko govorimo o financiranju dejavnosti, pa moramo poudariti, da je nujno v nov sistem financiranja vključiti določene kriterije. Krajevno skupnost je potrebno vključiti v sistem skupne in splošne porabe ter sprejeti družbeni dogovor o financiranju dejavnosti. Odločanje delavcev v TOZD o tem, koliko bodo financirali dejavnost v krajevni skupnosti, pa je odvisno od več razlogov: od tega, koliko delavcev živi na območju krajevne skupnosti, kakšni so programi in ne nazadnje, kakšne so potrebe krajevne skupnosti. Na solidarnosten način pa se bodo financirale dejavnosti tistih krajevni skupnosti, ki nimajo na svojem območju nobene organizacije združenega dela. Moramo pa poudariti, da ne gre za uravnilovske pavšale, temveč za trezno pretehtano odločanje delavcev na zborih delovnih ljudi.

Odločanje o skupnih zadevah v krajevni skupnosti naj bi bilo v prvi vrsti neposredno, na zborih delovnih ljudi in občanov, v večjih krajevni skupnostih – takšne so zaenkrat v večini – pa vlogo osrednjega organa samoupravljanja prevzema zbor delegatov krajevne skupnosti. Vanj pošiljajo delegate prebivalci naselja, organizacija združenega dela, družbenopolitične organizacije in društva. Posebno pomembne so vezi s temeljnimi organizacijami združenega dela, kajti tako se vzpostavlja tesnejša zveza z delovnimi ljudmi in krajevni skupnostmi.

Delavci temeljnih organizacij se povezujejo v krajevni skupnosti na več načinov:

- neposredno kot delovni ljudje in občani v tistih krajevni skupnostih, v katerih prebivajo;
- organizirani v temeljnih organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih delovnih skupnostih v samoupravne organe krajevni skupnosti;
- organizirani v sindikatu in drugih družbenopolitičnih in družbenih organizacijah v okviru SZDL kot enotne fronte vseh organiziranih socialističnih sil in kot demokratične zveze delovnih ljudi in občanov.

Z uresničitvijo vseh naštetih odnosov pa bo povezovanje na relaciji krajevna skupnost – temeljna organizacija združenega dela zaživel in rodilo tudi uspehe, kakršne si želimo.

Dragica Kšela

PREDSTAVLJAMO VAM

RUDI PEPERKO se je rodil 23. aprila 1939. leta v Celju v delavski družini. Po končani osnovni šoli se je izučil za elektromonterja ter se zaposlil v Elektro Celje. Zatem se je kot izredni študent vpisal na višjo pravno šolo v Mariboru, jo končal ter bil pet let pravnik v Elektro Celje. Leta 1970 je bil imenovan za sodnika za prekrške v Celju. Kot izredni študent je absolviral drugo stopnjo pravne fakultete. Letos je bil imenovan za družbenega pravobranilca samoupravljanja za območje celjske, šentjurske, šmarske, konjiške, mozirske, žalske in laške občine.

Rudi Peperko je veliko delal v političnih organizacijah. Bil je med drugim tudi odbornik in predsednik komisije za pregled samoupravnih aktov skupščine občine Celje, nato podpredsednik komisije za samoupravljanje pri občinski konferenci ZK v Celju ter član komisije za družbenopolitični sistem pri CK ZKS.

Tovariš med tovariši

Pisarna Rudija Peperka, družbenega pravobranilca samoupravljanja, je v drugem nadstropju starega sodišča na Trgu svobode v Celju. Vanjo lahko vstopiš vsak dan že pred šesto uro. Toda ni rečeno, da boš prvi. Najpogosteje se primeri, da naletiš na nekaj ljudi, ki so prišli že pred tabo, pred tajnico in tudi pred branilcem.

ZA VSAKEGA MORAŠ IMETI ČAS

„Čprav smo pravzaprav šele začeli z delom, teh 80 primerov ki sem jih doslej obravnaval, kaže, da je bila ta institucija nujno potrebna. Odzivnost je izredno velika, kar kaže, da je bila zaščita in pomoč tako po strokovni kot politični plati doslej pomanjkljiva.“ pravi Rudi Peperko v trenutku predaha. Pravkar je opravil daljši telefonski pogovor, svetoval, kritiziral in zasliseval. Tajnica postreže s kavo, ki je kot pravi, pogosto edini topli obrok do poznega popoldneva.

„Za vsakega si moraš vzeti čas, mu prisluhniti in ga poskušati razumeti. Najpogosteje že v uvodnem razgovoru ugotoviš, za kaj gre, zbereš osnovne informacije, da lahko hitro in s tem tudi učinkovito ukrepaš.“

Ugotavljam, da v pisarni nisva sama s sogovornikom, saj naju venomer prekinja telefon. To jutro, tajnica mi je pozneje povedala, da se ni v ničemer razlikovalo od drugih, je telefon venomer brnel. Kaže, da sodi telefonska številka 21-559 med „vroče linije“ v Celju.

„Samoupravljanje uresničujajo ljudje. Sistem je čudovit, ko ga vsi subjekti vzamejo za svojega. Jasno pa je, da ustavne norme še niso lastne vsakemu posamezniku ali skupini. Da je temu tako, kažeta dve skrajnosti. Mnenje nekaterih, da naši delavci niso zreli za boljše organiziranost na tem področju, ali mnenje delavcev, da njihova udeležba ni bistvena, ker o vsem pomembnem tako odločajo samo vodilni ljudje.“

Če bi opravil grobo delitev vseh mojih dosedanjih primerov, bi moral ugotoviti, da delavci iščejo pomoč takrat, ko so osebno prizadeti. Najpogosteje gre za primer kršitev samoupravnih pravic iz medsebojnih razmerij. Sem sodi vse od sporov pri osebnih dohodkih pa do razporeditve delavca na delo in do kršitev obveznosti po sporazumih.

Zdi se mi, da osnovne organizacije sindikata v TOZD kot organizirane subjektivne politične sile še niso doumele ustavnega položaja, predvsem pa pravic, odgovornosti in dolžnosti, ki jih imajo do delovnih ljudi, članov sindikalnih organizacij. Argument za to trditve so dejstva, da so osnovne organizacije sindikata doslej le v redkih primerih posegale vmes, se obračale po pomoč ali zahtevale intervencijo družbenega pravobranilca samoupravljanja. Izjeme so v LIK Savinja, Toper in KK Šentjur.“

MED PISARNO IN CESTO

Medtem ko Rudi Peperko narekuje tajnici tekste posameznih zadev, poskušam ugotoviti, kaj vse tare današnjega delovnega človeka. Že površen pregled pravobranilčevih intervencij kaže, da je vsebina njegovega dela izredno raznovrstna.

To jutro je do devetih po telefonu ali osebno interveniral v zadevi celjskega kolektiva Javnih naprav, Ceste in kanalizacija, Styl lesa iz Sevnice, Dravinjskega doma iz Slovenskih Konjic, Aera v Celju, Zlatarne Celje, IV. osnovne šole v Celju. Najdlje se je pogovarjal z možakarjem, ki išče svojo pravico po sodiščih v državi. Pred tem je z bombo, pozneje so ugotovili, da je bila izrezljana iz krompirja in spretno pobarvana – nekaj ur pretil v pisarni generalnega direktorja EMO ...

„Doselej je neizpodbitna analiza družbenopolitičnih organizacij v občini in republiki, da so organi samouprave delavske kontrole v splošnih aktih formalno-pravno opredeljeni in v večini primerov tudi izvoljeni, da pa je njihova učinkovitost neznamenita. Na mojem območju delovanja do sedaj med predlagatelji intervencij ni bilo niti enega primera, da bi bili to člani ali delavske kontrole same.“ pripoveduje med vožnjo v Konjice. Svojo tajnico je pustil med kupom rokopisov in naročil, da bi do njegove vrnitve materiale prepisala. V Konjicah je šlo za daljši posvet, medtem pa je že prišel poziv iz Šentjurga. Kot mi je med vožnjo povedal, gre za sejo izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata v TOZD Klavnica, kjer se člani ubadajo z mnogimi problemi. Ker so s sejo že začeli, ra kosilo ni bilo niti misliti. Sestanku sta prisostvovala tudi predsednik sindikalne konference kolektiva in občinske sindikalne konference.

SAMOUPRAVLJANJE, KJE SI?

Izvršni odbor sindikalne podružnice TOZD Klavnica je ugotovil, da zaradi mnogih problemov tega 70-članskega kolektiva, ki deluje v sestavi Kmetijskega kombinata, ne more več stati ob strani. Njihov TOZD je donedavna posloval z izgubo, zaradi enostranskega

vodenja dveh, treh pa je prišlo do nepravilnosti, ki v kolektiv vnašajo nestrpnost in ogorčenje.

„Naše samoupravljanje sestoji v tem, da na zboru kolektiva poslušamo poročilo, ki ga prinese tovariš iz uprave in iz katerega zvemo, da poslušamo z izgubo.“ navaja nekdo izmed prisotnih. „Tako je, pribija komercialni. „Jaz vse doslej nisem mogel razčistiti, na kakšni osnovi in kako obračunavamo naše poslovne uspehe, zakaj nastaja izguba ali zakaj nismo v izgubi. Tovariši se lepo dogovore in nas postavijo pred dejstva ...“

– Kdo so ti tovariši? vpraša pravobranilec.

„To so tovariši z uprave, upravnik in analitik TOZD.“ odgovori v en glas.

„Karkoli sklenemo, upravnik in analitik po svoje obrneta.“ pravi obratvodja. „Sem tehnolog za meso, torej strokovnjak za to področje dela. Ko sem prišel v kolektiv in videl, kako teče proizvodnja, sem tovarišem obljubljal, da bi s spremembo tehnologije lahko naredili več in laže. Zdaj ničesar več ne obljubljam, ker niti ene obljube nisem mogel izpolniti. Pravzaprav se več niti ne borim. Imam dva otroka, žena ni v službi ... Utrujen sem.“ priznava obratvodja.

„Ker v našem kolektivu ni samoupravljanja, da o delavski kontroli ne govorimo, je mnogo samovolje in nezakonitosti.“ navaja nekdo iz klavnice. „Kolektiv zanima, kdo in zakaj je s 5.000 dinarji nagradil analitika za nekdo delo, ki ga je opravil v rednem delovnem času, medtem ko nimamo denarja za prepotrebne stroje, za izboljšanje delovnih razmer, za ureditev zdrave prehrane vsaj tistim, ki so po 12 in 14 ur zdoma ...“

Obtožbe in primeri se vrste, zapisnik postaja vse debelejši.

„Se danes, ko je samoupravljanje staro že četrtr stoletja, ne vemo, kako je naše delo ovrednoteno,“ nekdo ogorčeno ugotavlja.

Pravobranilec zahteva pojasnila. Pravijo, da nekdo osebne dohodke po svoje spreminja, ne glede na to, da so sprejeli sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Bajje zato, da ne bi dobili preveč in pozneje premalo ...

„Ali ni to kriminal, če nekdo dobi za prodano kravo toliko, kot če bi prodal telico? Kot je bil to primer ob prodaji živine našega analitika, ki nam je prodal telico in kravo, denar pa dobil, kot če bi prodal dve telici. Pri tem ne smemo pozabiti, da gre za 6 dinarjev razlike pri kilogramu. Vsi to vemo, pa si ne moremo ali ne znamo pomagati ...“

„Tovariši, počasi, da ne bo videti kot državni udar,“ miri komercialni. „Sicer je pa meni tako vseeno, ker se poslavljam. V takih razmerah ne morem več delati ...“

„Vi se torej poslavljate? sprašuje pravobranilec. „Seveda, vi ste inženir, vam ne bo težko najti službe. Kam pa naj gredo drugi? Za delavce h komunalnemu podjetju? In to samo zato, ker tudi tisti, ki ste šolani, vse to trpite ...“

KO ZARADI DREVESA VEČ NE VIDIŠ GOZDA

Dan se je že močno prevesil k večeru, ko smo zapušali zakajeno pisarno. Pred slovesom nekdo prosi, naj bi vse, o čemer smo se pogovarjali, ostalo med štirimi zidovi ...

„Kako?“ se čudi pravobranilec. „Mar ne želite vseh teh problemov razčistiti? Torej? Kdor od tega odstopa, naj pove že zdaj, da pozneje ne bo nesporazumov ...“

Nihče ne odstopa. Vsi zatrjujejo, da je to potrebno takoj razčistiti, ker je kolektiv že hudo razburjen. Kaj je potem narobe? Strah, da ne bi posamezniki padli v še večjo nemilost.

„Veste, že nekajkrat se je zgodilo, da smo se vse lepo dogovorili. Demokratično in samoupravljajvsko. Toda, ko je bilo posameznikom svetovano, naj se umirijo ali pa naj gledajo za drugo službo, če mislijo samoupravljati, potem tu ne gre več za resnično samoupravljanje. Zato tudi menim, da bodo delavci povedali še marsikaj, če ne bo poleg dveh vodilnih našega TOZD. V teh letih je posameznikom uspelo delavce prestrašiti in upogniti v garače in bitja, katerim je samoupravljanje samo sen o nečem lepem,“ je ob koncu ugotavljal delavec, ki se v kolektivu dolga leta bori za pravičnost.

„Vidite, tako je to. Ta kolektiv ni edini, ki se čuti prikrašanega za marsikatero, toliko proklamirano pravico. K sreči se prebujata. To je dobro,“ je razglabljal Rudi Peperko, ko sva hitela naprej, na Planino.

Vrnila sva se v mraku. Človek mora med ljudi, da izve nekaj resnic tudi o resničnem vsakdanu, pravi Rudi Peperko in med njimi je vsak dan. V njegovi pisarni je ljudi kot pred ordinacijo podeželskega zdravnika. To sicer ni povsem dobro, če vemo, da je delavski razred na oblasti, vendar je res, da v še tako dobrem sistemu prihaja do napak ...

JANEZ SEVER

RAVNE NA KOROŠKEM

ČIMPREJ V SKLEPNO FAZO

Predsedstvo ravenskih sindikatov je na zadnji seji pregledalo potek akcije sindikatov za uveljavljanje ustavnih določil v temeljnih organizacijah združenega dela Meziške doline, pri čemer služi kot osnova za akcijo in za njeno vsebinsko usmeritev gradivo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o uresničevanju ustavne vsebine samoupravljanja v temeljnih organizacijah združenega dela.

Akcija sindikatov za uveljavljanje nove vsebine samoupravljanja v temeljnih organizacijah združenega dela mora tudi v občini Ravne na Koroškem čimprej priti v sklepno fazo. Nekaj osnovnih organizacij sindikata je že pripravilo podrobno oceno samoupravljanja in izoblikovalo akcijske programe za uveljavljanje ustavnih določil o samoupravljanju. Vse druge osnovne organizacije sindikata pa so sklenili opozoriti, naj pospešijo prizadevanja.

Ko bodo izoblikovane vse ocene in izdelani akcijski programi, bodo na konferenci ravenskih sindikatov, ta bo predvidoma v mesecu oktobru, celovito ocenili prizadevanja za uresničevanje ustavne vsebine samoupravljanja in akcijske programe, ki so jih sprejeli v temeljnih organizacijah združenega dela. Z oceno ter stališči sveta bodo nato seznanili kar najširši krog sindikalnih aktivistov ter delavce.

Predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Ravne na Koroškem pa je na zadnji seji obravnavalo tudi potek solidarnostne akcije za pomoč Brkinom. Čeprav so se z zamudo vključili v to solidarnostno akcijo, bodo storili v Meziški dolini vse, da bodo zbrali toliko sredstev, kot je bilo predvideno.

(An)

**IZVRŠILNI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV TEKSTILNE IN USNJARSKE
INDUSTRIJE O SREDNJOČRANEM PROGRAMU RAZVOJA USNJARSKE
INDUSTRIJE**

PRILAGAJANJE RAZMERAM NA TRŽIŠČU

Na svoji zadnji seji je izvršilni odbor RO sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije Slovenije med drugim obravnaval tudi osnutek tistega dela srednjeročnega plana razvoja republike za obdobje od 1976. do 1980. leta, ki zadeva razvoj usnjarske industrije. Ker smo o problematiki, ki jo je RO obravnaval v drugih točkah dnevnega reda zadnje seje, že poročali, denimo o položaju tekstilne industrije, ali pa bomo to obširneje storili kasneje, tokrat posvečamo ta prostor samo bodočemu razvoju usnjarske industrije Slovenije.

Osnovna usmeritev usnjarske industrije Slovenije v naslednjem srednjeročnem planskem razdobju je glede na razvojna gibanja v svetu povsem jasna: čeprav je panoga med našimi najbolj atraktivnimi dejavnostmi v zunanji trgovini, saj je ena tistih, kjer izvoz precej presega uvoz in čeprav se bo v naslednjem obdobju izvoz še stopnjeval, vendarle ta dejavnost nima velike gospodarske bodočnosti. Naravnost povedano, počasi postajamo preveč razviti za tovrstno dejavnost, ki se že leta dolgo seli iz razvitih industrijskih dežel v manj razvite, tja, kjer je tudi svetovna surovinska baza. Zavoljo tega je edina možna razvojna usmeritev čim večja stopnja predelave ter vlaganja v takšno tehnologijo, ki bo zagotavljala ne le večjo proizvodnost, ampak tudi vrhunsko kakovost izdelkov. Sicer pa je zlasti za proizvodnjo usnja, ki je v znatnih gospodarskih težavah, že značilno, da postopoma išče sama izhod v sorodni, pa vendarle drugačni in bolj akumulativni proizvodnji.

Težko bi zapisali, da so delegati pripravljene osnutek razvoja usnjarske industrije zavrnili, res pa je, da je po njihovi sodbi potreben številnih dopolnitev. Predvsem pa je v njem premalo poudarjen socialni aspekt bodočega razvoja, program ne konkretizira bodočih potreb po stanovanjih, rekreacijskih objektih, po sredstvih za prehrano na delovnem mestu itd., premalo je obdelano tudi gibanje osebnih dohodkov. IO je zato predlagal, naj bi ustvarjanje in razporejanje dohodka v tej dejavnosti uskladili tako, da bi poprečni osebni dohodki usnjarske industrije do leta 1980 dosegli poprečno raven osebnih dohodkov v industriji in rudarstvu republike.

Programu so tudi utemeljeno očitali, da mu manjka nekaj

stabilizacijskih elementov; kot najpomembnejše so omenili politiko cen in cene v vsej vertikalni dejavnosti. Pogrešajo tudi kritičnejši odnos do uvoza surovin; prav tako je nekolikant nerealno opisana bodoča investicijska dejavnost te panoge. Doslej je usnjarska industrija res investirala zelo malo bančnih in drugih sredstev, toda panoga želi v bodoče ta odnos popraviti v prid bančnih kreditov. Računica pa se zdi, pač zavoljo drugih pomembnejših investicijskih potreb v naši republiki, narejena precej brez krčmarja!

Politika cen je pomemben element v stabilizacijskih prizadevanjih, veriga cen od prodajalca surovih kož do prodajalca končnih izdelkov pa nima vseh členov enako debelih. Neskladje se je doslej najbolj očitno pokazalo na začetku, pri preniknih odkupnih cenah za surove kože. Deloma je prav to vzrok, da mora slovenska usnjarska industrija uvažati kar 70 odstotkov surovih svinskih kož in 50 odstotkov govejih kož.

Ne le kot izraz trenutnih zagat zavoljo restrikcij pri uvozu surovin, pač pa tudi kot nujna perspektivna rešitev se je izkristalizirala zahteva članov izvršilnega odbora, da je potrebno utrditi sodelovanje s tekstilno in kemično industrijo. Obe panogi morata skupaj napraviti bilanco potreb po barvah in kemikalijah in analizo, kaj od tega lahko sedaj ali v bodoče izdeluje domača kemična industrija. Prilaganje razvojnih načrtov posameznih industrijskih panog med seboj pa je med drugim tudi logičen vmesni korak pri izdelavi srednjeročnega razvojnega programa.

Če omenimo, da so delegati predlagali, naj bi konkretnije opredelili tudi možnosti razvoja posamezne dejavnosti v usnjarski industriji, poudarili so nujnost vertikalnega povezovanja v

TREBNJE

Sindikalna priznanja!

V okviru praznovanja občinskega praznika so minuli petek v Trebnjem podelili tudi srebrne znake Zveze sindikatov Slovenije. Za večletno vzorno in učinkovito delovanje pri uresničevanju interesov članov sindikata so srebrni znak podelili osnovnim organizacijama sindikata ISKRA-IEZE – TOZD ELEKTROLITI Mokronog in KMETIJSKI ZADRUGI TREBNJE.

Za uresničevanje delavskih interesov z dolgoletnim in požrtvovalnim delom v sindikalni organizaciji ter za pomembne uspehe v njenem uveljavljanju in razvoju pa so srebrni znak Zveze sindikatov Slovenije podelili še 13 zaslužnim sindikalnim delavcem iz trebanjske občine. Odličja so prejeli: ALBIN ZORE in TONE ŠTRMOLE iz IMV – TOZD TGO Mirna, DARKO KRIŠTOF in FRANC KOLENC iz DANE Mirna, FRANC MARAŽ iz sekcije za vzdrževanje proge Trebnje, JANKO OVEN iz občinskega odbora ZB NOV Trebnje, JANA POTOČNIK in TONE GLÓGOVŠEK iz uprave skupščine občine Trebnje, MARIJA LORENCI iz Zdravstvenega doma TOZD Trebnje, MARTIN MAJERLE iz KPD Dob, NACE BUKOVEC iz osnovne šole Trebnje, STANE PONIKVAR iz Mercatorja TOZD Gradišče Trebnje in TONE KOŽAMELJ iz Kmetijske zadruge Trebnje.

R. Š.

DELEGATSKI SISTEM V PRAKSI

Leto in nekaj mesecev je minilo, kar smo izvolili člane delegacij in delegate za skupščine družbenopolitičnih skupnosti, medtem ko smo člane delegacij za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti izvolili šele pred devetimi meseci. Začetna faza uresničevanja novih delegatskih odnosov med delavci in drugimi delovnimi ljudmi v odnosu do njihovih delegatov, ki v samoupravnih in skupščinskih organih sprejemajo odločitve, ki so v pristojnosti vseh delavcev, je bila že doslej deležna velike pozornosti političnih organizacij in njihovih organov na vseh ravneh.

Glede na obveznosti, ki v zvezi z delovanjem delegatskega sistema zadevajo sindikat, je tudi svet Zveze sindikatov Jugoslavije ustvil proučevanje delegatskega sistema med svoje prioritete naloge v tem letu. V zvezi s tem je komisija za politični sistem in politično organizacijsko izgradnjo sindikata sveta ZSJ ustanovila več skupin strokovnih delavcev z nalogo, da na temelju razgovorov v delovnih organizacijah, občinskih skupščinah, skupščinah SIS ugotovijo, kako se uresničujejo načela, ki smo jih zapisali v ustavo in v kongresne dokumente.

V SR Sloveniji je ena od takih skupin ob sodelovanju delavcev republiškega sveta ZSS obiskala skupščino občine Jesenice, Železarno Jesenice in gradbeno podjetje Sava Jesenice, po opravljenih razgovorih pa je svoje ugotovitve in spoznanja verificirala na republiškem svetu ZSS.

Razgovori so potekali na podlagi posebnih opomnikov, ki so vsebovali temeljna vprašanja delovanja delegatskega sistema v posameznem okolju. Razgovori so bili namenjeni bolj ugotavljanju razmer v posameznih okoljih kot pa politični oceni uresničevanja delegatskih odnosov. Kritična ocena stanja in predlogi za nadaljnje akcije sindikatov na tem področju, vse to je predmet analize, ki bo pripravljena v svetu ZSJ in v kateri bodo prikazane razmere na področju celotne Jugoslavije. Zato naj tokrat navedemo le nekaj značilnih spoznanj, ki izvirajo iz teh razgovorov, zlasti tistih, na katere smo bili manj pozorni, ko smo se o delegatskem sistemu pogovarjali v času priprav na letošnje razprave v skupščini SR Slovenije in v republiški konferenci SZDL. Takrat je bilo zlasti ugotovljeno, da je bil v tem kratkem času narejen ogromen korak v uresničevanju delegatskega sistema, čeprav so še slabosti in nedoslednosti pri njegovem uresničevanju.

Obe delovni organizaciji, v katerih so potekali tokratni razgovori, se med seboj dokaj razlikujeta po svoji samoupravni organiziranosti. Medtem ko bi lahko za železarno zlasti zapisali, da je glavna značilnost uresničevanja samoupravljanja v delovanju samoupravnih delovnih skupin, pa bi za „Savo“ lahko zapisali, da so samoupravne odločitve največkrat v izključni pristojnosti delavskega sveta delovne organizacije. Iz razgovorov lahko tudi sklepamo, da v obeh delovnih organizacijah konstituiranje TOZD v smislu ustavnih določil ni bilo dosledno uresničeno. Pri tem ne mislimo samo na to, da člani delavskih svetov TOZD niso v delegatskem odnosu z delavci, ki jih v delavski svet volijo, temveč zlasti na pristojnosti delavskih svetov, torej delavcev samoupravljavcev v TOZD. V Železarni se način samoupravnega odločanja delavcev v TOZD pomembno dopolnjuje tudi z

odločanjem delegatov samoupravnih delovnih skupin v posebnem zboru. Te zbere redno sklicujejo po opravljenih sestankih delovnih skupin in na njih delegati usklajujejo stališča in zahteve delavcev, izoblikovane v skupinah.

Sindikat v obeh delovnih organizacijah je organiziran skladno s statutarnimi določbami slovenskih sindikatov in deluje v smislu svoje družbene vloge. V celoti pa bi lahko rekli, da je sindikat v obeh organizacijah samostojen nosilec nekaterih političnih nalog. Denimo evidentiranja in kandidiranja kandidatov za delegate in za druge pomembne samoupravne in druge družbene funkcije. Ob nekaterih drugih nalogah je sindikat zlasti v Železarni pobudnik za sprejem samoupravnih odločitev. Sindikat pa se bo moral še bolj uveljaviti pri ustvarjanju možnosti za izražanje interesov članstva in za njihovo uveljavljanje v procesu sprejemanja samoupravnih odločitev. Prisotnost sindikalnega funkcionarja na seji samoupravnega organa sama po sebi še ne zagotavlja uresničevanja resnične vloge sindikalne organizacije.

Delovanje občinske skupščine v sistemu delegatskih odnosov je pogojeno s spletom vprašanj, ki izvirajo iz načina delovanja skupščine in njenih teles, zlasti pa izvršnega sveta, na drugi strani pa z vprašanji, ki izvirajo iz organiziranosti tako imenovane samoupravne baze in usposobljenosti njenih delegacij in delegatov. V našem primeru smo na vseh treh razgovorih ugotavljali, da so pomankljivosti in problemi tudi v jesenški občini zlasti v: – premajhnem vplivu samoupravljavcev na programiranje dela občinske skupščine in seveda še bolj za vsebino odločitev, ki naj bi jih sprejeli skupščinski zbori.

– nerazmejenih pristojno-tih med posameznimi zbori občinske skupščine zlasti glede delovnega področja družbenopolitičnega zbora;

– še vedno prekratkih rokov za razpravo o predlogih skupščinskih odločitev, saj kot kaže, je 14 dni prekratek rok za razpravo v večjih delovnih organizacijah;

– preobširnih in zelo težko razumljivih gradivih, za katera se praviloma ne pripravljajo skrajšane verzije;

– neusklađenosti delovnih načrtov skupščine, samoupravnih interesnih skupnosti in delovnih organizacij;

– preveliki razdrobljenosti nekaterih delovnih organizacij (gostinstvo, trgovina), katerih delegati se združujejo v konferenco delegacij;

– ostankih starega odborniškega vedenja delegatov, kar velja zlasti za družbenopolitični zbor, itd.

Preseneča pa, da tako v delovnih organizacijah, kot v občinski skupščini ugotavljajo večjo aktivnost delegacij in delegatov za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti kot pa za občinsko skupščino. Sklepamo lahko, da delavci prej spoznajo svoje interese in vidijo njihovo uresničitev v točkah dnevnih redov skupščin samoupravnih interesnih skupnosti kot pa v obsežnih dnevnih redih sej občinske skupščine. To je seveda iz razgovorov o delegatskih odnosih v praksi, medtem ko bo celotna problematika s teh razgovorov prikazana v gradivu, ki ga za oktobrsko sejo sveta ZSJ pripravlja posebna komisija.

FRANČEK KAVČIČ

VPRAŠANJE:

Pred leti sem s podjetjem, kjer sem delala, sklenila na osnovi tedaj veljavnega zakona o štipendiranju in ustreznega pravilnika pogodbo o izobraževanju. Po tej pogodbi je bila delovna organizacija dolžna plačati stroške šolanja in mi omogočiti študijski dopust za opravljanje izpitov, sama pa bi morala ostati na delu dve leti po končanem šolanju. Svojo obveznost sem izpolnila le toliko, da sem po končanem šolanju v tej delovni organizaciji ostala samo eno leto, nato pa sem jo na lastno željo zapustila. Ker bi v tem primeru morala po pogodbi vrniti stroške šolanja in nadomestila za dopust v roku šestih mesecev, me zanima, ali sem to dolžna storiti. Še posebej me zanima povračilo nadomestila, kajti v času, ko sem bila po nekaj dni na študijskem dopustu, ni nihče opravljal mojega dela in tudi ni prejel zanj nikakršnega nadomestila.

M. N. – Velika Pirešica

ODGOVOR:

Pogodba, ki ste jo podpisali in ki je bila tudi v skladu z zakonitimi predpisi, vas zavezuje in se prevzeti obveznosti ne morete izogniti. Glede na to, da je organizacija združenega dela izpolnila svojo obveznost in vam plačala stroške šolanja ter omogočila izredni dopust, bi tudi vi morali izpolniti svojo obveznost, torej ostati na delu še dve leti po končanem šolanju. Ker pa ste to svojo obveznost prekršili in odšli pred iztekom te dobe, ste skladno s pogodbo dolžni povrniti delovni organizaciji to, kar ste iz tega naslova prejeli.

Organizacija združenega dela je torej povsem upravičena zahtevati od vas povrnitev škode – stroškov, vendar je pri tem sporno vprašanje višine; gre za to, ali ste dolžni povrniti vse stroške v zvezi s šolanjem, ali le sorazmeren del glede na dejstvo, da ste polovico dobe „odsluzili“. Po našem mnenju ste dolžni povrniti sorazmerni del, torej polovico, saj je delovna organizacija v vaše izobraževanje investirala sredstva z vašim enoletnim delom dobila delno povrnjena. Najmanj, kar pa ste dolžni povrniti, je polovica stroškov, in to v času, kot je predviden s pogodbo. Glede nadomestila pa menimo, da gre za nadomestilo osebnega dohodka, ki ste ga v času, ko niste delali oziroma ko ste bili na izrednem dopustu, prejeli vi, ne pa kdo drug. Svetujemo vam, da predlagate delovni organizaciji povrnitev sorazmernega dela stroškov šolanja, če pa na to ne bi pristala, se lahko pustite tožiti, tako bo sodišče odločilo, ali ste dolžni povrniti celotno vsoto ali le del.

M. LIPUŽIČ

DE pravna posvetovalnica
kupon

Težave v barvasti metalurgiji

Barvasta metalurgija – razen proizvodnje živega srebra – je zaradi izredno konjunkturnih pogojev na zahodnem tržišču razmeroma ugodno zaključila minulo poslovno leto. Težave, ki so se pokazale že ob koncu leta 1974 zaradi recesije v svetu, pa so se letos močno zaostrele.

Glavni vzrok za težaven položaj večine proizvodnih organizacij barvaste metalurgije je neusklajenost domačih cen s cenami na zunanjih trgih. Zaradi neustreznega mehanizma v oblikovanju cen proizvodov barvaste metalurgije, ki časovno zaostaja za poprečnimi cenami na londonski borzi za šest mesecev, so sedanje cene na domačem trgu višje od inozemskih od 20 % do 35 %. Proizvajalci barvastih kovin so se zato usmerili na prodajo doma. Zaradi visokih domačih cen teh kovin pa so predelovalci nekonkurenčni v izvozu in ne morejo obdržati izvoza na lanski ravni.

Poseben problem v tej panogi predstavlja proizvodnja živega srebra, ki je že nekaj let v težkem ekonomskem položaju zaradi izredno nizkih cen na svetovnem trgu. Letos pa so nastale težave tudi v proizvodnji in predelavi aluminija in cinka.

AGROSERVIS
MARIBOR
TRŽAŠKA CESTA 38 — POŠTNI PREDAL 55

Nudimo hitra, kvalitetna in strokovna popravila kmetijske, transportne in druge mehanizacije v sklopu pogodbenih servisov.

Opravljamo specialno varjenje in metalizacijo rezervnih delov ter tehnične preglede vseh motornih vozil. Izdelujemo opremo iz nerjavečega materiala za potrebe predelovalne prehranske industrije.

Priporočamo se!

VSAK PO SVOJE — VSI ZA VSE

V Jugoslaviji imamo 4 tovarne računskih strojev: Unis, Digitron, EI in TRS. V vsej državi potrebujemo letno 25.000 računskih strojev s štirimi operacijami, kljub opozorilu Gospodarske zbornice Jugoslavije pa štirje proizvajalci najavljajo letno proizvodnjo 100.000 kosov. Cena za te računske stroje, ki jih pri nas tovarne samo montirajo, je 14.900 din, uvoženi pa stanejo 5000 din. Podobno je z žepnim elektronskim kalkulatorjem. Domači kupci bi jih lahko kupili kakih 150.000; s sodobno opremo bi jih lahko proizvedel en sam proizvajalec s 50 zaposlenimi delavci. Kljub preveliki ponudbi na domačem tržišču pa smo letos uvozili 5000 kalkulatorjev, čeprav sredstva za te namene še niso bila razdeljena na sestanku proizvajalcev, uvoznikov in potrošnikov v Gospodarski

zbornici Jugoslavije, kot to določajo predpisi.

V Evropi so štirje proizvajalci registrskih blagajn, vsi štirje pa so tudi sklenili kooperacijske pogodbe s proizvajalci v Jugoslaviji. Njihove blagajne montirajo „Hutog“ v Novi Gradiški, „Jugoturbina“ v Karlovcu, „Unis“ in „Digitron“. V Jugoslaviji potrebujemo letno kakih 3000 tovrstnih blagajn. Strokovnjaki trdijo, da se proizvodnja pod 10.000 letno ne splača, naši proizvajalci pa vsi skupaj napovedujejo letno proizvodnjo 5299 registrskih blagajn!

Vsa ta neskladja so posledica neodgovornega razvoja, ker proizvajalci ne najdejo „skupnega jezika“. Nesoglasja bodo – tako vsaj pravijo – odpravili ob usklajevanju srednjeročnih programov razvoja, do takrat pa bo verjetno hodil vsak po svoji investicijski poti, podobno kot že hodijo pri „beli tehniki.“

KAKO NAČRTOVATI DRUŽBENI RAZVOJ

Kot je znano, so osnutki o dolgoročnem in srednjeročnem razvoju federacije in republik za zdaj še v glavnem le strokovna podlaga za sprejetje dokumentov, ki bodo osnova za naš nadaljni razvoj. Pri roki tudi še ni pravega odgovora na vprašanje, kakšen značaj bo imel dokument o dolgoročnem razvoju. V vsakem primeru bo treba dolgoročni koncept razvoja opredeliti še pred sprejetjem srednjeročnih načrtov razvoja za naslednjih pet let, sicer ne bi mogli uveljaviti družbenega načrtovanja kot konstituiranega procesa.

Med najvažnejšimi nalogami, ki potekajo hkrati z izdelavo planskih dokumentov, je oblikovanje zakona o samoupravnem družbenem planiranju, ki naj bi ga sprejeli v relativno kratkem času, to je še letos. Priprave na sprejem srednjeročnih načrtov družbenega razvoja se zatikajo zaradi objektivnih težav, med katerimi so nestabilnost gospodarstva, visoka inflacija, pomanjkanje sistemskih rešitev, neugoden položaj združenega dela, velika zadolženost gospodarstva in visok odstotek posojil. Največja subjektivna ovira v razvoju samoupravnega načrtovanja pa je nezadovoljiva ustavna preobrazba TOZD. Večina že pripravljenih načrtov razvoja je narejenih za klasična podjetja, ne pa za vse TOZD in šele potem za delovno organizacijo kot celoto. V načrtih prevladujejo investicije, zapostavljena pa so prizadevanja za večjo produktivnost, gospodarnost in boljšo izkoriščenost sedanjih zmogljivosti. TOZD še niso v celoti subjekt gospodarjenja, dogovarjanja in odločanja o politiki razvoja. Trgovina in banke dokaj zaostajajo z izdelavo programov razvoja, povezovanje med proizvodnjo in blagovnim prometom pa poteka vse prepočasno. Zelo pomembna naloga zato usklajevanje in omejevanje nestvarnih ambicij, vendar pa se javnim razpravam o konkretnih

programih in investicijah za zdaj še izogibamo. Soglasje zanje še vedno raje iščemo v političnih organih. Pojavlja se lokalistično zapiranje in nasprotovanje dvojnemu zmogljivostim s sklicevanjem na „prednostne pravice“ in veliko manj na ekonomske razloge. Boj za monopolistični položaj na trgu marsikdaj podpihujejo partnerji iz tujine, ki dobavljajo opremo. Vsak načrt razvoja pa mora izhajati le iz interesov in motivov delovnih ljudi, samo na takšnih temeljih je treba graditi enotnost nosilcev in uresničevalcev plana.

Že pri snovanju nove ustave se je pokazalo, da gre za preobrazbo celotnega sistema, da ne bo mogoče le formalno uskladiti sedanjega ekonomskega sistema z novo ustavo, temveč da bo treba izdelati popolnoma nov ekonomski sistem. To velja tudi za sistem družbenega načrtovanja. Do takšne ugotovitve smo prišli v javni razpravi o emisijski in kreditni politiki, o organizaciji poslovnih bank in o organizaciji zunanje trgovine. Pokazalo se je, da tudi novega sistema cen, deviznega sistema, odnosov s tujino, samoupravnega planiranja, sistema davkov in prispevkov oziroma sistema razširjene reprodukcije ni možno popravljati, temveč da ga je treba na novo oblikovati. Tudi nova vloga združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti, krajevnih skupnosti in posebej uvedba delegatskega sistema bistveno spreminjajo metode načrtovanja zlasti glede izpolnitve sistema dogovarjanja ter sporazumevanja med republikami in pokrajinami. Posebno je pomembno, da uvidimo, da se bodo kolikor hitreje bomo spreminjali odnose v republikah in kolikor hitreje krepili združeno delo in samoupravljanje – hitreje spreminjali tudi odnosi v federaciji, s tem pa tudi mesto in vloga samoupravnega načrtovanja v našem družbenem razvoju.

V. B.

MAKEDONIJA

Velik razvoj šolstva

Kadar razpravljamo o izobraževanju v Makedoniji, tedaj je za oznako napredka na tem področju najbolj zgovoren podatek, da je bilo po osvoboditvi nepismenega kar 75 % prebivalstva, danes pa je v osnovno izobraževanje vključenih že 400.000 mladih ljudi. Zanimiv je še podatek, da je v višjih šolah največ študentov iz delavskih in kmečkih družin (29,13 % ter 28,90 % in da le 15 % učencev prihaja iz „uradniških“ družin.

HRVAŠKA

ČUDNA PREDSTAVNIŠTVA

Občinski komite ZK v Bujah vztraja, da se predstavnštva delovnih organizacij v Bujah, Umagu in Novem gradu oblikujejo TOZD. Ta predstavnštva za maloobsejni promet z Italijo, katerih matična podjetja so zunaj tega področja, imajo po navadi dva do tri uslužbenke, pisarne pa so v privatnih stanovanjih, najpogosteje pa nimajo nikakršne dokumentacije o

poslovanju. Občinski komite ZK zahteva, da se poveča število zaposlenih vsaj na 10 delavcev, zahteva dokumentacijo o poslovanju, in srednjeročni plan razvoja. Osnovnim organizacijam ZK so priporočili, da s kadrovske komisije OK ZK Buje proučijo kadrovske vprašanje v teh predstavnštvih. Če se predstavnštva ne bodo organizirala po ustavnih načelih v TOZD, jih bodo ukinili.

BOSNA IN HERCEGOVINA

KAZNI ZA KRŠILCE DOGOVORA O DELITVI

Republiški svet Zveze sindikatov Bosne in Hercegovine je objavil podatke o nespoštovanju družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov o delitvi osebnih dohodkov v republikah in pozval občinske sindikalne svete in osnovne organizacije sindikata, naj ugotovijo vse primere neupoštevanja družbenega dogovora o delitvi osebnih dohodkov in posamično navedejo vse tiste, ki so tak dohodek prejeli, kakor

tudi tiste, ki so to omogočili.

Tudi izvršni komite predsedstva CK ZK BiH je nedavno tega pozval občinske komiteje ter komuniste v samoupravnih in državnih organih, da prouče vse primere kršenja družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov. Posamezniki na odgovornih funkcijah, ki so prejeli večji osebni dohodek, kot je določen v družbenem dogovoru, pa bi morali odgovarjati za tako ravnanje.

KAKO DO CENEJŠIH ŽIVIL?

Vse kaže, da so dogovori o izboljšanju organizacije prekrbe mest in industrijskih središč s kmetijsko-prehrabeni proizvodni že obrodili prve sadove. Sindikati se prevzeli obveznost, da bodo pregledali poslovno politiko organizacij, ki se ukvarjajo z oskrbo tržnic. Sindikati se bodo lotili tudi vprašanja, kaj je z velikimi tržnicami, ki so jih gradila vsa večja mesta kot osnovo za

boljšo oskrbo oziroma kot kraj pobude in povpraševanja za prodajo kmetijskih pridelkov iz vseh republik. Te tržnice namreč še vedno nimajo tistega pomena, ki smo jim ga namenili ob ustanovitvi. Spremenile so se v druga skladišča ali pa poslujejo v svojem imenu in za svoj račun. Sindikati si bodo torej prizadevali, da vprašanje prekrbe mest ne bo več drugorzredno vprašanje.

MILOŠ MINIĆ, podpredsednik ZIS in zvezni sekretar za zunanje zadeve, v pogovoru z jugoslovanskimi poročevalci iz Lime:

Predvsem je zelo pomemben sklep o sprejemu novih držav v družbo neuvrščenih. S tem se krepri in širi celotno gibanje, hkrati pa to priča tudi o naglem naraščanju vloge, ki jo ima politika neuvrščenih v mednarodnem razvoju. Politična in ekonomska deklaracija ter druge sprejete resolucije so nadvse pomembni dokumenti. Neuvrščene države morajo organizirati učinkovite akcije, da bi te dokumente uresničile. Sicer pa smo tudi v usklajevanju naših gledališč in akcij naredili velik korak naprej. Na srečanju v Limi nam je predvsem uspelo uskladiti poglede o poteh in načinih za ureditev sedanjih žarišč kriz tako na Bližnjem vzhodu, Cipru, na jugu Afrike kakor tudi drugod. To je zelo pomembno, saj je znano, da neuvrščene države zavzemajo tudi različna stališča, seveda ne v poglavitnih, načelnih vprašanjih, temveč kar zadeva taktiko in pripravljanje akcij. Uspelo nam je, da smo te razlike premostili na demokratičen način. To je prispevalo k okrepljeni medsebojni zaupanja in vzajemne solidarnosti.

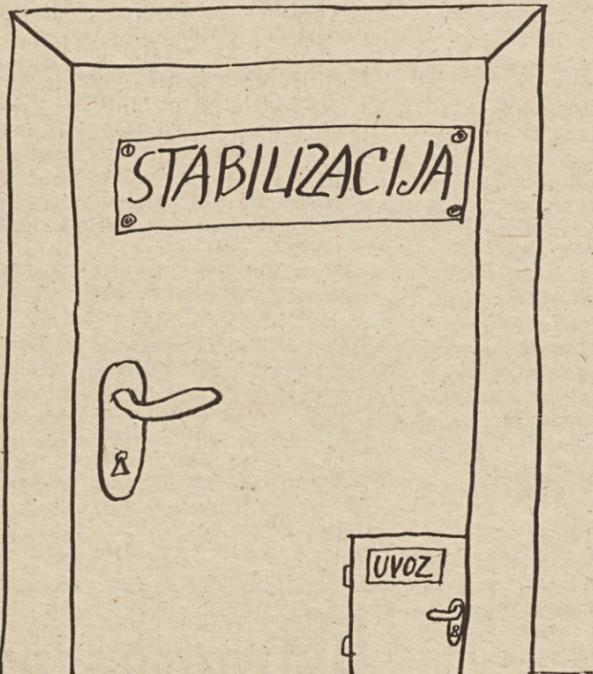
MUNIR MESIKOVIĆ, sekretar v IK predsedstva CK ZKJ, na zborovanju v Gackem:

Ena najbolj aktualnih nalog je danes dosledno uresničevanje politike gospodarske stabilizacije. Rezultati in problemi, s katerimi se soočamo, nedvomno kažejo, da je gospodarsko stabilizacijo mogoče uspešno in trajno uresničevati le s krepitvijo in z nadaljnjim razvijanjem takšnih produkcijskih odnosov, v katerih bodo delavski razred in delovni ljudje odločali o pogojih in rezultatih svojega dela. Prav zdaj poteka živahna dejavnost za uresničevanje teh nalog, sprejetih na zadnjih sejah predsedstva CK ZKJ. Za trajnejše reševanje problemov gospodarske stabilizacije so bistvenega pomena nadaljnja zgraditev gospodarskega sistema na temeljih ustave in sklepov X. kongresa ZKJ, sprejetje dolgoročne in srednjeročne politike razvoja in določitev dolgoročnih programov gospodarske stabilizacije, ki bodo v bistvu tudi temelj našega srednjeročnega plana.

Vse organizacije združenega dela in družbenopolitične skupnosti si morajo še nadalje prizadevati, da se bodo cene vrnile v okviru sprejete politike za to leto, kar je ena najpomembnejših nalog, ki nas zdaj čakajo. Tudi na tem področju se moramo bolj zavzemati za to, da bo prišlo do veljave medsebojno povezovanje organizacij združenega dela na področju proizvodnje in prometa ter medsebojna odgovornost za politiko in gibanje cen.

VINKO HAFNER, sekretar komiteja CK ZKS Ljubljana, v intervjuju za „Delo“:

Položaj zunanje trgovine se je poslabšal in težave so se poostrele. V nekaterih organizacijah so zgubili voljo, dvomijo, kako bo šlo v prihodnje. Nič čudnega, kajti zunanja trgovina se je dolgo vedla kot osamosvojen kapital, ustvarjala je znaten dohodek in se ravnala po svojih interesih, širših pa pogosto ni upoštevala. Zdaj, ko terjajo od nje, naj poveča izvoz, je onemela. Premalo poguma ima, da bi se uveljavila v novih razmerah. Vajena je bila dobro služiti. Odkar je padel njen ekonomski učinek, ne tvega večjih podvigov. Znašla se je v precepu. Izjeme so ji v slabo opravilo. Industrijske proizvodne organizacije in druge, ki delajo na področju zunanje trgovine, ravnajo odgovorneje. Povečujejo izvoz in zmanjšujejo uvoz, kot narekujejo predpisi. Nekateri organizacije so se pravočasno streznile, še preden so obveljali ostrejši predpisi. Pametni gospodarstveniki jih sprejemajo, ker so realni in potrebni.

BREZ BESED

DElavski svet prometne sekcije Pragersko o nevdržnih razmerah v TOZD

CARSKI REZ

O samoupravni delavski kontroli v Prometni sekciji Pragersko, o njenem delu, ugotovitvah in težavah smo že pisali v eni prejšnjih števil. Dolgo, predolgo se je vlekle razreševanje oziroma ugotavljanje dejstev. Posledica tega zavlačevanja so bile razprtije med vodilnimi in ustvarjanje „taborov“ med 270-članskim kolektivom.

Pred dnevi pa se je v Pragerskem odigral finale te malce čudne in v nekaterih dejanjih tudi nečedne igre. Zaključek pa, ki naj bi vsaj večino zapletov razčistil, ni prinesel tistega, vsaj po našem mnenju, kar smo pričakovali. Po sklepu delavskega sveta Prometne sekcije Pragersko so bili razrešeni delovnih dolžnosti glavni akterji zapleta, med njimi tudi predsednik samoupravne delavske kontrole.

A naj na kratko ponovimo, kaj se je dogajalo v Pragerskem zadnje pol leta.

Delavska kontrola je ob koncu minulega leta začela z delom. Analizirala je vodenje TOZD in naletela na nekatere napake. V mejah možnosti so jih raziskovali in potem poročali na sestanku sindikalne organizacije. In kot zatrjujejo delavci v Pragerskem, so se od tedaj dalje začeli odnosi, ki že takrat niso bili najboljši, še bolj zaostrovali. Medsebojne obtožbe so se stopnjevale in prehajale v skrajnost, namesto da bi jih sprotili reševali. Na vsem lepem je šlo za to, kdo bo koga, kdo bo močnejši. Ali šef sekcije, na katerega so v glavnem letele obtožbe, ali pa predsednik delavske kontrole. Slednjič je že skoraj postalo vseeno, kdo ima prav in katere od medsebojnih obtožb so resnične, prevladovati so začeli osebni interesi.

Zadeva naj bi se razpletla minuli teden — z zunanjo pomočjo, kot pravimo.

V ponedeljek je bila razširjena seja komiteja občinske konference ZKS Slovenska Bistrica skupaj s komunisti iz Pragerskega, predstavniki ŽG iz Ljubljane ter nekaterimi sindikalnimi delavci. Kljub različnosti mnenj o vzrokih nevdržnih razmer pa so bili udeleženci posveta enotni v sodbi, da je treba čimprej najti ustrezno rešitev, in to predvsem znotraj kolektiva. Razprtije na postaji Pragersko niso le zaostriše medsebojnih odnosov, ampak so celo vzbudile strah za varnost prometa na tej prometni železniški postaji.

Naslednji dan se je sestala komisija, ki jo je izvolil delavski svet z nalogo, da pripravi konkretne predloge v zvezi s sklepom delavskega sveta o kadrovske spremembah v prometni sekciji Pragersko. Po 10-urni razpravi so sklenili predlagati delavskemu svetu takojšnjo premostitev v druge TOZD na delovna mesta, ki ustrezajo njihovi strokovni izobrazbi ter drugim njihovim delovnim skupnostim šefa prometne sekcije Feliksa Jeriča, šefa kadrovske službe Hermana Ivanuš, šefa

postaje Pragersko Vinka Špeca in referenta za stimulacijo kadrov Jožeta Štunfa, dosejanega predsednika in sedanjega člana samoupravne delavske kontrole.

V sredo je zasedal delavski svet in predlog komisije v celoti in soglasno sprejel.

Značilnost večine dolgotrajnih razprav na seji delavskega sveta je, da so se razpravljali spuščali v preverjanje sorazmerno drobnih materialnih prekrškov. Pravzaprav nič oziroma zelo malo pa je bilo razprav o bistvu nastalega položaja, to je o skaljenih medsebojnih odnosih. To bistvo pa je verjetno še najbolj osvetlil eden od razpravljalcev, ki je ugotovil, da je spore povzročilo v prvi vrsti nepoznavanje in nerazumevanje samoupravnih odnosov med delavci. Zgovorno je tudi dejstvo, da niti TOZD Prometna sekcija Pragersko niti celotno železniško gospodarstvo še danes nima vseh temeljnih samoupravnih aktov prilagojenih novi ustavi!

Tudi o delu in prizadevanjih družbenopolitičnih organizacij, ki so končno le odgovorne za delo samoupravnih organov, je bilo vse premalo govora. Slišati je bilo le ugotovitev, da so politične organizacije storile premalo.

V Pragerskem so torej naredili „carski rez“ in odstranili štiri delavce, ki bi jih lahko imenovali glavni akterji. Energičen ukrep, ki naj bi po mnenju nekaterih rešil to temeljno organizacijo vseh dosedanjih problemov.

Pa vendar, nepristranski opazovalec v razpravi ni dobil vseh zadovoljnih odgovorov. Denimo: nekdanjega predsednika delavske kontrole so razrešili delovne dolžnosti z očitkom, da je zapadel v osebno obračunavanje. Toda dokazov za to ni nihče navedel. Ali ne bi mogel kdo sklepati tudi takole: ker je kot predsednik delavske kontrole „stegeval“ jezik, je pač moral iti.

Toliko smo govorili: Delavska kontrola mora zaživeti! Odkrivati mora napake, jih raziskati in z njimi seznanjati delavce. Tudi v ustavi tako piše!

Ne bi se spuščali v utemeljenost in zakonitost premostitve tistih, ki so jim očitali nepravilnosti in napake pri opravljanju službenih dolžnosti, prav gotovo pa je brščas sila težko utemeljiti premostitev delavca zaradi dela v samoupravnih organih, ne da bi pri tem kdorkoli sploh načel vprašanje o njegovem odpoklicu.

Se mnogo je vprašanj, ki se postavljajo ob „pragerskem finalu.“ Tudi to, na primer, kako bo sklep delavskega sveta Pragersko ocenila sindikalna organizacija in druge družbene politične organizacije. Vsekakor pa bodo to morale. Prepričani smo, da bo „pragerski finale“ slej ko prej dobil svoj dejanski epilog.

A. AGNIČ

NA RAVNAH ZAČELI POSPEŠENO REŠEVATI STANOVANJSKE PROBLEME

DA BI LE ŠLO TAKO NAPREJ!

Dober gospodarski položaj železarne in pa nov veter v stanovanjskem gospodarstvu sta napihnila jadra prizadevanjem za razreševanje nakopičenih stanovanjskih problemov ● Tudi mlad (po stažu) delavec pride v enem letu do primerne- ga stanovanja

Na Ravnah, najmočnejšem koroškem industrijskem središču, spet rastejo stanovanjski bloki. Potem ko je še pred nekaj leti gospodarski položaj trdo pritiskal ravnansko železarno k tlom, v zadnjih dveh, treh letih zavoljo mnogo boljših rezultatov gospodarjenja kolektiv spet lahko hitreje rešuje zaostale in nakopičene stanovanjske probleme. Uspeli so celo tako povečati gradnjo stanovanj, da ni nobena senzacija, če komaj leto dni zaposleni delavec dobi v roke ključ novega stanovanja. Stanovanjska gradnja na Ravnah je torej pravo nasprotje občinske samoupravne stanovanjske skupnosti, ki dela prve, še hudo opotekajoče korake.

Ravnanski železarji rade volje odrinejo precej desetih milijonov dinarjev za stanovanjsko gradnjo pa še posebej za komunalno urejanje kraja, za napeljevanje toplovodnega omrežja, za urejanje cest, pa tudi za šolo, kajti v tovarni dela večina v tej občini zaposlenih prebivalcev. Ker je železarna daleč največje in tudi gospodarsko najmočnejše podjetje na Ravnah, je od njenega gospodarskega položaja odvisna neposredno tudi gradnja stanovanj, komunalnih naprav ... Med zadnjim obiskom v železarni, ko smo se z delavci pogovarjali o reševanju njihovih stanovanjskih problemov, so nam vsi zatrjevali, da je kljub visoki inflaciji vse kaj drugega varčevati za gradnjo lastne hiše, kajti danes varčevalec vsaj točno ve, koliko časa mora varčevati in koliko mora privarčevati, da bo glede na svoj socialni položaj in stanovanjske razmere, v katerih živi, lahko dobil posojilo delovne organizacije. In ker si lahko tudi v podružnici Ljubljanske banke na podlagi pravilnika o stanovanjskem varčevanju točno izračuna, kdaj bo imel pravico do posojila in do kolikšnega, potem lahko normalno gradnjo stanovanjske hiše zmoti le še nekaj povsem nepredvidenega.

Ko le ne bi bilo težav z lokacijskimi in gradbenimi dovoljenji pa z gradnjo komunalnih naprav, z obrtniki za zaključna in notranja dela ...

Zanimivost: etažnih lastnikov stanovanj na Ravnah ni (menda je eden, vendar nam tega nihče ni mogel potrditi), so samo lastniki zasebnih stanovanjskih hiš in najemniki stanovanj, ki so v lasti podjetij, zvečine železarne, nekaj pa tudi solidarnostnih stanovanj, zgrajenih v zadnjem času.

Kako je s tistimi, ki ne premorejo sredstev za lastno hišo in se postavljajo v vrsto za najemna tovarniška stanovanja, sprašujemo po železarni. Odgovori so presenetljivi in omenili smo jih že v uvodu. Vsi se strinjajo, da je sedanji način reševanja stanovanjskih problemov in tempo gradnje stanovanj naravnost presenetljiv, skratka tak, da boljši ne bi mogel biti.

„No, da, sem ter tja se najde kdo, ki se čuti prikrajšanega,“ dopolni splošno ugodno mnenje Tone Polanec, predsednik sindikalne konference v železarni. „Kdo, ki meni, da bi prej moral priti na vrsto. Vendar tudi naš pravilnik o dodeljevanju stanovanj in posojil ni popoln, ni napisan vsakemu na kožo.“

Nekaj pa priznavajo skorajda vsi: pravilnik bo moral v kratkem doživeti spremembe in dopolnitve, saj pripisuje vse prevelik pomen delovni dobi. Delavci se strinjajo, da bo moral pravilnik bolj kot doslej upoštevati socialni položaj vsakega prosilca, poleg tega pa tudi njegovo prizadevanost pri delu in družbenopolitično angažiranost v delovni organizaciji pa tudi zunaj nje.

In še nekaj: vrstni red prosilcev, tak, kot ga je že izoblikovala stanovanjska komisija, bo treba javno predstaviti in vsako leto znova dopolniti. Tako bo lahko vsak prosilec točno vedel, kdaj bo na vrsti ...

V začetku minulega leta so se v železarni sporazumeli, da bodo po svojem srednjeročnem planu gradnje stanovanj vsako leto zgradili 100 stanovanj — 80 tovarniških in 20 zasebnih. Dosej so se tega ritma gradnje držali: lani so za zasebno gradnjo odobrili 4,8 milijona dinarjev, kar je zadostovalo za 133 posojil. Zato je bila gradnja najemnih stanovanj nekoliko manjša in so lani zgradili „samo“ 58 stanovanj. Res pa je, da jih bo letos precej več; za zasebno gradnjo so odobrili 5,78 milijona dinarjev, kar zadostuje za 107 posojil za individualno gradnjo, železarna pa je že zgradila 96 stanovanj in še 40 jih bo dograjenih do konca leta.

Za tolikšen obseg stanovanjske gradnje seveda zakonsko določenih 6 odstotkov od bruto osebnih dohodkov ne bi zadostovalo. V železarni so se delavci dogovorili, da bodo izločali za stanovanjsko gradnjo 10 odstotkov od bruto osebnih dohodkov, poleg tega pa so letos iz ostanka dohodka izločili za gradnjo stanovanj še dodatnih 25 milijonov dinarjev ali skorajda toliko, kot nanese redni vir financiranja.

Kljub tolikšnemu prizadevanju kolektiva, da pospeši reševanje stanovanjskih problemov železarjev, stanovanj seveda še ne bo kmalu dovolj. V 4400-članskem kolektivu se ob nekajletnem zanemarjanju problema naglo kopičijo ... V letošnjem letu je bilo kakih 300 prosilcev za stanovanja in posojila. Dovolj, da je komisija imela polne roke dela in da se je komu lahko zgodila tudi krivica.

Zato pa železarji poudarjajo, da morajo spremeniti „pravila igre“. Sedaj dobivajo stanovanja zvečine tisti delavci, ki so v železarni zaposleni po deset let, so nam pravili v železarni. Resda so tudi izjeme, ko druge okoliščine pretehtajo delovni staž v podjetju. Omenjali so nam posamezne primere, kot dokaz, da lahko do stanovanja pridejo tudi mladi delavci in mlade družine — ne samo s pomočjo solidarnostnega sklada občine.

Če k temu dodamo še, da je Gradis z moderno tehnologijo skrajšal roke gradnje in da sedaj praktično ne zamuja več, potem smo na kratko povedali v se, kar so nam v železarni Ravnah med dveurnim pogovorom pripovedovali delavci in kar nam je povedal Tone Polanec. Na Ravnah so torej na najboljši poti, da zadovoljivo in v sorazmerno v kratkem času rešijo večino stanovanjskih problemov.

B. RUGELJ

OZIMNIŠKE CENE NA UZDI

Priprave za ozimnico so v Ljubljani že po tradiciji dokaj zapletene — vsaj sorazmerno, saj imamo navsezadnje le opraviti z največjim potrošniškim središčem v Sloveniji — tako da je bilo letos le vprašanje ali bomo naposled dočakali v preskrbi več organiziranosti in reda in kakšna bo — tokrat mislimo pa predvsem na cene! — stopnja glavobola pri tistih, ki dolge zime kar ne morejo preživeti v miru brez polne shrambe.

Zanimanje za cene ozimnice je letos pri potrošnikih še toliko večje, ker so inflacijska gibanja, če ostanemo pri uradnem izrazoslovju, kar vse letošnje leto uprizarjala pravcate jurije na zgornje meje za predvideno rast cen. Tako se je zdelo, da bodo imeli pesimisti kar prav, ko so napovedovali, da bo ozimnica spet globoko posegla v potrošnikov žep. Vsekakor globlje, kot je le-ta morda sprva računal. Pesimistično razpoloženje so seveda zelo skrbno gojile tudi vse glasnejše vesti o dokaj slabi letini nekaterih vrst sadja in poljščin.

Pravzaprav so nekaj vedrejšega razpoloženja prinašale le vse glasnejše zahteve — tudi najvidnejših političnih delavcev — da je treba z vso odločnostjo zaščititi potrošnika in preprečiti divjanje cen navzgor. Ne nazadnje tudi tako, da stopimo na prste prekupčevalcem in verzičnikom.

Vrnimo se v Ljubljano ... Videti je, da je letos odklenkalo dokaj nepriljubljnim oblikam improviziranja. Ozimniška akcija, če jo lahko tako imenujemo, ima nekatere razveseljive

poteze. Lahko govorimo o skupnem in dogovorjeno organiziranem nastopu na tržišču tako vseh trgovinskih hiš, ki se ukvarjajo s preskrbo z ozimnico, kakor tudi proizvajalcev. „V igri“ so tudi s precejšnjim vplivom mestni sindikati, izvršni svet mestne skupščine ...

Predvsem je treba opozoriti na „dvojnost“ ozimniške akcije. Lahko bi jo označili za kratkoročno in dolgoročno. Glede na izkušnje iz preteklih in polpreteklih let bi lahko rekli, da je ta, kratkoročna, tista „prava“ ozimnica, saj gre za jesensko nakupovanje živil za zimski čas. Že s tem je opredeljena tudi narava živil, ki pridejo v poštev za ozimnico. Morajo pač biti taka, ki jih lahko brez posebnih problemov dlje hranimo doma v normalnih slovenskih stanovanjskih razmerah.

Poznavalci razmer zatrjujejo, da se s to „klasično“ ozimnico oskrbuje pri nas (vsaj za Ljubljano velja ta podatek) približno desetina potrošnikov. Z drugimi besedami to pomeni, da se bo za letošnji „mesec ozimnice“ (od 15. septembra do 15. oktobra), ko bodo veljale specialne, torej posebej znižane in tudi posebej zagarantirane cene, zanimala le manjšina, večina pa bo bolj zainteresirana za to, da bodo trgovine vso zimo primerne preskrbljene s sadjem, zelenjavo in drugo hrano.

Čeprav gre v glavnem za manjšino, je število ozimničarjev še vedno tolikšno, da ga ne kaže odpraviti na stranski tir.

V Ljubljani so se odločili (verjetno je nekaj podobnega tudi drugje), da morajo na vseh

prodajnih mestih za preskrbo z ozimnico imeti jabolka, krompir, čebulo in česen. Vse drugo je pač zaželeno, ni pa „obvezno“. V omenjeni ožji izbor za ozimnico bi vsekakor lahko pristeli še pakete konzerviranega sadja in vrtnin. Po splošnem mnenju gre za dejavnost, ki bo v prihodnje prihajala vse bolj do veljave, če že zaradi drugega ne, zaradi prihida modernosti in priročnosti.

Kot zanimivost si oglejmo, kakšne bodo letos ozimniške cene. Ne bi posebej poudarjali, da gre za dogovor med proizvajalci in trgovino, torej za dogovor, ki je moral omejiti skrb za lastno korist na najmanjšo možno mero. Tudi ni treba posebej poudarjati, da nikakor ni bilo lahko in enostavno priti do dogovorov, take, kakršni so, pa bo po vsej verjetnosti z zadovoljstvom sprejela večina potrošnikov.

Jabolka bodo v maloprodaji po 7,50 din, pri nakupu za ozimnico pa po 6,00 din. Ob tem je treba povedati, da cena za ozimnico velja le pri nakupu jabolk v zabojčku. Gre torej za ceno „bruto za neto“, kakor pravijo trgovci. Zdelo se nam je, da moramo prav to posebej poudariti, namreč ceno za ozimniško sadje skupaj z embalažo in še to, da je treba kupiti najmanj 28 kg, kolikor jih je v zabojčku, da ne bi bilo med prodajalci in potrošniki nepotrebnih nesporazumov.

Kakor je slišati, bodo jabolka po isti ceni prodajali tudi na sadnih plantažah, tako da ne bi bilo odveč, če bi se „zainteresirane“ sindikalne organizacije

obrnile naravnost nanje.

Nekaj podobnega je tudi pri krompirju: kdor bo kupil za ozimnico najmanj 30 kilogramsko vrečo, ga bo dobil po ceni 2,25 din za kilogram.

Za natančnejšo ceno za čebulo in česen pa bo treba še počakati nekaj dni, ker vsi zapleti še niso odstranjeni.

Na ozimniško temo bi po vsej verjetnosti še kazalo povedati, da so se v Ljubljani trgovske hiše posebej potrudile, da bi pripravile kar moč veliko prodajnih mest. Tako jih bo na primer imela Emona 18, Mercator 24, ABC 2 in Slovenija sadje eno. Sadje zelenjava bo prodajala v svojih skladiščih, drugače pa skrbi predvsem za preskrbo drugih.

Prav posebna pozornost bo veljala tudi ozimniški prodaji paketov s konzerviranim sadjem in vrtninami. V zvezi s tem je treba opozoriti na široko zastavljeno akcijo kamniške živilske industrije ETA, ki je za letos pripravila pakete po 12 in 24 kozarcev (cena bo po vsem sodeč zanje 130 in 230 din). Posebej pa tovarna opozarja sindikalne organizacije na organizacijo „skupinskega nakupa“, ki ne nazadnje omogoča tudi preskrbo na kredit.

Kakor zdaj kaže, bo s preskrbo osnovnih živil in vrtnin v „ozimniškem mesecu“ letos vse v redu, o posebnostih in organizaciji preskrbe v kasnejših mesecih do pomladi bi pa kazalo spregovoriti kdaj kasneje, ko bomo imeli tudi že več podatkov in predvsem izkušenj o gibanju cen in o založenosti.

I. T.

V mnogih dokumentih, med drugim tudi v sklepih VIII. kongresa Zveze sindikatov Slovenije, smo zapisali, da moramo odihnu in rekreaciji delavcev posvetiti večjo pozornost kot doslej. Delovni ljudje se morajo vsaj enkrat na leto počitnice odlohniti, če želimo, da bodo zdravi, zadovoljni in uspešni pri opravljanju svojih dolžnosti...

Tako piše mo, tako tudi govorimo, tako ponavadi tudi sklepamo.

In, ker gre leto h kraju, ker je sezona dopustov za nami (le kdo pa hodi sredi septembra še na morje), smo se novinarji DE domlenili, da se pozanimamo, kako v praksi uredničujemo (ne mi, razumljivo - delovne organizacije) zapisane sklepe in priporočila. Obiskali smo torej 16 slovenskih delovnih kolektivov in zastavili vrsto vprašanj v zvezi z letnjskimi počitnicami. Zanimalo nas je pred-

vsem: kakšne možnosti so imeli letos delavci, da so si v času počitnic privoščili? (seveda, ne samo, temveč s svojimi družinami!) teden ali dva morja ali denimo oddih nekje v planinah in za koliko delavcev je bil dopust res dostupen?

Se to: ko smo iskali odgovore na omenjena vprašanja, so nas v prvi vrsti zanimali delavci - neposredni proizvajalci. Tisti ljudje, ki trdo delajo leto in dan, v mnogih primerih v ne najbolj ugodnih delovnih pogojih, in ki si najmanj tako kot drugi vsaj enkrat letno tudi zaslužijo počitnice. Prave počitnice.

Po pravici povedano si nismo zadali lahke naloge, saj vse kaže, da so podatki, ki smo jih iskali, za mnoge v naših delovnih organizacijah še vedno... Sicer pa, preberite, kaj smo zvedeli, pa boste laze sodili!

ske delavce sodijo vsi „vzdrževalci“ in še nekateri profili zaposlenih delavcev. Ob splošnih težavah, ki tarajo lesno-predelovalno industrijo, je BREST v prvem polletju letos zaposlenih lahko izplačeval osebne dohodke v poprečni višini 2840 din mesečno, kot regres za letni dopust pa je vsak zaposlen prejel 900 dinarjev. „Dokončni podatkov še nimamo, sodimo pa, da je letos letovalno izven kraja bivališča približno toliko delavcev kot lani.“ je povedal JANEZ ŠKRIL iz delovne skupnosti skrajnih služb, v kateri trenutno opravljajo tudi male referenta za oddih in rekreacijo, ki je zdaj pri vojakih. „Stevalo bi nedvomno lahko bilo precej večje, če ne bi pri nas imeli kolektivnega dopusta. Vseeno lahko rečem, da so v najetih zasebnih sobah s prehrano v restavraciji v Fazani letovali vsi, ki so se pripravili. Teh je bilo 78 ali drugače povedano dopustovalo je 37 družin, od tega 13 družin neposrednih proizvajalcev. Stroške prevoza je vsem plačal sindikat, okrogno čeno po 95 din na dan pa so lahko poravnali v treh obrokih. Precej članov kolektiva je nadalje dopustovalo po svoje, to je pri značilni, sorodnikih, v planinah in ob morju, nekateri pa v lastnih camp prikoličah ali sotorih. Za svoje člane pa je TOZD tvorna pohivata Cerknica še dodatno kupila 4 camp prikolic, v katerih je tudi letovalo več število delavcev in njih družin. „Skupaj vzeto bi ocenili, da je bil na dopustu vsak naš devet delavec.“

Po besedah predsednika sindikata konferenca v Brestu tovarš Karla Bahuma je za minulo sezono o-

Sicer pa imajo v počitniški skupnosti v Bašaniji v Savudriji 5 lastnih sob, v najemu pri zasebniku pa še 2. Torej razpolagajo z 22 ležišč, ob organizirani prehrani seveda. V tampus Iske na Dugem otoku imajo dve platnjeni hišici z organizirano prehrano. Na Uskovnici imajo že četrto leto v najemu 3 sobe v zasebni planiški koči, z 7 ležišč, z lastno otroko. V Bašaniji je cena penziona 50 din, pol tega za otroke; na Dugem otoku 58 din in 35 din za otroke; na Uskovnici je nočnina 5 din. Ta koča je odprta vse leto, v Bašaniji in na Dugem otoku je sezona od 1. junija do konca septembra.

Letos je v teh kapacitetah letovalo 68 zaposlenih z družinami (17 %), od tega 51 iz proizvodnje in 17 iz režije, kar je 70 % v konst neposrednih proizvajalcev. Pritiska ni, pravijo, sicer bi imeli možnosti letovanja še v počitniških kapacitetah Iskre v Poreču in v Trenti.

Sogovornika pravita, da lahko iz razgovorov z delavci ugotovljata, da je letos zagotovo več kot polovica zaposlenih, tudi v proizvodnji, letovala. Letovali so namreč tudi v okviru možnosti, ki so jih imeli njihovi zakonski partnerji v svojih delovnih organizacijah. Kakšnih 30 % zaposlenih pa je bilo nemara kar doma, pravi tovarš Milan, kakšnih 20 % pa je takih, ki so med počitnicami tudi delali: ali na kmetijah, odkoder so doma, ali na gradbiščih lastnih stanovanjskih objektov. No, tudi v lastnem vikendu je bil kdo, tudi delavcev je že nekaj med njimi. Sicer pa, anketa bo odgovorila natančneje.

AKCIJA NOVINARJEV DE NA TEMO »POČITNICE IN NAŠI DELAVCI - NEPOSREDNI PROIZVAJALCI«

ALI JE BIL DOPUST RES DOSTUPEN?

POČITNICE SE MARSIKATEREMU DELAVCU NE DOSTOPNE!

COLOR MEDVODE:

VEČINA MED POČITNICAMI DOMA!

V Tovarni barv in lakov iz Medvod, znani pod imenom Color, skrbi za vprašanje letnih dopustov „splošna služba“. Kolektiv, ki šteje blizu 600 zaposlenih, od tega polovico žensk, ima svoje počitniške kapacitete v Savudriji, Umagu, Crkvenici in na Voglu. Na morju letujejo delavci tovarne Color s svojimi družinami v bungalovih in v prikoličah, medtem ko so si na Voglu omislili svojo plansko postojanko. Počitniške kapacitete so sicer male skromne, kljub temu pa omogočajo, da letuje hkrati 13 družin.

In cene? Stroški za počitnice so odvisni predvsem od ljudi sameh, od njihovih želja in potreb. Za prenočišče morejo odšteti „najdražjem primeru“ le šest dinarjev dnevno, vse ostalo pa „po želji“, kot temu pravimo. Skratka, cene počitnic si je v dokajšnji meri lahko krojil vsak sam. Problem je le v tem, da si marsikdo ni mogel privoščiti zaslužene letnega oddaha in „domači počitniški hišici“, saj skromne kapacitete tega ne dovoljujejo. Seveda pa bi bilo vse skupaj precej drugače, če počitniška sezona ne bi bila tako presneto kratka. Vsek bi se namreč hotel kopati in sončiti le takrat, ko je najbolj vroče.

Na vprašanje, koliko neposrednih proizvajalcev si je letos privoščilo počitnice in pri tem koristilo „domače počitniške kapacitete“, smo dobili v tovarni Color zelo ratančen odgovor: 66 delavcev. Torej približno le vsak peti neposredni proizvajalec.

Malo ali veliko...? Prej bi lahko zapisali prvo, saj so, kot trde v tovarni, vsi ostali, ki se niso privoščili počitniških kapacitet kolektiva, tudi letos v času počitnic ostali doma.

PEKO TRŽICI:

»REŠITEV: VSAK PO SVOJE!«

Tovarna Peko ima nekaj več kot 2000 zaposlenih, od tega le 700 moških. Tudi v tem primeru gre torej za izrazito „ženski“ kolektiv, z vsemi njegovimi značilnostmi. Za 1. maj so prejeli „na roko“ po 1100 dinarjev, vsaj enako, pred dopustom pa še III. delitev, kot pravijo, to je 90 % mesečnega poprečnega OD v minulih šestih mesecih.

„Kolektiv tovarne Peko že leta hodi na tako imenovani kolektivni dopust“, pravi Pavel Roblek, predsednik konference osnovnih organizacij sindikata. „Zato druge rešitve ne vidimo, kot da gre na dopust vsak po svoje. Gostinci nam sicer ponujajo prostor za ves kolektiv, vendar izven sezone. Za večino nas je to nesprejemljivo, saj imajo otroci kot je znano, počitnice prav v sezoni. Za ta čas pa se gostinci nečisto pogovarjajo. Kljub temu je naša naša socialna služba prostor ob morju (z ne preveč slanimi cenami!) za 28 družin...“

Pravijo, da bodo v Peku vse delavce antikralji, kako so preživeli letošnji oddih. Sicer pa Pavel Roblek ni mogel posebej odgovoriti na vprašanje, ali je bil za vse delavce dopust res dostupen.

„Iz mnogih pogovorov vemo, da je večina članov kolektiva uporabila dopust za počitek. Natančnejših podatkov pa o tem nimamo...“, pravi.

TEKSTILINDUS KRANI:

»KOLIKO, TO BI TEŽKO REKLI...«

Za kranjski Tekstilindus bi lahko zapisali, da je ženski kolektiv. Od 2363 zaposlenih je namreč skoraj 1500 žensk. Za letošnje počitnice so prejeli vsi zaposleni regres v višini 1100 dinarjev, to je največ kar je možno, zato so ostali nezaposleni najozjaj svoji seveda praznih rok.

Franc Istenič, predsednik konference sindikalnih organizacij v Tekstilindusu, nam je povedal, da imajo tri lastne počitniške domove: v Novem gradu, Bohinju in na Kravcu. Zmogljivost vseh domov je 197 ležišč. „V hišicah s topljo vodo je veljal oskrbeni dan 75 dinarjev, medtem, ko je bilo potrebno v Bohinju odšteti za ležišče - dopustniki so si namreč tu kuhali sami - 10 dinarjev. Se ceneje je na Kravcu, kjer velja 6 ležišč oziroma cela hišica le 40 dinarjev dnevno. V Novem gradu so hišice najbolj zasedene julija in avgusta, medtem ko so v Bohinju in na Kravcu na voljo hišice delavcem vse leto...“ smo zvedeli v Tekstilindusu.

V omenjenih počitniških domovih je letos letovalo 1219 ljudi, od tega manj kot 400 članov kolektiva. Kolkol delavcev je letos poleg v času počitnic letovalo, planinarilo, potovalo ali se rekreiralo na druge načine, pa v Tekstilindusu ne vedo.

Čeprav smo v tretji rubriki „počitniške kapacitete“ upoštevali vse kapacitete (lastne in v zakupu) pride kar 17 zaposlenih na eno ležišče. Morda bi še nekako šlo - če bi bili vsi delavci smiskli!

»KOVINOPLASTIKA“ LOŽ:

MANJ KOT LANI

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

TOBAČNA TOVARNA LJUBLJANA:

OBETAVNA NAČRTNOST

Pogovor z Milanom Stamejšičem, predsednikom sindikalne konference TOZD v tovarni, nam je s posebnim delavko Eljco Verbič, je razkril mnogo nestrne krbi v Tobačni tovarni Ljubljana za letovanje zaposlenih že v preteklih letih. Razkril je skrb te kolektiva, da najprej poskrbi za počeni letovanje delavcev iz neposredne proizvodnje, razkril splošne načrte za prihajajočo leto. Iz obeh letimajic kolektiv sestavlja 2 TOZD in skupne službe. A ker je 5 TOZD izven Ljubljane oziroma izven Slovenije, se pogovor in ugotovitve nanašajo na 2 TOZD, proizvodnja in trg. podjetje Tobak in na skupne službe. Celotna OZD šteje 1997 zaposlenih, od tega TOZD proizvodnja 491. Pretežna večina zaposlenih je žensk, v TOZD proizvodnja dve tretjini žensk. Poprečni OD v OZD v zadnjih 6 mesecih je bil 2810 din. Regres za letovanje so prejeli vsi enako, 1100 din.

Na naša vprašanja odgovarjajo takole: Za letos ni mogoče že zdaj natančno povedati, koliko zaposlenih je letos letovalo izven kraja stalnega bivališča. Prejšnja leta so vsako leto spomlad in jeseni opravili anketo med zaposlenimi: kako bi radi letovali - in kako so letovali. Letos spomlad niso opravili take ankete, ker so imeli dosti dela z gradnjo lastnega počitniškega naselja v Dajli. Toda oktobra bodo anketo zopet izvedli: kdo so ljudje letovali - kaj menijo o počitniškem naselju v Dajli. Zaenkrat je bilo ob koncu avgusta predloženoro poročilo odbora za stanovanja in družbeni standard TOZD le o tem, kako so bile izkoriščene lastne počitniške kapacitete.

Sogovornika pripovedujeta: v Dajli pri Novem gradu so z 19. julijem odprli prvi počitniški naselje, 4 hišice s 16 garsonjerami, v katerih si kuhajo ljudje sami. Naselje so zgradili v rekordnem času 75 dni in do 30. avgusta je bilo v 6 sedemdnevnih izmenah 101 družina zaposlenih; letovalo je tu 54 zaposlenih iz proizvodnje, 38 iz TOZD Tobak in 18 iz skupnih služb. Do 27. septembra bosta še dve izmeni. Cena za osebo v štiriposteljnih garsonjeri je enotna: za odrasle 15 din, za otroke pod 10 let 10 din. Za izvenružniškega člana je cena dvojna. Podatki o letnjskih koristnikih garsonjer povedo, da sta vsi spoš-

»KOVINOPLASTIKA“ LOŽ:

MANJ KOT LANI

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

„Kovinoplastika“ Lož nima lastnega počitniškega doma, zato pa iz leta v leto najema po 40 do 50 postelj tistem območnem kraju, ki ga člani kolektiva s posebno anketo izbrerajo vsako jesen za naslednjo sezono. V šestih izmenah, ki so trajale po teden dni (za daljši dopust namreč ni zanimanja) je letos v Umagu dopustovalo 128 članov kolektiva s svojci, medtem ko je lani letovalo 160 delavcev z družinami. Tako lani kot letos je bilo med dopustniki približno tri četrtine neposrednih proizvajalcev. Za razliko od lani je bilo več (kakih 30) takih, ki so dopustovali v lastni režiji. Na skupno število

PANONIJA MURSKA SOBOTA:

KMETIJA PRETEHTA

Murskosoboško podjetje Panonija sodi v vrsto manjših podjetij. Ima okoli 500 zaposlenih, nastalo pa je pred tremi leti z združitvijo dveh sorodnih delovnih organizacij, Panonije in Ločičke. V njem izdelujejo kmetijske stroje: zadnja leta gospodarski položaj podjetja ni kdo več kako ugoden, poslujejo praktično brez ostanka do konca leta. Vse dohodke namreč poročajo anketirane za pred letos, kjer bi nemara drugo leto lahko postavili lastne šotore ali prikolice, seveda pa bi radi drugo leto tudi nazadnje svoj paviljon in si s tem povečali možnosti letovanja.

Ti osnovni podatki so nam pomagali, da smo bolje razumeli odgovore, ki nam jih je na naša vprašanja o problematiki letnih dopustov dal Robert Drvarič, predsednik osnovne sindikalne organizacije podjetja. Po- jstnjajo tudi dejstva, da v tej delovni organizaciji večina delavcev letni dopust preživi doma. Sprva slega gospodarskega položaja podjetja so namreč tudi osebni dohodki nizki in v glavnem letujejo le tisti zaposleni, katerih zakonski tovaršji so zaposleni v kakem sosednjem podjetju, kjer so možnosti za sindikalno obliko dopusta večje. Na primer Mur. Podjetje namreč nima lastnega počitniškega doma in ne glede na to, da so letos sicer izplačali 900 dinarjev regresa za dopust, večina delavcev vendarle ni zmogla sredstev za polne dopustniške stroške. Sindikalna organizacija se po besedah njenega predsednika sicer trudi, da bi delavcem omogočila dopust v obliki obilne prehrane sprejemljivi obliki, vendar za sedaj sredstev ni dovolj. Ta je letos rabil v vodo zametati, da bi si s soudeležbo pri financiranju počitniškega naselja v Rovinju zagotovili 10 ležišč. Poleg tega pa je sila teško, pravi Robert Drvarič, pripraviti ljudi do tega, da dopusta ne bi izkoristili za nujna dela na polju, ali pa za gradnjo lastnih hišic

tega pa je sila teško, pravi Robert Drvarič, pripraviti ljudi do tega, da dopusta ne bi izkoristili za nujna dela na polju, ali pa za gradnjo lastnih hišic

HK LENART

SAMO 10 ZAPOSENENIH NA DOPUSTU

Čeprav je PIK TOZD v Lenartu, v njem 115 zaposlenih izdeluje žensko lahko konfekcijo, je glede socialnega preokla delavk na istem kot Panonija iz Murske Sobotice; v njem so zaposlene večinoma ženske iz okoljskih vasi

HUDE POMANJKLJIVOSTI PRI URESNIČEVANJU ZDRAVSTVENEGA VARSTVA V SLOVENIJI

KORAK IZ ZAČARANEGA KROGA

Ni dvoma, da tisto, kar včasih tako radi poudarjamo, da je naše zdravstvo doseglo raven razvitih evropskih držav, lahko pomeni le enostransko oceno stanja. Podatki o tem, kaj vse zmore zdravstvena stroka pri nas, prav neubrano vznemirijo ob tistih drugih, ki med drugim povedo, da se, če bomo nadaljevali z dosedanjimi praksami, lahko hitro zgodi, da bomo imeli že pred letom 1980 med našimi zdravniki samo še specialiste in nič več zdravnikov splošne prakse.

Za objektivne razloge takih kadrovskih gibanj v slovenskem zdravstvu navajajo med drugim nagli razvoj medicinske znanosti, hkrati pa tudi večjo odgovornost izven večjih zdravstvenih centrov. To pa razumljivo ne more spodbujati zdravnikov, da bi se zadovoljili z ravni splošnega zdravnika. Tudi težnja k razporejanju moderne medicinske opreme je bila v zadnjih letih usmerjena zgolj v bolnišnične, torej specialistične zdravstvene ustanove. Ob vsem tem pa še ni dovolj jasno opredeljen delokrog zdravnika splošne prakse. Dejstva to prav gotovo samo potrjujejo: ni jasne razmejitve med specialistično dejavnostjo in osnovnim zdravstvom, pravzaprav o tem, kje se neha pristojnost splošnega zdravnika in kje se začne pristojnost zdravnika – specialista

NI ČASA ZA ODLAŠANJE!

Potemtakem je skrajni čas za odločne ukrepe, ki morajo pripeljati k temu, da se bo slovensko zdravstvo, lahko rečemo, pravilno uravnovesilo. Kajti, kdo bo v primeru, če se bodo sedanja kadrovska gibanja nadaljevala, poskrbel za največji odstotek naših bolnikov? Podatki namreč govore, da se kakih 85 % vseh bolnikov še vedno zdravi v osnovnih zdravstvenih ustanovah, kjer pred-

stavlja splošni zdravnik prvi, in kot želimo, tudi celovit kontakt s pacientom. Z druge strani pa pride ostalih 15 % pacientov v bolnišnično zdravstveno oskrbo.

Da je res mera polna, je danes med ljudmi vse pogostejše slišati negodovanje. Zaradi, denimo, čakanja na sprejem v specialističnih ambulantah. Ker osnovna zdravstvena služba ne more izpolniti vseh svojih nalog, prelaga del bremen na specialistične ambulante. Spet slednja zavoljo obremenjenosti in iz drugih razlogov prelaga del svojih problemov na druge specialistične enote in tako se kaj hitro znajdemo v absurdni situaciji, da je čakalna doba pri specialistih posledica „pregrebeba filtra“ v osnovni zdravstveni dejavnosti.

Tudi tam, kjer je preveč kadrov, pa ne nazadnje zmanjšuje učinek neustrezna razporejenost zdravnikov. Da bi odpravili kadrovske pomanjkljivosti, ki brez dvoma niso samo posledica nenačrtnega „merjenja“ potreb v minulih letih, ampak še cele vrste drugih razlogov, bomo, sodeč po analizi o problematiki kadrov v slovenskem zdravstvu, že v bližnji prihodnosti skušali učinkovito razviti osnovno zdravstveno dejavnost. Tako bomo lahko poskrbeli tudi za to, da ne bo več zadrege pri uresničevanju zdravstvenega varstva, zlasti odraslega prebivalstva. Torej je hkrati na dlani, da bomo poslej veliko hitreje razvijali osnovno, počasneje pa specialistično zdravstveno dejavnost. V analizi je moč zaslediti, da bomo v Sloveniji v prihodnjih letih nekoliko hitreje kot doslej razvijali le deficitarne specialistične dejavnosti, med njimi v prvi vrsti rentgenologijo in anesteziologijo.

NISO SAMO KADRI KAMEN SPOTIKE ...

Roko na srce: nevšečnosti, ki se pojavljajo pri uresničevanju

zdravstvenega varstva v naši republiki, niso samo posledica neustrezno razporejenih zdravstvenih kadrov in razmeroma še vedno velikega števila zdravnikov – specialistov. Predvsem se bo treba v prihodnjih letih prizadevati tudi za učinkovitejšo izkoriščanje delovnega časa tako v osnovni kot specialistični dejavnosti, za racionalnejše delo ter za ustrezne komunikacije med zdravstvenimi enotami ter med dejavnostmi.

Analiza o problematiki kadrov v slovenskem zdravstvu posebej poudarja, da je ljubljanska medicinska fakulteta ob reformi študija dolžna upoštevati dejanske potrebe občanov glede obsega in usmeritve strokovnega znanja zdravnikov. Študij bo torej treba reformirati tako, da bodo mladi zdravniki resnično usposobljeni za samostojno praktično delo v osnovni zdravstveni službi in k takšnemu delu tudi usmerjeni.

O problematiki našega zdravstva je pred kratkim razpravljali tudi republiški IS. Zavzel se je za to, da bo potrebno pri uresničevanju zdravstvenega varstva v naši republiki pospeševati predvsem razvoj novih družbe-

noekonomskih in samoupravnih odnosov v zdravstveni dejavnosti in v samoupravnih zdravstvenih interesnih skupnostih. Pri tem IS zlasti poudarja nujnost dograjevanja obstojnega in celovitega sistema zdravstvenega varstva in hitrejšo razvijanje vseh tistih oblik zdravstvene dejavnosti, ki zagotavljajo racionalnejšo in učinkovitejšo zdravstveno varstvo.

IS je pri obravnavi te problematike tudi ugotovil, da morajo osnovni ukrepi za izboljšanje zdravstvene dejavnosti temeljiti v prvi vrsti na potrebah občanov po celovitem zdravstvenem varstvu ter na zahtevah družbe po smotrnem, racionalnem in dovolj učinkovitem delovanju zdravstvenih dejavnosti.

Če bomo izpolnili vse te obveznosti, smo v Sloveniji na najboljši poti, da bomo začeli spreminjati odnos do pacientov, njihovih skrbi in težav, ter da bo v vsakodnevnem zdravstveni praksi, pa naj gre za osnovno ali specialistično dejavnost, vedno manj ovir na poti do prijaznega sprejema, dobrega zdravljenja in skrbne zdravniške nege za vse bolnike.

—iv

IZ BARAKE V SAMSKI DOM

Novemu samski domu navkljub železničarji v Ljubljani potrebujejo vsaj še 1000 prostih ležišč

V torek, 9. septembra so v Zalogu pri Ljubljani slovesno odprli nov samski dom železničarjev. Vanj se je preselilo 398 železniških delavcev, zvečine iz barak in drugih zasilnih bivališč. Stanovanjski del novega doma ima v treh etažah 82 dvoposteljnih in 60 štiriposteljnih sob. Gostinski del pa ima jedilnico s 330 sedeži in kuhinjo, kjer lahko pripravijo 4.000 toplih malic in 1.200 popolnih obrokov hrane dnevno. Ob domu imajo urejen tudi prostor za rekreacijo: igrišča za mali nogomet, košarko, roketo, pa še balnišče in avtomatsko kegljišče.

Z gradnjo so pričeli novembra 1973. Za dograditev so porabili 340 milijonov dinarjev sredstev, ki se pri železniškem gospodarstvu namensko zbirajo prav za gradnjo samskih domov.

Da pa bi vsaj delno rešili stanovanjski problem delavcev v operativni, to je premikačev, zaviračev, prometnikov in vzdrževalcev železniških vozil v ljubljanskem železniškem vozlišču, načrtujejo izgradnjo še enega samskega doma v Zalogu. Kljub otvoritvi novega doma namreč manjka železničarjem v Ljublja-

ni se vedno najmanj 1.000 postelj.

Ob novem samskem domu pa je v zaključni fazi izgradnje tudi blok z družinskimi stanovanji za železničarje, ki ga bodo predvidoma vselili že do konca tega meseca.

Novi samski dom železnice v Zalogu. Najmanj še dva taka bi potrebovali, če bi hoteli zadostiti vsem potrebam po dostojnem prebivališču vseh samskih delavcev ljubljanskega železniškega vozlišča.

Tihomir Antesević dela že dve leti na premiku na tovarni železniški postaji v Zalogu. Bil je med prvimi, ki so se preselili v nove prostore. „Zelo sem zadovoljen z novim stanovanjem. Prihajam namreč iz barake in je zato razlika, posebno v čistoči, bistveno boljša. Tudi hrana je boljša, čeprav je pa tudi cena „boljša“. Saj se razumemo, višja. Za stanovanje in hrano, če vzamem vse obroke, plačam sedaj približno 1.200 din na mesec. Ostane mi toliko, da lahko najmanj 1.500 dinarjev pošljem ženi v Bosno.“

POLITIKA STANARIN LETOS

Tako smo se dogovorili, ne drugače

Izvršilni odbor Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije je na redni seji dne 4. 9. 1975 poglobljeno obravnaval izvajanje dogovora o politiki stanarin v letu 1975. V razpravi je podprl prizadevanja Izvršnega sveta skupščine SR Slovenije in republiškega komiteja za tržišče in cene za to, da bi dosegli bolj umirjeno gibanje cen in jih uskladili s politiko cen, začrtano v medrepubliškem dogovoru o izvajanju politike cen v letu 1975. Po obširni razpravi je Izvršilni odbor ob upoštevanju dogovorjenih stabilizacijskih prizadevanj sprejel tale stališča, ki jih posredujemo v skrajšani obliki:

Medrepubliški dogovor o oblikovanju politike cen v letu 1975 določa porast cen storitev, kamor sodijo tudi stanarine, za največ 18 % v letu 1975 glede na cene decembra 1974.

Stanarine določene v Sloveniji leta 1965, so ostale zakovane vse do letos. Vmes pa so se znatno povišale cene komunalnih storitev na račun nespremenjenih stanarin. Zato je Zveza stanovanjskih skupnosti Slovenije predlagala skupščinam občin, naj sprejmejo dogovor za leto 1975 o večjem povišanju stanarin kot drugih komunalnih storitev. Skupščine občin so se dogovorile za politiko, po kateri raven cen drugih komunalnih storitev v decembru 1975 ne bo za več kakor 17 % preseгла ravni teh cen iz decembra leta 1974. To je omogočilo povišanje stanarin za 25 %, in sicer tistih, ki so bile izračunane iz vrednosti stanovanja, ugotovljenega po 1. členu zakona o ugotavljanju vrednosti stanovanjskih hiš in stanovanj. Valorizacijska vrednost točke je ostala nespremenjena.

Pri izračunu vrednosti stanovanja se upošteva število točk, ugotovljeno za stanovanje v letu 1973. Na teh osnovah izračunane stanarine, povišane za 25 %, ustrezajo glede na strukturo stanarine po zakonu o stanarinah, določbam medrepubliškega dogovora o izvajanju politike cen v letu 1975.

Izvršilni odbor vztraja pri stališču, da noben sklep ali odlok v občinah, sprejet na podlagi dogovora o politiki stanarin v letu 1975 ne more veljati za nazaj. Uporablja se lahko šele, ko je sprejet dogovor in ustrezen občinski predpis.

V tistih občinah, kjer niso upoštevali dogovorjenega povišanja stanarin, morajo to takoj uskladiti s sprejetim dogovorom o politiki stanarin v letu 1975. Valorizirati pa je treba tudi merila za dodeljevanje družbene pomoči družinam z nizkimi dohodki.

Da bi se v prihodnjem kratkoročnem in srednjeročnem obdobju izognili nesporazumom in različnim tolmačenjem sprejetih dogovorov, se moramo takoj lotiti oblikovanja politike stanarin za leto 1976 in za srednjeročno obdobje 1976–1980. V skladu z osnutkom dogovora o družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1976–1980 se morajo stanarine gibati tako, da bomo do konca srednjeročnega obdobja dosegli raven stroškovnih stanarin. To pomeni, da bo stanarina zagotavljala pokrivanje vseh stroškov, ki bodo nastali pri gospodarjenju s stanovanjskimi hišami in stanovanji. Zagotoviti je treba tudi ustrezno družbeno pomoč družinam z nižjimi dohodki.

MARIBORSKA ALMA MATER ODPIRA VRATA

Prilodni četrtak, 18. septembra, bo v Mariboru nad vse pomembna slovesnost. Maribor bo dobil svojo Univerzo, samoupravno organizirano in tesno povezano z združenim delom. Slovesna razglasitev Univerze v Mariboru bo dopoldne v Unionski dvorani. Uvodoma bo številne goste iz Slovenije, Jugoslavije in tujine pozdravil predsednik sveta Univerze tovariš Miran Potrč, nato pa bodo delegati podpisali listino o združitvi v Univerzo. Slavnostni govor bo imel ob tej priložnosti predsednik republiškega izvršnega sveta inž. Andrej Ma-

rinc, ki bo tudi predal rektorsko insignijo dr. Vladimirju Bračiču. Predsednik mariborske občinske skupščine ing. Vitja Rode pa bo podelil Univerzi najvišje občinsko priznanje zlati grb mesta Maribora. Mlado slovensko univerzo bodo zatem pozdravili rektorji jugoslovanskih in inozemskih univerz, slovesnost pa bo sklenjena z umetniškim programom okteta Gallus.

Istege dne bo v avli visokošolske in študijske knjižnice odprta razstava „Prizadevanja za univerzo v Mariboru.“

Prva mariborska visoka šola — VEKŠ

Stabilizacija in domovi za učence

Letošnji družbeni dogovor o razporejanju dohodka, osebnih dohodkov ter gibanju, obsegu in strukturi porabe predvideva tudi zbiranje sredstev za izgradnjo domov za učence in študente. V letu 1975 naj bi v ta namen delovni ljudje Slovenije zbrali 100 milijonov dinarjev. 26. 5. 1975 pa je bil v Sloveniji podpisan še družbeni dogovor, ki še podrobneje določa naloge na tem področju v tem letu. Na podlagi tega družbenega dogovora so tudi delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, izobraževalnih skupnostih in samoupravnih stanovskih skupnostih ljubljanske regije sklenili samoupravni sporazum o združevanju sredstev za izgradnjo doma šole za medicinske sestre, doma mladine v trgovini in gostinstvu in študentskega doma.

S tem sporazumom se torej tudi delavci ljubljanske regije zavezujejo, da bodo v letu 1975 namenili za gradnjo domov sredstva v višini 0,3 % od sredstev za osebne dohodke. Sredstva se bodo stekala na posebne račune pri občinskih izobraževalnih skupnostih v občinah sedeža njihovih temeljnih in drugih organizacij združenega dela. Stanovajske skupnosti bodo na te račune nakazovale sredstva v višini 30 % vrmenjenih anuitet odpravljenih občinskih skladov za leto 1975. Od investicijske vrednosti doma mladine v trgovini in gostinstvu bodo delavci s področja trgovine, gostinstva in turizma prispevali po tem sporazumu še 1/3 potrebnih sredstev za gradnjo tega doma, razen tavnih sredstev delovnih organizacij s področja zasavskih občin. Ta sporazum bo v vsaki občini sklenjen, ko ga bodo podpisali pooblaščenici dveh tretjin udeležencev sporazumevanja.

Predlog tega sporazuma je že od julija v javni razpravi, ki naj bi bila že v glavnem zaključena, saj je rok za podpis 30. september. O rezultatih razprav po sameznih TOZD poročajo delegati na sejah občinskih odborov sindikatov. Med drugim so o tem razpravljali tudi na zadnjih sejah sindikata gradbenih delavcev Slovenije in sindikata delavcev prometa in zvez. Delegati so povedali, da so naleteli na negodovanje v delovnih kolektivih, češ da to ni v skladu s stabilizacijskimi načrti, če bo spet treba odvajati denar. Na obeh sejah pa so se delegati strinjali, da je graditev študentskih in dijaških domov velikega družbenega pomena in zato bodo v svojih delovnih organizacijah ponovno spodbudili delovne ljudi k podpisu sporazuma.

Zavedati se je treba, da akcija zbiranja sredstev za izgradnjo najbolj potrebnih dijaških in študentskih domov ta čas ni v nasprotju s stabilizacijskimi načrti. Vsi vemo, da je pogoj za stabilizacijo gospodarstva tudi boljša izobrazbena struktura delovnih ljudi. V stabilizacijski

melbrosin
propolis
novost
iz zakladnice
čebeljega panja

program pa sodi tudi izvajanje obveznosti iz družbenih dogovorov in tudi zaradi tega akcija ne bi smela propasti. Tudi delovni ljudje v gospodarskih dejavnostih, ki so v preteklosti same gradile domove za svoje učence, bi morali podpreti zbiranje sredstev, saj gre tokrat za pomembno solidarnostno akcijo.

STANKA RITONJA

Ustanovitev univerze v Mariboru je uspešen zaključek etape v razvoju mariborskih višjih in visokih šol, ki ni pomemben le za šole, ampak tudi za dosedaj in bodoči razvoj Maribora ter sploh severovzhodne Slovenije in za razvoj celotnega slovenskega visokega šolstva ter gospodarstva.

NAJVEČ STROKOVNJAKOV DEFICITARNIH STROK

Delo, ki je bilo v 15 letih delovanja šol opravljeno, se najbolj jasno odraža v 11.075 diplomantih, ki so jih šole dale v tem času. Pomen te številke je bolj plastično prikazan, če ob njej ugotovimo, da je to 28 % vseh povojnih visokošolskih diplomantov v Sloveniji ali nad 40 % diplomantov, ki so jih dale vse slovenske visokošolske delovne organizacije po letu 1961, ko so tudi v mariborskih višjih šol začeli prihajati prvi diplomanti. Ta podatek ne kaže le na obseg dela šol, ampak tudi na njihovo kvaliteto in usmerjenost, saj je med diplomanti skoraj 47 % usposobljenih za delo v neposredni proizvodnji, to so inženirji tehniške, agronomske in organizatorske stroke, prek 8 % vseh pa je diplomantov zelo deficitarne stroke, to so strojni inženirji. Na drugo zelo deficitarno stroko odpade 13 % vseh diplomantov, to so predmetni učitelji. Na ekonomiste in pravnike, katerih primanjkljaj ni tako usoden za naše gospodarstvo, odpade torej preostalih 37 %, na stomatologe pa 3 % vseh dosedanjih diplomantov. Če k tem številkam dodamo še ugotovitev, da so diplomanti šol mariborske univerze usposobljeni za praktično delo v gospodarstvu in druž-

benih službah, potem ni nobene dvoma, da so šole opravile svojo poglavito nalogo, zaradi katere so bile ustanovljene — dati slovenskemu gospodarstvu in družbenim službam kar največ in kar najboljše strokovnjake deficitarnih strok.

KMALU 150 UČITELJEV Z ZNANSTVENIMI NAZIVI

Pomen mariborske univerze pa ni le v diplomantih, ki jih dajejo šole, čeprav številnih in kvalitetnih, ampak tudi v znanstvenem, raziskovalnem in pedagoškem kadru, ki deluje na šolah. Z delom in razvojem šol se je število tega kadra povzpelo na impozantno število 327 ljudi: od tega 215 rednih in 112 pogodbenih sodelavcev, ki poleg raziskovalnega in pedagoškega dela na šolah delajo in vodijo delo v organizacijah združenega dela gospodarstva in družbenih služb. To je ogromen potencial raziskovalcev, ki so svoje moči angažirali na raziskavah za potrebe združenega dela, ki jih večji del tudi s pridom izkorišča in so mnoge po svojem znanstvenem in uporabnem pomenu presegle regionalne, republiške, pa tudi državne meje. Skupaj s pedagoškim delom povzročata to nadpovprečno obremenitev učiteljev, ki poleg tega uspešno vzgajajo tudi svoj podmladek — na šolah je 62 asistentov ali petina vseh učiteljev. Asistenti s svojim sodelovanjem v pedagoškem procesu in raziskovalnem delu ter s študijem na III. stopnji zagotavljajo ugodno kadrovsko kontinuiteto v delu in razvoju šol.

Veliko prizadevnost in pripravljeno učiteljev za nadpovprečne napore izpričuje tudi podatek, po katerem si je

pridobilo doktorat znanosti že 50 učiteljev, 37 pa jih disertacijo pripravlja, magistrov in specialistov je 37, medtem ko jih študita na III. stopnji 29. V kratkem se bo število učiteljev in asistentov z znanstvenimi nazivi povzpelo na 150, kar bi predstavljalo preko 70 % rednih učiteljev in asistentov. To je podatek, s katerim se ne morejo pohvaliti niti vse starejše, še manj pa mlajše jugoslovanske univerze.

Odras takšnega kadrovskega razvoja šol je dejstvo, da so učitelji doslej objavili okrog 500 samostojnih izdaj knjig in učbenikov ter razprav v domačem in tujem revijalnem tisku. Z nad 200 referati so sodelovali na simpozijih in kongresih doma in v tujini. Izdelali so okoli 1000 elaboratov, ekspertiz, recenzij in strokovnih člankov, tako da skupni bibliografski podatki obsegajo okoli 4000 enot. Zavodi univerze pa redno izdajajo tudi 3 znanstveno-strokovne revije s področja ekonomije, organizacije ter zgodovine in narodopisja, občasno pa zbornike razprav.

Značilnost učiteljev mariborske univerze je, da so v veliki večini angažirani družbeno politični delavci in je med njimi 40 % članov ZKS.

IZREDNI ŠTUDIJSKI POTEKA V 39 CENTRIH ŠIROM PO SLOVENIJI

V smernicah na reformo visokega šolstva v letu 1960 je bil velik poudarek tudi na izrednem študiju ali študiju ob delu, zato so ga mariborske višje in visoke šole od vsega začetka močno razvijale in tako organizirale, da je dal glede na ostale pogoje za delo izrednih

študentov razmeroma ugodne rezultate. Rezultat takega dela, ki šele z novim zakonom postaja obvezen za vse visokošolske zavode, je 4246 diplomantov iz vrst izrednih študentov ali 38 % vseh diplomantov mariborske univerze. Tako število diplomantov je zahtevalo izredne napore v organizaciji in izvajanju študija, saj ta teče v 39 sekcijah in centrih širom po Sloveniji. Poudariti je treba, da je tudi orientacija na razvejan in dobro organiziran izredni študij dala šolam vseslovenski pečat in jim bistveno pomagala, da so se uveljavile v slovenskem gospodarstvu, saj so tako imele priliko šolati veliko število strokovnjakov, ki so na odgovornih položajih v združenem delu in so zaradi svojih pozitivnih izkušenj v študiju podpirale razvoj mariborskega visokega šolstva.

Struktura diplomantov izrednega študija je glede na to, ali delajo neposredno v proizvodnji ali izven nje, še ugodnejša kot pri rednem, saj je inženirjev tehniške, agronomske in organizacijske stroke kar 80 % vseh diplomantov, samo na strojne inženirje pa odpade 7 %. Na deficitarno stroko predmet-

nih učiteljev odpade 17 % vseh diplomantov izrednega študija.

SLOVENSKI ZNAČAJ MARIBORSKE UNIVERZE

Kot je že omenjeno, imajo šole od vsega začetka vseslovenski značaj, čeprav je seveda čutili njihov vpliv najbolj v Mariboru in v severovzhodni Sloveniji, kar kaže podatek o strukturi študentov po regijah: korško-štajerska — 34 %, podravska-pomurska — 13 %, skupaj severovzhodna Slovenija — 47 %, zasavska — 15 %, ljubljanska — 13 %, gorenjska — 11 %, dolenska — 4 % in primorsko-notranjska — 9 % (druge republike — 8 %, druge države — 0,3 %).

Med kvalitativne prvine razvoja zavodov mariborske univerze smemo šteti tudi tesno sodelovanje študentov v upravljanju šol, ki sega še v leta pred novo ustavo. Izkušenj na področju upravljanja, h kateremu so bile poleg študentov vedno pritegnjene tudi delovne organizacije iz gospodarstva in družbenih služb, olajšujejo sedanjim organizacijam mariborske univerze prehod na samoupravno organiziranost po novi ustavi.

—NEZ

PRED NOVO GLEDALIŠKO SEZONO

VSAK TEDEN PO SEDEM DNI

Od 1. oktobra do začetka novembra bodo v Mestnem gledališču ljubljanskem kar tri premiere. Delo se začena na vsej fronti ...

Letos MGL ni pred lahko nalogo, ker je lani doseglo izredno afirmacijo. Interes gledalcev je bil tolikšen, da mu niso mogli v celoti zadostiti. Imeli so 326 predstav, pogosto doma po dve na dan, pa še eno na gostovanju. V 219 delovnih dneh so imeli v lastni hiši 228 predstav. Gledališče je odprto sedem dni v tednu, v nedeljo dopoldne ima v gosteh „Vašo matinejo“, namenjeno mladini. Od 113.000 obiskovalcev njihovih predstav jih je bilo preko 79.000 v Ljubljani, 34.000 pa na gostovanjih. Sodelovali so s 150 delovnimi kolektivi, šolami, kulturnimi skupnostmi.

Vsi ti podatki govore o obsegu dela, o priljubljenosti gledališča. A o doseženi umetniški ravni nemara največ pove znan podatek, da je bila njihova predstava Hiengovega „Izgubljenega sina“ najboljša predstava letošnjega Sterijinega pozorja, dobi pa je štiri nagrade in za to predstavo je veliko zanimanje širom države. Pokazali jo bodo izven konkurence na letošnjem Borštnikovem srečanju, pa tudi na festivalu v Šabcu.

Doseženi uspehi zavezujejo. V letošnji, 25. sezoni, bo MGL nadaljevalo tradicijo posebnega tipa ljudskega gledališča, katerega idejno-estetske zasnovne je dolga leta negoval in razvijal pokojni dramaturg Lojze Filipič in iz katerega delovne zapuščine bo gledališče snovalo tudi letošnji repertoar in tudi dolgoročno idejno preosnovno svojega gledališča. Gre za nadaljnje napore v smeri razvijanja ljudskega gledališča polnih dvoran, gledališča, ki spodbuja slovenske avtorje k

pisanju grotesk, komedij in satir, del ne brez literarne vrednosti, saj gre za uprizorjanje zlahtnih tekstov, kjer sta smeh in ironija ter tragičnosti našega življenja prepleteni. Gre pa nemara tudi za gledališče, ki naj bi začelo obnavljati odrske tekste medvojnega in povojnega generacije slovenskih avtorjev, saj si je vzgajilo v desetletju in več publiko, ki domačih avtorjev ne odklanja več le zato, ker so domači, temveč jim zna prav tako tenko prisluhniti. O repertoarju kaj več tu ne bi rekli, saj so te dni ljubljanske ulice polne „Vabila k vpisu sbonmajev“ in vpis se je pretekli ponedeljek tudi že začel. Povejmo le to, da bo MGL 100. obletnico Cankarjevega rojstva praznovalo s uprizoritvijo „Pohujšanja“, čeravno bo to besedilo uprizorilo več slovenskih gledališč. V MGL pravijo, nič hudega, saj predstave delamo zaradi ljudi, slovenski gledališki prostor pa ni enoten, je še vedno zelo razdrobljen.

Kakšni so drugi njihovi letošnji načrti? Odločili so se, da bodo vpisali dva abonmaja manj kot lani, da bi lahko s predstavami „izven“ omogočili ogled tudi ljudem, ki niso abonenti gledališča. To je edina možnost, kajti drugih prostih terminov za take predstave ni. Uvajajo pa letos popoldanski abonma za gledališke amaterje. V sodelovanju z ZKPO so si ga zamislili tako, da bodo po predstavi organizirali razgovore o predstavi. Poizkus ni brez dosežanjih lastnih izkušenj, saj so bile njihove lanske javne vaje zelo obiskane. Zmanjšali pa bodo število gostovanj. V zadnjih petih letih je njihovo število zelo naraslo. Ker je bila lastna hiša zaradi adaptacij in gradnje dlje zaprta in je zato kakšna sezona za ljubljanske gledalce trajala tudi le

dva in pol meseca, so seveda zelo razvili gostovanja. Zdaj je zbor delovne skupnosti sklenil, da se omeji število gostovanj na 50. To pa je še vedno polovica tega, kar je Združenje slovenskih gledališč sprejelo kot svojo skupno obvezo do „belih gledaliških lis.“

V okviru akcije ljubljanske kulturne skupnosti, ki za eno leto financira nezaposlene mlade igralke, bodo v MGL zaposlili dve igralki. Napore za stabilnejše družbeno gospodarjenje pa dopolnjujejo s svojo boljšo delovno organiziranostjo, z boljšim izkoriščanjem delovnih in umetniških kapacitet. O integraciji v kulturo ne marajo razmišljati načelno. Konkretno pa vidijo možnost za integracijo le v zamenjavi igralcev in režiserjev (z Dramo) in to za polno sezono. Do organizacije skupnega tehnikuma za gledališča, film in TV pa so zelo skeptični, saj bi tak studio terjal veliko nove investicije, za to pa ta čas gotovo ni primeren.

Povejmo še to, so se odločili, da bodo izkupiček predstave „Veselega večera“ 2. oktobra v hali Tivoli uporabili za enotedensko študijsko ekskurzijo v londonska gledališča, zaposleni v delavnicah kot igralci, medtem pa bodo v njihovi hiši gostovala gledališča iz Celja in Trsta. Vsekakor zanimiv primer skrbi za izobraževanje, brez družbenih sredstev. In povejmo še to: na zboru delovne skupnosti so sklenili, da bodo letošnji jesen seznanili s svojo celotno problematiko delegacije združenega dela in krajevnih skupnosti občine in mesta, kajti sodijo, da so pri delitvi le preveč zapostavljeni, zato so tudi njihovi OD vse prej kot odraz vloženega dela in doseženih rezultatov.

SONJA GASPERŠIČ

komentatorjev stolpec

Reprodukcijski krogi in celote

Znano je, da so v minulosti nastajale številne anomalije, kot na primer neusklajen in nezadostno proučen razvoj posameznih gospodarskih dejavnosti in kot so še zlasti neusklajene investicijske naložbe, zaradi katerih so po eni strani nastajale vzporedne in predimenzionirane zmogljivosti, po drugi strani pa je primanjkovalo denarja za nujna in tržno ter narodnogospodarsko utemeljena vlaganja.

Odveč je pripomniti, da zaradi pogostnega avtarkičnega razvoja posameznih dejavnosti kajkrat niso bile upoštevane potrebe in koristi končnega industrijskega potrošnika, to je predelovalne industrije, še pogostejši pa so bili in so še primeri, da se visoko akumulativna predelava ni menila za svojo surovinsko osnovo. Ta je kljub razpoložljivim domačim surovinam zaostajala, medtem ko je predelava, v kateri so se akumulirala bogata sredstva, surovine in reprodukcijski material preprosto uvažala in s tem pomagala kopičiti zunanjetrgovinske probleme in večati naš zunanjetrgovinski in plačilno-bilanci primanjkljaj.

Pri roki nam je več takih primerov avtarkičnega obnašanja delov reprodukcijskih celot, ki bi morali biti organsko povezani bodisi s svojo bazo, bodisi s predelavo, ne nazadnje pa tudi s trgovino kot zadnjim členom v reprodukcijski verigi, ki neposredno otipava utrip trga, ve za njegove potrebe in zategadelj tudi – v tesni povezanosti s proizvodnjo – lahko usmerja produkcijo skladneje s tržnimi potrebami, kar pomeni, da tudi dolgoročno lahko pripomore k trasiranju razvoja, ki bo vsaj teoretično vnaprej onemogočil proizvodnjo, ki bi bila sama sebi namen ter s tem onemogočil tudi nastajanje prekomernih zalog.

Kričič primer avtarkičnega obnašanja in nepovezanosti s svojo bazo je bila na primer kemijska predelava, ki si je zvečine z dragimi uvoženimi materiali ustvarjala neutemeljeno visoko akumulacijo. To je namesto v prepotrebno, a seveda investicijsko zahtevno bazično, surovinsko proizvodnjo vlagala kar pri sebi, v predelovalne obrate, ki so še povečevali potrebe po uvozu surovin, kajkrat pa tudi v dejavnosti, ki s kemično proizvodnjo niso imele nič skupnega. Kdor je spremljal delo razvojne komisije pri zborničnem svetu kemične industrije, ve, da so številni skupni projekti, ki bi jih lahko financirali skupaj bazična proizvodnja in predelava, v Sloveniji neslavno propadli, ker se potencialni investicijski partnerji, podjetja kemične industrije, niso mogli sporazumeti, da bi s skupnimi vlaganji zgradili, na priliko obrat za proizvodnjo fosforne in drugih kislin ali poliesterskih vlaken – pač tistih bazičnih surovin, za katere bi tedaj še dobili široko konsumno zaledje na jugoslovanskem trgu. Interesne skupnosti, ki so bile ustanovljene z namenom, da bi spodbudile in omogočile skupna vlaganja podjetij kemične industrije v takšne perspektivne razvojne projekte, so imele kratek vek. Sporazumevali se partnerji so se razšli brez kakršnega koli rezultata, odločeni, da bodo v razvoju ubirali vsak svojo pot. Zato ni čudno, da so omenjene in druge razvojne projekte uresničili, ali pa jih uresničujejo v drugih naših republikah, čeprav bi imela Slovenija za to ugodnejše pogoje, kot so npr. razpoložljivi izkušeni kadri, industrijska tradicija itd.

Zaradi omenjenih in drugih primerov neusklajenega razvoja reprodukcijskih celot, to je posameznih panog in tudi neusklajenega razvoja med panogami, je bil res skrajni čas, da so bili z ustavnimi spremembami ustvarjeni ugodni pogoji in tudi trdne osnovice za povezovanje združenega dela v reprodukcijske kroge in celote. Z reprodukcijskimi krogi bo, preprosto rečeno, zaokrožena dejavnost grupacij, na primer rudnikov kremenčevega peska ali steklarn kot njihovih odjemalcev, tako proizvajalci surovin, kot tudi predelovalci in trgovina pa bodo tvorili reprodukcijsko celoto, ki bo obsegala vse grupacije v okviru posameznih panog, zajemala celoten reprodukcijski proces od surovinske proizvodnje prek predelave pa do trgovine in se povezovala z drugimi reprodukcijskimi celotami in njihovimi deli, s katerimi ima pač skupne razvojne interese.

Skupni interesi in cilji znotraj reprodukcijskih krogov in kompleksov (celot) se bodo uresničevali in usklajevali s samoupravnimi sporazumi, ki bodo tudi osnova za povezovanje in sodelovanje med reprodukcijskimi celotami. To je vsekakor jamstvo za skladnejši bodoči razvoj posameznih panog, industrije in gospodarstva kot celote, kajpak ob predpostavki, da bodo sodelujoči partnerji pri načrtovanju bodočega razvoja pokazali dovolj volje in pripravljenosti, da se od povezoje ozkim lastnim interesom v prid koristnejših skupnih ciljev.

NANDE ŽUŽEK

ZP ISKRA V PRECEPU GOSPODARSKIH TEŽAV

Rešitev v večjem izvozu

Do konca leta mora Iskra izvoziti vsaj za 55 milijonov dolarjev izdelkov, da bi si zagotovila devize za uvoz najnujnejših delov – Naročil za izvoz je dovolj, zdaj je glavno, da naročene proizvode tudi izdelajo

Nazadovanje industrijske proizvodnje ni prizaneslo združenemu podjetju Iskra. Tako je bila njihova letošnja šestmesečna proizvodnja še za 8,5 % višja kot lani ob tem času, letošnja sedemesečna proizvodnja pa je bila le še za 6,5 % višja kot v prvih sedmih mesecih lani. Vpliv neugodnih gibanj celotnega domačega in tujega gospodarstva pa se odraža tudi na drugih Iskrinih področjih. Predvsem pri slabšanju njene plačilne sposobnosti ter pri rasti zaloga v delu proizvodnje združenega podjetja. Tem težavam se pridružujejo zdaj še zmanjšanje storilnosti dela, manjša akumulacija in težave v izvozu.

O manjši plačilni sposobnosti Iskre govore podatki, da so se v letošnjem prvem polletju v primerjavi z istim lanskim obdobjem povečale

terjatve do kupcev za 36,9 %, obveznosti do dobaviteljev pa kar za 89 %. Vendar pa je res, da so terjatve do kupcev še zmerom večje od obveznosti, saj so v prvih šestih mesecih letošnjega leta dolgovali dobaviteljem 1,96 milijarde dinarjev, kupci pa so jim bili dolžni nekaj več – skoraj 2 milijardi dinarjev.

Iskrina „posebnost“ je bržkone tudi v tem, da si med seboj precej dolgujejo sama podjetja v okviru združenega dela. Zato so že julija sklenili, da bodo denarno poslovanje med temeljnimi organizacijami združenega dela utrdili. Obenem naj povemo, da kar 80 % izdelkov, ki jih prodajo doma, prodajo v druge republike, ki pa so plačilno slabo sposobne. Na domačem trgu so lani v večini primerov čakali na plačilo prodanih izdelkov 120 dni, letos pa

čakajo na plačilo poprečno že 155 dni. To podaljšanje pa jim je „zarmrznolo“ okroglih 600 milijonov dinarjev.

ZALOG RASTEJO

V prvem polletju letos so bile Iskrine zaloge gotovih izdelkov v primerjavi z istim obdobjem lani večje za skoraj 62 %. Ob tem skrb vzbujajočem podatku pa je treba vendarle pripomniti, da je imela zaloge le šestina temeljnih organizacij združenega dela, kar kaže tudi njihova vrednost, ki znaša 596 milijonov dinarjev. V glavnem gre za zaloge izdelkov za široko potrošnjo, kot so televizorji, radijski sprejemniki, štedilniki in podobni proizvodi.

ZP Iskra je imelo v letošnjem prvem polletju poprečno 27.800 zaooslenih, kar je za 2160 zaposlenih ali za 8,4 % več kot jih je bilo zaposlenih v lanskih šestih mesecih. Ekstenzivno zaposlovanje pa podobno kot drugod, tudi v Iskri ni prispevalo k temu, da bi ostala produktivnost na lanski ravni. Dejansko se je celo poslabšala, zato ne preseneča spoznanje, da jih do konca leta čaka največja naloga prav pri povečanju storilnosti dela. To bo potrebno še toliko bolj zaradi tega, ker zadnje čase ugotavljajo, da delovni čas izkoriščajo komaj 75-odstotno. Ravno na tem področju se Iskri ponujajo precejšnje rezerve, ki jih bodo zdaj raziskali in izkoristili, kolikor se pač da. Svoje pa naj bi prispevala tudi boljša organizacija dela in prenehanje zaposlovanja novih delavcev z izjemo visoko kvalificiranih.

IZVOZ POD PRIČAKOVANJI

Čeprav so v Iskri načrtovali, da bodo letošnji obseg izvoza povečali za 40 % in izvozili za več kot 70 milijonov dolarjev, za načrti krepko zaostajajo. O tem ni nobenega dvoma, saj so do konca julija izvozili za 23,9 milijona dolarjev ali za 1,2 % manj kot v prvih sedmih mesecih lani, uvozili pa so za 29,2 milijona dolarjev, kar je za 16 % manj kot lani v istem času. Med vzroki manjšega izvoza opozarjajo predvsem na svetovni gospodarski zastoj, ob katerem so tuji kupci postali bolj izbirični pri kvaliteti izdelkov, dobavnih rokih in cenah. Drugi razlog je v tem, da se pri nas stroški hitreje povečujejo kot drugod, zadnji, bržčas eden izmed glavnih, pa tiči v premanjnih plačilni sposobnosti Iskre. Prav zavoljo slednjega niso mogli kupiti nekaterih uvoženih delov. To je povzročilo neugodno verizno reakcijo, posebno še, ker so morali v nekaterih TOZD za nekaj časa celo ustaviti proizvodnjo. Torej niso mogli izvoziti niti tistega, za kar so letos sklenili pogodbe s tujimi partnerji.

Ker se v ZP Iskra izvoz in uvoz prepletata in sta med seboj še kako odvisna, so sklenili, da morajo do konca letošnjega leta izvoziti vsaj za 55 milijonov dolarjev izdelkov. Izvoz v tej višini jim je še kako potreben, ker bodo z njim dobili tudi devize za uvoz najbolj potrebnih delov. Naročil za izvoz imajo dovolj. Zato je zdaj glavna naloga, da naročene proizvode tudi izdelajo.

IVO VIRNIK

Vse litijske delovne organizacije so že pred časom izoblikovale svoje varčevalne programe, sedanja splošna družbenopolitična akcija za boljše poslovanje pa jih je spodbudilo k še bolj odgovornemu uresničevanju sprejetih nalog. Po drugi strani pa nobena delovna organizacija podražitvam surovin in reprodukcijskega materiala navkljub letos ni povečevala cen svojim izdelkom, akumulacijsko stopnjo pa so zadržale v večjo storilnostjo, boljšim izko-

nem malo izvažajo, so njihove možnosti za večji obseg menjave s tujino še dokajšnje. To velja tudi za Kmetijsko zadrugo Gabrovka, ki se je že uveljavila s svojimi sadnimi sokovi na tujih tržiščih, zdaj pa se pripravlja na večji izvoz teh izdelkov na območja s trdnimi valutami. Posredno bodo izvažali tudi „Pletilja“ Litija ter Mesarija in prekajevalnica ter Predilnica Litija. Litijsko združeno delo uvažava predvsem strojno opremo, surovine pa samo predilnica in tovama usnja. Večje težave z uvozom bodo imeli v Lesni industriji za proizvodnjo plexi stekla, kar zvezni organi zavlačujejo z izdajo uvoznih dovoljenj za te vrste surovin.

Litijsko gospodarstvo letos pospešeno išče možnosti svojega povezovanja s sorodnimi delovnimi organizacijami, vendar se integracijski procesi prepočasno odvijajo, razen v kmetijskih zadrugah Litija in Gabrovka, kjer so že končali skoraj vse priprave na združitev in pa njihovega povezovanja s kmetijstvom in predelovalno industrijo širšega ljubljanskega območja.

—M—

riščanjem zmogljivosti in odkrivanjem še nekaterih skritih rezerv. Navkljub doseženim uspehom pa v nobenem kolektivu niso zadovoljni z dosežanimi prizadevanji na tem področju, in kot ugotavlja občinski koordinacijski odbor za stabilizacijo, delavci še vedno sodijo, da niso izkoristili vseh možnosti.

Čeprav litijske delovne organizacije z izjemo Lesne industrije in Tovarne usnja v Smart-

● KNJIGA ZA VSAKO KNJIŽNICO

Zvonko Štaubringer
TITO – DRŽAVLJAN SVETA

Pri založbi ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, lahko naročite knjigo Zvonka Štaubringerja

TITO – DRŽAVLJAN SVETA

Avtor knjige opisuje 30 let dolgo pot predsednika Tita, da bi pokazal in dokazal človeštvu, kako se je vendar le možno izogniti novi katastrofi. Na tej poti se je predsednik Tito srečaval z mnogimi uglednimi državniki, politikami, kulturnimi, družbenimi delavci, pa tudi s preprostimi ljudmi.

Knjigo je izdala ČZP Delavska enotnost v sodelovanju z NIP Radnička štampa iz Beograda.

Knjiga je vezana v platno, opremljena s štečnim ovitkom, tiskana na finem brezlesnem papirju. V knjigi je 16 strani ilustracij na umetniškem papirju. Format knjige je 17 x 24 cm, obsega pa 258 strani

Cena za izvod knjige je 150 din.

Naročila pošljite na naslov: ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

V ZAGORJU OB SAVI PREDVIDEVAJO PROIZVODNJO PREMOGA DO LETA 1988

Pridobivanje bo dražje

Predlanskim je republiški sekretariat za gospodarstvo SR Slovenije odobril dopolnilni rudarski načrt odpiranja in izkoriščanja premogovnih rezerv med 6. in 8. obzorjem na obratu Kotredež rudnika Zagorje ob Savi. Gre za okoli dva in pol milijona ton premogovnih slojev, katerih izkop bo zaradi težjih odkopnih razmer dražji kot je sicer zdaj, zaradi naših energetskih potreb pa je gospodarsko gledano še vedno utemeljen.

V Zasavskih premogovnikih so že sestavili ustrezen program odpiranja omenjenih premogovnih slojev in ga je te dni obravnaval delavski svet Rudarsko-energetskega kombinata Zasavje. Osnovno je, da predvidevajo proizvodnjo v zagorskem rudniku še do leta 1988, čeprav bodo znatno prej zaprli obrat Kisovec, kjer zaloge premoga

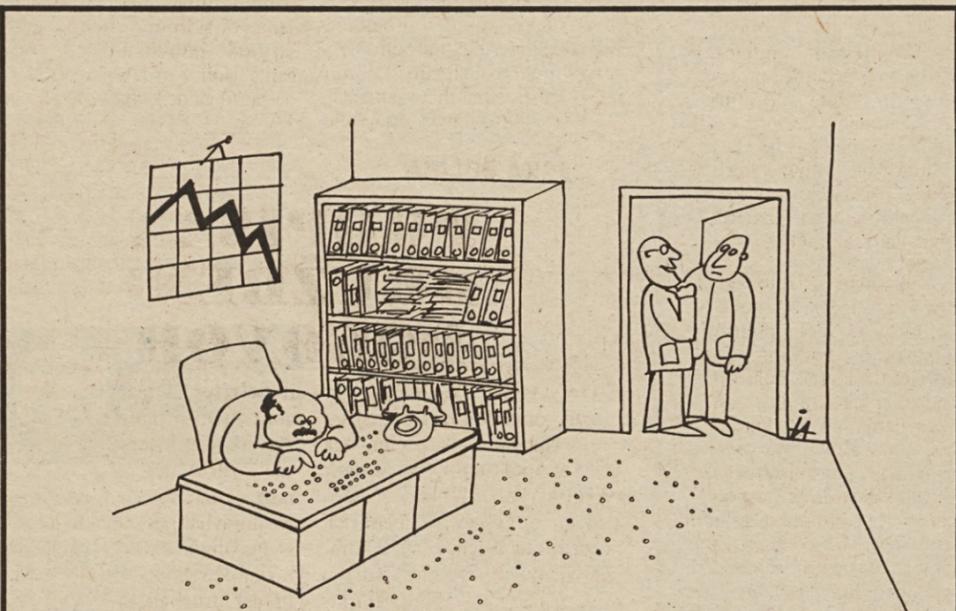
usihajo in bodo del rudarjev zaposlili v novi tovarni plinastega betona, ki jo že gradijo v Kisovcu.

Upoštevaje razpoložljivo število delavcev in pa dejstvo, da bodo sedanje rezerve med 6. obzorjem v Kotredežu po predvidenem načrtu izkoriščene še pred koncem prihodnjega leta, načrtujejo v zasavskih premogovnikih, da bi po predvidenem projektu v letih 1977 in 1978 ter 1979 znašala letna proizvodnja premoga v Kotredežu po 200.000 ton, v letih od 1980 do 1984 po 350.000 ton, kasneje pa od 200.000 do 169.000 ton v letu 1988, ko bodo sloji izkoriščeni.

Vsekakor bo zaradi težjih odkopnih pogojev in odpiranja slojev med 6. in 9. obzorjem treba računati na večje stroške, vendar hkrati ugotavljajo, da se

jim bo mogoče vsaj deloma izogniti z večjo proizvodnjo, večjo storilnostjo in seveda ustrezno mehanizacijo. Izračun je pokazal, da bodo pri letni proizvodnji 200.000 ton nastale dokajšnje izgube oziroma bodo pri vsaki izkopani toni imeli po 35 din izgube. Zato bo velikega pomena koncentracija proizvodnje in v zasavskih premogovnikih pričakujejo, da se bodo prodajne cene za široko porabo prosto oblikovale tako, da bo višina prodajne cene tolikšna, da bo pokrila proizvodne stroške. Vsekakor pa bo cena premoga nakopanega v Zagorju ob Savi še vedno nižja od cene premoga, ki ga bo treba dovažati iz drugih republik. Znano pa je tudi, da je zagorski premog zaradi svoje kakovosti najbolj primeren za ogrevanje.

—m—

— Zdaj vem, zakaj se je Vencelj tako zavzemal za to, da smo uvozili 3 milijone frnkul. Z njimi se uči računati . . .

Karikatura: I. ANTIC

POL STOLETJA »MURE« – NOVI DELOVNI PROSTORI

NAJDALJŠI SKOK

V preteklem tednu se je več kakor 3300-članski kolektiv tovarne težke in lahke konfekcije Mura iz Murske Sobotice preselil v novozgrajene proizvodne prostore. Dogodek je kolektiv povečal z lepo proslavo, na kateri je številnim domačinom in povabljenim gostom ter uglednim predstavnikom družbenopolitičnega življenja kraja ter republike spregovoril inž. Andrej Marinc, predsednik IS SRS.

Kolektiv Mure je z izgradnjo novih proizvodnih prostorov na eni lokaciji v murskosoboški industrijski coni uresničil svoje davne želje, hkrati pa je v svojem razvoju naredil „največji skok doslej“, kot se je slikovito izrazil direktor podjetja Janez Lanščak. Pomembno je, da je kolektivu uspel korak naprej v času, ki gospodarsko ni najbolj naklonjen tovrstni proizvodnji, ko gre prodaja tako zaradi razmer na svetovnem trgu kot neskladij na domačem in strogih stabilizacijskih ukrepov bolj težko v promet. Ta čas je tekstilna industrija sploh pred razpotjem. Nadaljnje ekstenzivno razvijanje te dejavnosti pomeni njeno vse večjo stagnacijo in nezmožnost napredka. Le vla-

ganje v moderno tehnologijo, ki bo prinesla hkrati večjo produktivnost in kakovost izdelkov, vodi k lepšim perspektivam.

Novi prostori Mure so zagotovilo novega napredka tega kolektiva in tudi napredka tega področja, ki ga po pravici prištevamo med manj razvita slovenska področja.

Niso pa v podjetju poskrbeli le za boljše delovne pogoje – v najožjem pomenu te besede. Številni obiskovalci na svečanosti – takrat so jim bila na široko odprta vrata v vse novozgrajene prostore, so lahko izrekli priznanje ne le za funkcionalne, svetle in primerno klimatizirane delovne prostore; v sklopu samih proizvodnih obratov je tudi dovolj velika menza, podjetje ima tudi novo lastno ambulanto ter prostore za šport in rekreacijo: nekaj zunanjih igrišč za igre z žogo, lastno telovadnico, kar je nedvomno edinstven primer v praksi naše industrije. Vsekakor so lahko obiskovalci zaključili obisk z ugotovitvijo: v Muri so za delavca poskrbeli z vseh strani njegovega udejstvovanja v tovarni.

rb

»NOVOTEKS« NOVO MESTO PROSLAVIL ČETRTO STOLETJA SAMOUPRAVLJANJA

USPEŠNO PREHOJENA POT

Zadovoljni z doseženim in usmerjeni k izpolnjevanju svojega dela nalog za stabilizacijo

Številnim delovnim kolektivom v Sloveniji, ki slavijo četrtoletni jubilej samoupravljanja, se je pred dnevi pridružil tudi 2700-članski kolektiv novomeške tekstilne tovarne »Novoteks«. Sicer razmeroma mlada delovna organizacija, ki je nastala leta 1947 iz dveh manjših tovarnic, v 25 letih samouprave, pa je dosegla velik razvoj. Najga ponazorimo z nekaterimi podatki!

Že leta 1958 je bila v Metliki zgrajena predilnica česane preje. S tem se je začelo tudi presmerjanje proizvodnje tkanin iz mikane volnene preje na proizvodnjo tkanin iz česane preje. Z modernizacijo in rekonstrukcijo pa se je začelo obdobje specializirane proizvodnje. Prvi v Jugoslaviji so v letu 1963 začeli izdelovati tkanine iz mešanice diolen vlaken in volne. Nato so leta 1968 začeli z modernizacijo tkalnice in uvajanjem avtomatskih visoko produktivnih strojev v proizvodnjo. Strojni park v predilnici in pripravi so dopolnili s sodobnimi stroji. Leta 1970 so prešli na predelavo lastnih tkanin, začeli so izdelovati konfekcijo. Pred dvema letoma pa so odprli še nova obrata konfekcije na manj razvitih območjih v Trebinju v Hercegovini in v Vinici ob Kolpi, medtem ko so v Dobruški vasi pri Škocjanu zgradili še obrat za proizvodnjo cementnih strešnikov.

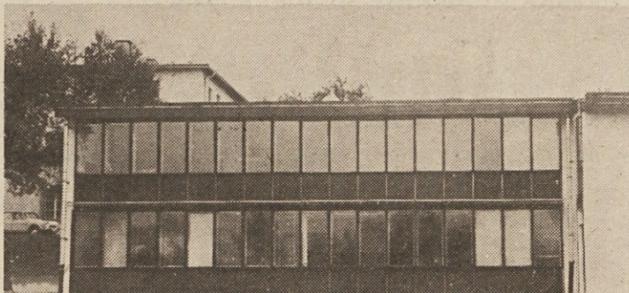
Rast proizvodnje in razširitev asortimenta sta terjala osvajanje novih tržišč doma in v svetu. Hkrati so razvijali lastno trgovsko mrežo in imajo danes že 13 trgovin, ki so v okviru delovne organizacije kot poslovne enote združene v temeljno organizacijo združenega dela Trgovina.

Rasti in modernizaciji proizvodnje je sledilo tudi moderniziranje in izpopolnjevanje organizacije dela in služb.

Z organiziranjem delavcev v pet TOZD ter z izvolitvijo novih delegatskih delavskih svetov in drugih samoupravnih organov po TOZD, so lani tudi v Novoteksu začeli uresničevati novo kvaliteto v razvoju delavske samouprave na novih ustavnih načelih. »Pri tem se zavedamo, da samoupravljanje ni zaključen proces, temveč narekuje nenehno iskanje novih in boljših oblik za čimboljše in neposrednejše odločanje o vseh bistvenih problemih delovnega človeka in družbe,« je na slovesnosti ob jubileju samoupravljanja poudaril predsednik delavskega sveta Franc Žunič.

Tako so si letos zastavili nove naloge na vseh ravneh v delovni organizaciji kot celoti in v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela, da bi kar največ prispevali k stabilizacijskim naporom naše družbe. Tega so se lotili s konkretnimi akcijami. Sprejeli so sanacijski program v dveh TOZD, ki sta lani poslovali z izgubo in ga zdaj tudi že uspešno uresničujejo. Zmanjšali so investicijsko porabo le na nezaključene investicije oziroma nedograjene objekte. Občutnemu porastu cen surovin in stroškov izdelave navkljub so cene Novoteksovih izdelkov držali na ravni iz leta 1973. Povečali bodo tudi izvoz svojih izdelkov in razširili poslovno sodelovanje z državami v razvoju. Prav tako so se resno lotili reševanja problemov likvidnosti in v ta namen izdelali poseben sanacijski program.

R. Š.

V adaptiranih prostorih nekdanje zobne ambulante v Radovljici so ob začetku šolskega leta odprli nov otroški vrtec. V varstvo lahko sprejme do 150 malčkov in tako pomeni veliko pridobitev na področju urejanja otroškega varstva v Radovljici ter razbremenitev za številne tamkajšnje zaposlene žene in matere. – B. B.

VINKO TRINKAUS

VELIKA STAVKA

V založbi ČZP Delavska enotnost lahko takoj dobite knjigo – delavski roman Vinka Trinkausa VELIKA STAVKA.

Knjiga je vezana v platno in opremljena s ščitnim ovitkom. Format je 15 x 22 cm, obsega pa 372 strani.

Cena za izvod knjige je 150 din.

Naročila pošljite na naslov: ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

V KOROŠKIH OBČINAH OPOZARJAJO

NE SAMO TRENUTNA, AMPAK DOLGOROČNA STABILIZACIJA

Tudi v občinah Velenje, Slovenj Gradec, Dravograd in Ravne na Koroškem s polletnimi rezultati gospodarjenja v združenem delu v celoti niso zadovoljni. Gospodarska gibanja v juliju in avgustu že odražajo hotenja v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, da bi vendarle poslovali tako, kot smo zapisali v smernice družbenoekonomske politike za letošnje leto. Ob tem pa je mogoče ugotovljati, da so se v delovnih organizacijah v prizadevanjih za odpravo slabosti v tekočih gospodarskih gibanjih lotili za zdaj v glavnem akcij, ki

bolj ali manj samo trenutno vplivajo na boljše poslovanje. Še zmeraj so redki tisti stabilizacijski programi, v katerih so zapisani tudi dolgoročni ukrepi za boljše gospodarjenje, oziroma da ti ukrepi celo prevladujejo.

Praksa pa kaže, da so prav dolgoročni ukrepi za boljše gospodarjenje najboljše zagotovilo za nemoten razvoj sleherne temeljne in druge organizacije združenega dela. Dolgoročna izvozna usmeritev je, na primer, omogočila Tovarni gospodinj-ske opreme »Gorenje« iz Velenja, da je v primerjavi z letom

1974 povečala izvoz kar za 68%; saj je v prvem letošnjem polletju izvozila za skoraj 22 milijonov dolarjev izdelkov. Še večje vključevanje v mednarodno blagovno menjavo in izboljšanje gospodarskega položaja pa je odvisno tudi od letošnjega zmanjšanja stroškov za okrog 193 milijonov dinarjev. V Železarni Ravne na Koroškem so letos že peto leto sprejeli akcijski program, s katerim ustvarjajo pogoje za doseganje gospodarskega in finančnega načrta. Osrednja naloga letošnjega stabilizacijskega načrta je, da ustvarijo dodatno 39 milijonov dinarjev dohodka. V prvem polletju so ga že blizu 26 milijonov dinarjev. Sprejeti dolgoročni ukrepi pomembno vplivajo tudi na gospodarski položaj temeljnih organizacij združenega dela Rudarsko elektroenergetskega kombinata Velenje ter mežiških Rudnikov svinca in topilnice. Nujnost sprejema dolgoročnih ukrepov so spoznali tudi delegati Skupščine občine Ravne na Koroškem, ko so naročili ravenski Železarni ter mežiškimi Rudnikom svinca in topilnici, da pripravijo dolgoročne programe vključevanja v mednarodno blagovno menjavo, skladu skupnih rezerv gospodarskih organizacij pa so priporočili, da dodeljuje

sredstva predvsem delovnim organizacijam, ki izvažajo.

Na to, da v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela ne namenjajo potrebne pozornosti dolgoročnim ukrepom za gospodarjenje, kaže na primer tudi ugotovitev iz Dravograda, da organizacije združenega dela nimajo novih programov za investicijske naložbe. Izdelava srednjeročnih razvojnih načrtov sploh kasni. Ob tem pa na Ravnah na Koroškem ugotavljajo, da predlogi razvojnih usmeritev nekaterih delovnih organizacij niso stabilizacijski oziroma da v vseh še niso prišli do izraza dolgoročni interesi delovnih ljudi. V občinah in na širšem območju koroške regije se še vse prepočasno uveljavlja združevanje dela in sredstev, predvsem v gradbeništvu ter v kmetijstvu in gozdarstvu, povezovanje proizvodnje in prometa pa je pravzaprav šele na začetku.

Prezreti pa tudi ne gre dejstva, da v zadnjem razdobju v vseh občinah narašča zaposlovanje nad dogovorjeno stopnjo, kar pomeni, da se gospodarstvo s tako dinamiko zaposlovanja samo dolgoročno obremenjuje, saj bodo potrebna dodatna vlaganja tudi v družbeni standard, ne samo za delovna mesta. (L)

ŠALEŠKA DOLINA

PODPISAN DRUŽBENI DOGOVOR

Predstavniki temeljnih in drugih organizacij združenega dela, občinske skupščine ter družbenopolitičnih in drugih organizacij so v torek, 9. septembra, podpisali družbeni dogovor o obveznem združevanju, upravljanju in uporabi sredstev za usmerjeno stanovanjsko gradnjo v višini 10%. Predlog družbenega dogovora je bil v javni razpravi mesec dni, vendar sestavljavci predloga družbenega dogovora niso prejeli predlogov za spremembe oziroma

dopolnitve. Družbenega dogovora še niso podpisali le predstavniki tistih temeljnih organizacij združenega dela, kjer še niso zasedali najvišji organi samoupravljanja.

Pravilnik o kreditiranju stanovanjske graditve, ki je sestavni del družbenega dogovora o obveznem združevanju, upravljanju in uporabi sredstev za usmerjeno stanovanjsko gradnjo v višini 10%, pa bo sprejela skupščina samoupravne interesne stanovanjske skupnosti. (vš)

POSAVJE

OCENA URESNIČEVANJA ZAKONITOSTI

V brežiški, krški in sevniški občini ugotavljajo, da kljub dobrim normativnim aktom prihaja v najrazličnejših okoljih še vedno do gospodarskih prestopkov in kršenja samoupravnih aktov. V zadnjem času je bilo na primer 22 delovnih organizacij in 42 oseb kaznovanih za 59 prekrškov, nekateri negativni pojavi pa so imeli podporo celo v občinskih in političnih organih. Med primeri navajajo Stilles iz Sevnice in Kovinarsko Krško, kjer so dajali napačne podatke, Trgovsko podjetje iz Sevnice kljub urgentam ni izdelalo pravilnika o knjigovodstvu, Žito Ljubljana je dajalo za svojo TOZD Imperial Krško različne podatke o zalogah, eden od direktorjev je kar sedemkrat kršil samoupravne akte in podobno. Med vzroki za podobne pojave sicer navajajo slabo kadrovsko zasedbo v delovnih organizacijah, neaktivnost samoupravne delavske kontrole in drugo, še vedno pa na primer niso izpeljali že zastavljene akcije o ustano-

vitvi inspekcijskih medobčinskih služb. Tudi pri novem regionalnem sodišču združenega dela ugotavljajo pomanjkljivosti samoupravnih aktov, o čemer pričča 16 sprejetih zadev, ko imajo »spostovanje« le do višjih zakonov, ne pa do lastne zakonodaje, mimo katere še vedno izdajajo odločbe, sklepajo delovna razmerja in objavljajo razpise.

V Posavju se zato zavzemajo za ostrejšo kaznovanje politiko, za večjo politično odgovornost vodilnih ter za takojšen začetek dela družbenega pravobranilca samoupravljanja. Tudi sindikati bodo morali več pozornosti nameniti samoupravnim delavski kontroli ter usposabljanju tega obrambnega mehanizma, vsi pa za privzganje osnovnih človeških vrednot. Prav je zato, da pogosteje pregledujejo in usmerjajo stanje uresničevanja zakonitosti, podobno kot so nedavno storili na seji medobčinskega sveta ZKS Posavje. (VP)

ZAPISALI SO V SVOJIH GLASILIH

kolektiv

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE FARMACEVTSKIH IN KEMICNIH IZDELKOV LEK LJUBLJANA

Kako pošteni smo

Že nekaj časa takole hodim z novinarsko beležnico med sodelavci, srečujem in pogovarjam se z njimi, prisluhnem besedam – pogosto izrečenim na račun tega ali onega, pogovorom o najrazličnejših neodgovornostih, mahinacijah, goljufijah, spretnem meštarjenju v korist posameznikov ali skupin... Tema vsekakor ni nova, pojavlja se tako dolgo, kot je star pojav sam. In vendar se ob tem velja zamisliti – pa ne zategadelj, da bi se drobnjarsko zapredali v moralizatorske mreže, ampak zaradi tistih humanih, socialističnih odnosov, za katere si prizadevamo.

Zal smo največkrat glasni le tedaj, ko je prizadeta naša korist; poštenje, v imenu katerega napadamo krivce, utegne kaj hitro splahneti, kadar se nam obeta dobiček. V tem pa je tudi vzrok, da se gremo o nenehno igro v začaranem krogu... Takih pojavov ne manjka ne v širši skupnosti ne v kolektivu, njihova lestvica je dolga in sega od proizvodnih obratov do pisarn, od negospodarnega odmetavanja steklenic (to navajam, ker sem bila pred kratkim priča temu v Mengšu!) do neurejenega podpisovanja potnih nalogov, manjših in večjih tatvin itd.

Kaj vse to pomeni? Vsekakor gre za neravnotežja in razpoke v naših medsebojnih odnosih. Te razpoke pa niso nevarne le zato, ker jih spremljajo laži, intrige, neznačajnost, dvoilčnost in druge amoralnosti, ampak neposredno tripijo socialistični odnosi. Zgled posameznikov mobilizira ostale in tako do miselnosti – „če oni, bomo še mi“ – ni daleč. Proti temu se moramo boriti – pa ne le z zakoni in raznimi predpisi, ampak se zavedajmo, da je treba pojave moralnega siromaštva pregnati zaradi nas samih in celotne družbe.

Danes ima delavski razred veliko moč. Prizadevamo si tedaj za take odnose znotraj njega, da bo še bolj rasel, se bogatil in krepil iz lastnih vrst, iz svojih ciljev in načel, pa tudi medčloveških odnosov, med katere vsekakor sodi vprašanje o tem, kako pošteni smo.

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI TOVARNE OBUTVE

čevljar

Pred nami so težave

Prišli smo v tako situacijo, da je vsa naša pozornost usmerjena v boj za stabilizacijo. Stabilizacija je skupna naloga vsakega člana delovne organizacije. Nobenega dvoma ni, da so ukrepi za omejitev uvoza, posebno še uveljavitev vezave uvoza z izvozom prešli ponekod že kritično točko. Prav je, da smo uvedli uvozne omejitve, grešili pa smo tam, kjer trpi škodo proizvodnja. V kritični položaj so prišli tisti proizvajalci, ki nosijo največji del izvoznega bremena, med katere se upravičeno prištevamo.

Trenutne težave naj bi vsaj delno ublažili stabilizacijski programi oziroma dosledno izvajanje nalog, ki smo si jih zadali. Naša delovna organizacija je trdno sklenila doprinesiti svoj delež k stabilizaciji in splošnemu varčevanju. Na sestankih z delavci po delovnih enotah smo razpravljali predvsem o vprašanju kvalitete. Sklenili smo, da bomo z nadurnim delom v prostih sobotah, po potrebi tudi nedeljah dosegli maksimalno izkoriščanje vseh proizvodnih kapacitet, da bomo lahko izvršili vse pogodbene obveznosti, ki so zaradi pomanjkanja materiala že ogrožene. Prizadevamo si, da bi ob 100 % izvršitvi operativnega plana zmanjšali zlasti režijske stroške.

V prvem polletju je naša proizvodnja tekla še zelo uspešno in brez zastojev. Materiale nabavljamo vnaprej in nas še niso dosegle uvozne omejitve. Proizvodnja je bila celo višja kot smo pričakovali. Izdelali smo 90.000 parov več obutve kot v istem obdobju preteklega leta, pri istem številu zaposlenih. Izvozili smo 599.124 parov obutve, kar je več kot polovico proizvodnje, po vrednosti pa je to 7 milijonov dolarjev. Razveseljivo je predvsem to, da z izvozom pokrijemo uvoz skoraj dvakrat. Uvoza ne moremo zmanjšati, ker upoštevamo surovine in reprodukcijski material, ki ga domače tržišče ne proizvaja v zahtevani kvaliteti. Pri uvozu opreme pa gre za stroje specializiranih proizvajalcev, ki delajo stroje za ves svet.

Po uspešnih rezultatih v prvi polovici leta se nam obeta poslabšanje v sedanjih pogojih. Preskrba z materialom nam povzroča tako resne rezeve, da si ne upamo sprejemati novih naročil.

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

V avgustu na programirani proizvodnji

Po podatkih, ki smo jih tik pred zaključkom redakcije dobili na sektorju za ekonomiko in organizacijo, ki pa bodo pri dokončni obdelavi podatkov lahko rahlo odstopali navzdol ali navzgor, smo v Železarni v avgustu izvršili program skupne proizvodnje z okrog 101 odstotkom, odpremo pa okrog 103 odstotke v odnosu na programirano. Izvoz v tem mesecu je znašal 4.327 ton, ali 105,7 % planiranega izvoza in menjav. Program skupne proizvodnje so v avgustu presegli samo v temeljni organizaciji TALILNICE, medtem ko so v TOZD VALJARNE približno na nivoju programiranega, v TOZD HLADNA PREDELAVA pa so nekaj pod programirano gotovo oziroma skupno proizvodnjo.

Primerjava z mesecem julijem nam pokaže, da smo v Železarni ostali na približno istem nivoju, ker so za več kot dva odstotka zaostali za julijskimi rezultati v TOZD TALILNICE, medtem ko so v TOZD VALJARNE za dobre tri odstotke izboljšali dosežek v predhodnem mesecu, v TOZD HLADNA PREDELAVA pa so približno ostali na istem nivoju.

TRŽIŠKI KOVAČI POBUDNIKI ZA UREDITEV RAZMER MED DOMAČIMI PROIZVAJALCI KMETIJSKE MEHANIZACIJE

DELITEV DELA NUJNA

Pred dnevi je 280-članska delovna skupnost Trziške tovarne kos in srpov praznovala 25-letnico samoupravljanja. Tovarna, s svojo 650-letno tradicijo najstarejša v zgodovini slovenske kovaške industrije, z vsem svojim bogatim in pestrim razvojem nazorno izpričuje, kako se je morala stalno prilagajati gospodarskim, tržnim in družbenim razmeram, če je ho-

tela obstajati. Zdaj se morda prav neverjetno sliši, kaj vse proizvajajo v Trziču, modernizirali so proizvodnjo, jo preusmerjali, torej so se od klasičnega programa spet odločili za nekaj novega, boljšega...

Pa vendar še niso tako daleč časi, ko so kmetje od blizu in daleč prihajali v trziški kot in kupovali orodje, ki so ga skovali domači kovači. Toda, časi so se

spremenili, z njimi pa počasi bije „zadnja ura“ tudi kosam in srpom. Vendar pa jim, verjeli temu ali ne, kljub prodoru kmetijske mehanizacije, še ni popolnoma odzvonilo. O tem zgovorno kaže podatek, da so trziški kovači pred dobrimi desetimi leti prodali skoraj pol milijona kos, letos pa jih bodo, upoštevaje tudi izvoz, prodali še nekaj stotisoč.

To pa ne pomeni, kot zatrjujejo v Trziški tovarni kos in srpov, da bodo tako kmalu opustili proizvodnjo klasičnega kmetijskega orodja. Kmetijske mehanizacije zaradi naravnih pogojev namreč še nekaj časa ne bo mogoče povsod uporabiti, zato bo po klasičnem kmetijskem in poljedelskem orodju še vedno povpraševanje, čeprav zdaleč ne takšno kot pred leti. Pohod kmetijske mehanizacije je neustavljiv, za vsako ceno so mu morali slediti tudi trziški kovači. Tako so že lani in letos izdelali nekaj deset tisoč kompletnih kos za motorne kosilnice, s tako povečano proizvodnjo pa upajo, da bodo kaj kmalu „ujeli korak“ z drugimi domačimi proizvajalci kmetijske mehanizacije.

Taka proizvodna usmeritev je sploh prevladovala v zadnjih letih. Za trziške kovače ostaja namreč slej ko prej najbolj za-

nimiva in umljivo predvsem donosna prav proizvodnja rezervnih delov za kmetijske stroje. Zato bodo tehnologiji kot primernosti in kvaliteti teh proizvodov posvečali tudi v bodoče največ pozornosti.

V ta prizadevanja se vključujejo tudi načrti za dolgoročno poslovno-tehnično sodelovanje Trziške tovarne kos in srpov z drugimi domačimi proizvajalci kmetijske mehanizacije. Doslej so sklenili že 6 takih pogodb, z njimi pa skušajo doseči ustrezno delitev dela, saj je za proizvodnjo kmetijske mehanizacije značilen nered, ki vlada vrsto let in ki ga bo treba odpraviti že v bližnji prihodnosti. Takšno stanje pa ne škoduje zgolj proizvajalcem, marveč zaradi njega v precejšnji meri trpi oskrba domačega trga z rezervnimi deli za kmetijske stroje. Po trziških izkušnjah bo povezovanje med proizvajalci tovrstne proizvodnje prispevalo k standardizaciji in tipizaciji kmetijske mehanizacije, o kateri danes še ne moremo govoriti. Toda, naj bo kakor koli že, Trzičani so ravnali edino prav, ko so se kar sami odločili za proizvodnjo rezervnih delov za tiste kmetijske stroje, ki so na najvišji tehnični ravni in za katere vlada na domačem trgu čedalje večje povpraševanje.

ČETRT STOLETJA SAMOUPRAVLJANJA V ŽELEZARNI RAVNE NA KOROŠKEM

VSE ZA BOLJŠI JUTRI!

Torek, 9. septembra je bil praznični dan koroških jeklarjev. Pred četrto stoletje, 9. septembra 1950, so železarji z Raven na Koroškem s prevzemom ključev delovne organizacije napovedali začetek novega obdobja v razvoju železarne in kraja. Hotenja so strnili v osrednjem nalogu „VSE ZA RAZVOJ TOVARNE IN KRAJA – VSE ZA BOLJŠI JUTRIŠNJI DAN“. Simbolično spominja na ta veliki dogodek, ko so se začeli rojevati novi samoupravni in družbeni odnosi, v jeklo odliči spomenik pred vhodom v železarno.

„Gospodarski napredek, razvoj družbene ter življenjske ravni, so najboljši dokaz plodnega in uspešnega delovanja nove samoupravne ureditve“, zatrjujejo ravenski železarji. Ob simboličnem prevzemu ključev tovarne si nihče ni predstavljal, da bodo po 25 letih Ravne na Koroškem postale tako pomembno administrativno, gospodarsko in kulturno središče, da bo proizvodnja in predelava jekla tako skokovito rasla, da bo Železarna Ravne na Koroškem postala tovarna plemenitega jekla evropskih razsežnosti.

Četrto stoletje delavskega samoupravljanja v Železarni Ravne na Koroškem predstavlja obdobje enkratne rasti in napredka mesta in kraja, to je uresničitev nalog, zastavljenih 9. 9. 1950. Na Ravnah na Koroškem je rasla in se širila industrija plemenitih jekel in vse več jekla predelajo v končne izdelke. In, tako kot je pred pol stoletja šlo takratno puđlano jeklo iz guštanjskih fužin na tuje, potuje znova ravensko jeklo širom po svetu.

V četrto stoletje je Železarna Ravne na Koroškem povečala proizvodnjo jekla za šestnajstkrat, od 12.700 ton v letu 1950 na 200.000 ton v tem letu. Seveda želi 4500-članska delovna skupnost napredovati tudi v prihodnje. V pripravi so razvojni načrti. Do leta 1980 želijo povečati proizvodnjo jekla na okrog 240.000 ton, za to pa bodo porabili okrog 1,9 milijarde dinarjev investicijskih sredstev.

Koroški jeklarji ob zgledni skrbi za razvoj tovarne niso pozabili tudi na družbeni standard. Nad 1050 družbenih najemnih stanovanj so zgradili, 345 zaposlenim pa so s posojili omogočili rešitev stanovanjskih problemov. Zgrajen je bil Dom železarjev, pa Trgovski dom, Dom telesne kulture, sodelovali pa so tudi pri reševanju problemov na vseh

drugih področjih življenja.

Zanimivo je, da je že prvi delavski svet Železarne Ravne na Koroškem razpravljal o varčevanju, posebno pozornost pa so namenili tudi izvrševanju planskih nalog. Na ti nalogi v železarni niso pozabili vseh 25 let. Sedanja prizadevanja za gospodarsko stabilizacijo povezujejo z akcijo za uveljavljanje novih samoupravnih odnosov. Doseženi uspehi v dosežanih stabilizacijskih prizadevanjih dokazujejo, kaj je mogoče doseči s prizadevanji vseh zaposlenih. Pred ustanovitvijo pa so nove temeljne organizacije združenega dela.

An

Tovarniška konferenca Zveze socialistične mladine Tovarne gospodinjske opreme „Gorenje“ Velenje je minulo soboto pripravila v središču Šaleške doline srečanje mladih delavcev elektrokovinske industrije Slovenije. V Velenju se je zbralo nad tisoč mladih delavcev iz temeljnih organizacij združenega dela Združenega podjetja Iskra Kranj, prišli so mladi delavci iz mariborske Elektrokovinske, manjkali pa seveda niso tudi gostitelji – mladi delavci iz temeljnih organizacij združenega dela Združenih industrijskih podjetij „Gorenje“ Velenje. Otvoritev srečanja je bila na velenjskem kotalkališču, pozneje pa so si udeleženci srečanja mladih delavcev elektro-

kovinske industrije Slovenije ogledali središče Šaleške doline in tovarne velenjskega „Gorenja“, popoldne pa so pripravili zanimiv zabavni program. Letošnje srečanje mladih delavcev elektrokovinske industrije Slovenije je bilo namenjeno izmenjavi izkušenj iz dela osnovnih organizacij Zveze socialistične mladine, dogovorom za nadaljnje delo ter seveda medsebojnemu spoznavanju mladih delavcev. Računajo, da se bo v prihodnje le bolj razmahnilo in okrepljeno sodelovanje med mladimi iz posameznih temeljnih organizacij združenega dela slovenske elektrokovinske industrije.

IZGUBA V GORENJSKEM ZDRAVSTVU

KAKO IZ PRECEPA?

Gorenjska regionalna zdravstvena skupnost je letošnje leto začela v hudo finančno stisko. Ob polletju je namreč imela kar 20 milijonov dinarjev primanjkljaja. Ob tem, ko si povsod prizadevajo za varčevanje in druge stabilizacijske ukrepe, je tak finančni položaj še toliko bolj preč, ker kaže, da ga ne bo mogoče popraviti.

Izguba ni le posledica prenizkega dohodka v skladu zdravstvenega zavarovanja, marveč tudi prevelikih izdatkov. Vendar pa ocenjujejo, da bodo zaostanek pri dohodku do konca leta nadoknadili, medtem ko so pri stroških v šestih mesecih krepko presegli planirano polovično vsoto in bodo do konca leta presežek bržkone še povečali. V odstotku

je največji presežek pri zdraviliščnem zdravljenju, po vrednosti pa pri zdraviliščnih in specialističnih ambulantah. Še več skrbi vzbujajo podatki, da se je povprečna odsotnost z dela na Gorenjskem zaradi boleznij in nesreč povečala od 4,4 na 4,8 odstotka, tako da je sedaj celo nad republiškim povprečjem.

Ker so dohodki sklada zdravstvenega zavarovanja z družbenim dogovorom omejeni, bi jim morali prilagoditi izdatke, če bi hoteli odpraviti izgubo. Če pa, da tega ne bo mogoče doseči, saj vrat zdravstvenih domov in bolnišnic ni mogoče pripreti, ker so pravice pacientov ostale nespremenjene. Zdravstveni delavci se celo pritožujejo, da zavarovanci v vlogi pacientov vse bolj pritiskajo na

zdravstveno službo, da bi ugodila njihovim željam in zahtevam in da se jim pri tem vse teže upirajo. To velja tako za zdravlila in specialistične preglede kot tudi za zdraviliščno zdravljenje in bolniški stalež. Zdravniki zato pravijo, da imajo na zdravstveno varstvo in s tem tudi na stroške sklada zdravstvenega zavarovanja danes že več vpliva pacienti kot pa oni sami.

Kljub temu bodo skušali na Gorenjskem kaj napraviti, da bi sedanjo izgubo čim bolj omejili. Sklenili so že, da bodo začasno prenehali pošiljati paciente v zdravilišča, razen če bo šlo za nadaljevanje bolnišničnega zdravljenja. Več pozornosti bodo posvetili bolniškemu staležu in v ta namen določili merila za ugo-

tavljanje nezmožnosti za delo ter začeli kontrolirati stalež bolnih zavarovancev. Vsem delovnim organizacijam bodo priporočili, naj za priznavanje bolniškega staleža določijo izbranega zdravnika, ker praksa kaže, da se s tem odsotnost z dela zmanjša. Znova bodo pregledali investicijske programe, da bi se izognili podvajanju drage medicinske opreme. Pri zdravilih bodo za sedaj ostali bolj pri opozarjanju, kasneje pa bo morda prišel v poštev večji prispevek zavarovancev k receptom. Seveda pa bodo po svojih močeh skušali zmanjšati stroške tudi v vseh zdravstvenih organizacijah na Gorenjskem z ukrepi, ki so jih pred kratkim določili v posebnih programih.

-ik

CELJE

GRADBINCI ZA NAJVIŠJE NASLOVE

Minuli četrtek so se v Celju pričele VII. letne športne igre gradbenih delavcev Jugoslavije. Velikega športnega srečanja so se udeležili športniki vseh republik, zanimiva tekmovanja pa so si med drugim ogledali tudi številni politični in gospodarski predstavniki iz vse Jugoslavije. Organizacijo in izvedbo VII. športnih iger gradbenih delavcev Jugoslavije sta prevzeli GIP Ingrad in GOP Obnova iz Celja.

Pokrovitelj letošnjih zveznih športnih iger gradbenih delavcev Jugoslavije Lojze Cepuš, predsednik RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije, je takole pozdravil predstavnike gradbenih podjetij, ki so se zbrali v Celju: „Letos smo praznovali 30-letnico osvoboditve in trideset let uspehov gradbenih delavcev širom po domovini in rezultati našega dela so vidni na vsakem koraku. Skupno z delavci drugih panog in pod vodstvom ZK Jugoslavije smo zgradili in gradimo našo novo Jugoslavijo, ki je danes zgled mnogim državam v svetu. Vse, kar je napravljeno, smo zgradili sami. In ponosni smo na to. Res, da nas čakajo še velike in zahtevne naloge, toda ob takih ljudeh, kot so gradbinci in sploh vsi delavci Jugoslavije, se nam prihodnosti ni treba bati. V Celju ste

Poleg športnikov so prišli v Celje tudi drugi gradbinci, ki so se udeležili svojega II. zveznega „proizvodnega tekmovanja“

se zbrali gradbeni delavci iz cele Jugoslavije in tu je priložnost, da se poleg tekmovanj med seboj pogovorimo še o skupnih težavah v naši stroki in skupnih naporih, kako bi v prihodnje napravili še več in kako bi še bolje organizirali naše delo. Ob tej priložnosti želim vsem tekmovalcem obilo uspeha in prijetno bivanje v našem lepem slovenskem mestu Celju...“

Istočasno s VII. zveznimi športnimi igrami se je v Celju pričelo tudi II. proizvodno tekmovanje gradbenih delav-

cev Jugoslavije. Tekmovalci iz vseh republik bodo pokazali svoje znanje v svojih osnovnih veščinah. Tekmovali bodo zidarji, tesarji, železokrivci in postavljalci odrov. Več o obeh srečanjih in seveda o rezultatih pa bomo poročali v prihodnji številki Delavske enotnosti. UL.

EKSKLUZIVNO!

ČOLNARJI
IN LJUBITELJI MORJA!

Izšla je knjiga

NAVTIKA

Prva tovrstna knjiga
v slovenščini

Priručnik za izpite

Naročila po 170 dinarjev za izvod sprejema ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

ŠPORTNO SREČANJE DELAVCEV KLINIČNEGA CENTRA IN MEDICINSKE FAKULTETE

MNOŽIČNO IN KVALITETNO

Na še nedograjenem rekreacijskem centru na Golniku so se zadnjo soboto pomerili na III. letnih športnih igrah delavci ljubljanskega Kliničnega centra in medicinske fakultete. Igre je uspešno organizirala sindikalna konferenca Kliničnega centra in medicinske fakultete, ki ima nemalo zaslug tudi za to, da se je prvo septembrsko soboto zbralo na Golniku rekordno število tekmovalcev. Med več kot 900 udeleženci tradicionalnega športnega srečanja ljubljanskih zdravstvenih delavcev, med katerimi so se mnogi povzpeli na bližnjo Kriško goro, je na igrah nastopilo 430 šport-

nikov. Tekmovalci iz obeh osrednjih slovenskih zdravstvenih ustanov so se pomerili v sedmih panogah: malem nogometu, košarki, odbojki, streljanju z zračno puško, krosu, šahu in namiznem tenisu. Najuspešnejši so bili delavci psihiatrične bolnišnice, ki so zmagali v košarki in malem nogometu, za njimi pa so se uvrstile ekipe Inštituta za pljučne bolezni z Golnika in mestne otroške bolnišnice.

V tekmovanju košarkarskih moštev je ekipa psihiatrične bolnišnice v odločilnem srečanju premagala vrsto stomatološke klinike, tretja pa je bila ekipa zavoda za transfuzijo krvi. Zastopstvo mestne otroške bolnišnice je imelo v Keku in Tratnikovi najboljša strelca, ki sta kljub hudi konkurenci prepričljivo osvojila prvo mesto. Tej zdravstveni ustanovi je pripadlo po zaslugi Pernuta najvišje odličje tudi v krosu za moške nad 35 let, medtem ko je onkološki inštitut zabeležil edino zmago po prvem mestu Kunciča v krosu za moške do 35 let. V šahu je bil nekdanji odlični slovenski šahist dr. Mitja Sila (psihiatrična bolnišnica) brez prave konkurence, podobno kot Petročnik (tehnična služba Kliničnega centra) med posamezniki na namiznoteniskem tekmovanju. Med ženskami je v tej disciplini zmagala Kržišnikova (kemični laboratorij KC), za nameček pa so za zaključek iger, ki so se zavlekle pozno v noč, posrkrbeli za dvojno zmago še odbojkarice in odbojkarji Golnika.

Ker je vsakoletno športno srečanje delavcev Kliničnega centra in medicinske fakultete iz leta v leto bolj množično, bodo prireditelji skušali že drugo leto organizirati na Golniku športne igre vseh zdravstvenih delavcev Slovenije, če pa to ne bo mogoče, pa vsaj srečanje med delavci bolnišnic. S tem bi se v organizirano športno rekreativno dejavnost vključilo še več delavcev v slovenskem zdravstvu.

Ideja o organizaciji letnih športnih iger zdravstvenih delavcev Slovenije ima trdno osnovo v prirejanju dosedanjih športnih srečanj delavcev Kliničnega centra in medicinske

fakultete, ki so že krepko pressegla svoje okvire. Čeprav je v zdravstvu spričo specifičnih delovnih pogojev za razliko od ostalih strok težka zbrati v enem dnevu večje število tekmovalcev, organizatorji že razmišljajo, da bi igre razširili tudi na ostale kolektive zdravstvenih ustanov v Sloveniji, zlasti še, ker vlada med njihovimi delavci za športno rekreacijo čedalje večje zanimanje. Zato bodo morali njihove želje in pobudo podpreti tudi v sindikatih, toliko bolj zato, saj je sindikalna konferenca Kliničnega centra in medicinske fakultete, podobno kot pred leti, tudi z organizacijo nedavnega športnega srečanja na Golniku ponovno dokazala, da je sposobna pripraviti celo tako velika tekmovanja kot bi bile letne športne igre zdravstvenih delavcev Slovenije.

Rezultati III. letnih iger. — košarka: 1. Psihiatrična bolnišnica, 2. Stomatološka klinika, 3. Zavod za transfuzijo krvi; streljanje — moški: 1. Kek (Mestna otroška bolnišnica), 2. Kristan (čeljustna kirurgija), 3. Brezarič (čeljustna kirurgija); ženske 1. Tratnik (mestna otroška bol.) 2. Ku setič (travmatološka klinika), 3. Horvatič (tehnična služba KC); 1. dr. Sila (psihiatr. bol.), 2. Mikolič (psihiatr. bol.); kros — moški do 35 let: 1. Kuncič (onkološki inštitut), 2. Kastelic (inštitut za mikrobiologijo), 3. Smoke (onkološki inšt.), nad 35 let: 1. Pernut (mestna otr. bol.), 2. Pelan (zavod za transf.), 3. Nose (zavod za transf.), ženske do 35 let: 1. Rešek (inštitut Golnik), 2. Kasler (inšt. Golnik), 3. Brilej (onk. inšt.); namizni tenis — moški: 1. Petročnik (tehn. služba KC), 2. Mihelj (psihiater bol.), 3. Čampa (bol. Peter Držaj), ženske: 1. Kržišnik (Kem. lab.), 2. Glazer (psihiatr. bol.), 3. Pugelj (infekcijska klinika); odbojka — moški: 1. Inštitut KC, ženske: 1. Inštitut Golnik, 2. Mikrobiološki inštitut, 3. Inštitut Golnik II; mali nogomet: 1. Psihiatrična bolnišnica, 2. Zavod za transfuzijo krvi, 3. Reševalna postaja Ljubljana — ekipni vrstni red: 1. Psihiatrična bolnišnica, 2. Inštitut Golnik, 3. Mestna otroška bolnišnica.

I. VIRNIK

2

ŠPORTNA REKREACIJA V DELOVNIH KOLEKTIVIH — POTREBA IN STVARNOST

ORGANIZACIJA SLUŽBE ZA ŠPORTNO REKREACIJO

V prvem sestavku smo govorili o pomenu in vlogi ustrezne kadrovske zasedbe na področju športne rekreacije v delovni organizaciji, danes pa bi več pozornosti posvetili organizaciji službe za športno rekreacijo v delovni skupnosti.

V dosedanjih organizacijski strukturi naših delovnih organizacij, zavodov in institucij, je služba za športno rekreacijo običajno zasnovana v kadrovsko-socialnem sektorju. Na svojem delovnem področju deluje samostojno, vendar pa v tesni povezavi z vsemi pomembnimi dejavniki znotraj delovnega kolektiva.

Če je delovna organizacija zaposlila organizatorja športne rekreacije, potem pričakuje od njega akcijo in ustrezne rezultate. Delovno torišče, kjer deluje, je široko in najprej zahteva podrobno seznanitev z organizacijo in ekonomiko delovne organizacije. Izkušnje v neposredni praksi kažejo, da so na tem področju mnogo bolj uspešni tisti strokovnjaki in delavci, ki poznajo utrip življenja in dela v delovnem kolektivu.

V to smer tečejo tudi prizadevanja Višoke šole za telesno kulturo v Ljubljani, Zveze sindikatov Slovenije in drugih dejavnikov, da bi na področju športne rekreacije izšolali kar največ strokovnjakov iz neposredne praxe. S tem seveda ni rečeno, da ne morejo biti uspešni tudi drugi, kar velja posebno za diplomirane organizatorje rekreacije, vendar morajo predhodno več sil usmeriti v spoznavanje delovnega okolja, delovnega procesa itd.

Omenili smo tesno zvezo, prepletenost in povezanost dela organizatorja športne rekreacije s posameznimi dejavniki, kjer je posebno pomembno stalno povezovanje s samoupravnimi organi na vseh nivojih organiziranosti. Kot vemo se v teh okvirih potrjuje načrtovana politika posameznih organskih delov delovne organizacije, kar prav tako velja tudi za torišče športne rekreacije.

Razumljivo je, da organizator športne rekreacije posameznih idej in načrtov pri svojem delu ne bo mogoč uresničiti le s svojim strokovnim znanjem, marveč omenjeno področje obravnava timsko, kar pomeni v nenehnem sodelovanju z drugimi strokovnjaki oziroma službami. Tu mislimo predvsem na povezovanje z zdravstveno službo, sociologom, psihologom, eko-

nomisti, programerji, tehnično in finančno službo, kadrovsko-socialno službo, v kateri deluje, in drugim.

Za uresničitev vsebinskega dela programa so podatki in informacije o zdravstvenem stanju in obolenjih delavk in delavcev zelo pomembni, prav tako število nezgod, oziroma nesreč pri delu. Vrsto potrebnih meritev opravi delavec na področju športne rekreacije skupno z zdravnikom oziroma pri svojem delu koristi podatke zdravstvenega kartona delavcev. Posebno koristno je sodelovanje z zdravnikom in zdravstveno službo pri programiranju zdravstveno-preventivnih in rekreativnih odmorov za tiste delavce ali člane kolektiva, pri katerih prihaja do rušenja ravnovesja med zdravjem in boleznijo.

Poleg sodelovanja z ustreznimi službami v omenjenem delovnem okolju, moramo omeniti tudi povezovanje z družbeno-političnimi organizacijami, ki v specifičnih pogojih dela v tovarni ali drugi delovni skupnosti, lahko mnogo pripomorejo k uspehu, oziroma ustreznim rešitvam na posameznih področjih dela. Osnovna organizacija Zveze sindikatov, ki se poleg drugih bori za interese delavcev, je tista sila v tovarni, ki lahko mnogo doprinese k osveščanju delavcev na področju športne rekreacije. Pri tem pa moramo opozoriti na določene odklone, ki se javljajo v naših delovnih kolektivih. Predvsem te, da področje športne rekreacije „strokovno“ vodijo sindikalni delavci, aktivisti, oziroma vodje posameznih komisij. Njihovo delo je seveda izredno koristno in v veliko pomoč organizatorju športne rekreacije, in dokler tega ni, tudi upravičeno, sicer pa naj strokovno delo prevzame strokovnjak. V kolikor tega ne upoštevamo, lahko pride do nesoglasij, nesporazumov in konfliktov.

V zvezi s tem je prav tako pomembno in potrebno sodelovanje s SZDL, osnovno organizacijo ZK, organizacijo zveze socialistične mladine v tovarni in nenehna in tesna povezanost z ustreznimi dejavniki izven tovarne, oziroma delovne skupnosti.

Povezanost z vsemi odločilnimi in pomembnimi dejavniki znotraj delovnega kolektiva in tudi izven njega v okviru delovanja službe za športno rekreacijo je prav gotovo eden izmed pogojev za uspeh na področju organizacije rekreacije.

HERMAN BERČIČ

V NENEHNNEM ISKANJU NOVEGA

Za ves povojni razvoj celjske tovarne perila Toper je značilen proces povezovanja, ki se nadaljuje tudi v sedanjih družbenih prizadevanjih za oblikovanje gospodarsko in tehnološko zaokroženih asociacij združenega dela. Z razvojem gospodarstva, s povečanjem kupne moči prebivalstva ter z naraščanjem njegovih potreb se je spreminjal tudi proizvodni program Topra in se prilagajal tržnim zahtevam. Danes se je Toper s svojo specializirano proizvodnjo odobro zasidral na domačem tržišču in v tujini.

KRATKA ZGODOVINA TOVARNE

Zametki današnjega Topra segajo v najbolj tragično obdobje naše zgodovine, kajti proizvodnja je stekla v letih med drugo svetovno vojno. Tedanja tovarna perila je bila majhna in nepomembna. V prvih dveh povojnih letih je z združitvijo nekdanjih manjših tekstilnih podjetij v Celju nastal Toper, ki je bil v tem času že dokaj pomembna tovarna. Sprva je kolektiv, ki je štel le 200 zaposlenih, proizvajal moško perilo za potrebe naše armade, kaj kmalu pa je začel tudi s proizvodnjo za široko tržišče. Leta 1953 sta se Topru priključili dve delovni organizaciji: Oblačila Celje in Pletilstvo, leta 1957 pa tedaj likvidirano podjetje Konfekcija Šoštanj in leta 1959 še Šmartex.

Za razvoj Topra je prav gotovo ena najpomembnejših letnic leto 1958, ko je bila opravljena prva večja rekonstrukcija tovarne in ko so posodobili strojno opremo. Hkrati je to leto pomembno obdobje, v katerem so delavci Topra dosegli prve izvozne rezultate ter leto spoznanj, kje kolektiv šepa in kaj bi bilo potrebno storiti za boljše kvaliteto proizvodov, za boljše organizacijo proizvodnje ter za večjo produktivnost, da bi se lahko enakopravno kosal z drugimi na vse bolj zahtevnem domačem trgu in v zelo močni konkurenci na tujem. Od tega spoznanja do izpolnitve potrebnih nalog ni poteklo mnogo časa. Precejšnje investicijske naložbe v modernizacijo in povečanje proizvodnih zmogljivosti z dograditvijo 2400 kvadratnih metrov novih tovarniških prostorov, ki so bile zaključene v letu 1964, so omogočile kolektivu Topra ne le kvalitetnejšo proizvodnjo in mnogo boljše delovne razmere, pač pa tudi uspehe na tujih trgih, saj od tega leta naprej predstavlja izvoz od 35 do 60 odstotkov obsega njihove proizvodnje. Kolektiv je osvojil načelo, da mora biti vsak izdelek za domače tržišče dovolj dober tudi za izvoz.

V zadnjih desetih letih so v Topru vložili precejšnja sredstva predvsem v modernizacijo strojne opreme, v specializacijo proizvodnih obratov ter v njihovo razširitev, pa tudi v kompletiranje proizvodnega programa. Možnosti širjenja so bile seveda omejene, zato so prav v tem času izvedli tudi nekatere inte-

gracije z manjšimi delovnimi organizacijami, ki niso imele čvrstih proizvodnih programov. S pomočjo že usposobljenega kolektiva Topra in njegovega poznavanja tržnih razmer in potreb so integrirane delovne organizacije preusmerile svoje proizvodne programe na izdelke, ki omogočajo kvalitetno ponudbo na jugoslovanskem in tujem trgu ter dopolnjujejo program Topra. To so bile nekdanja Moda Šoštanj, Elegant Celje in Prevent iz Slovenj Gradca.

In kaj proizvajajo danes v organizaciji združenega dela Toper? Se vedno je nosilni program proizvodnja moških srajc, temu sledi proizvodnja ženskega perila in kopalk, nato športni program, ki temelji predvsem na opremi za zimski šport ter konfekcija za mlade.

Pri tej proizvodni usmeritvi bo ostal Toper tudi v prihodnje. 1800-članski kolektiv je lani zaključil tudi gradnjo 5000 kvadratnih metrov novih proizvodnih prostorov za 850 zaposlenih delavcev v Celju, kjer je zdaj možna visoko specializirana proizvodnja, še večji obseg proizvodnje in višja storilnost. Letos in v naslednjih letih pa bodo posvetili skrb predvsem zamenjavi starih in že dotrajanih strojev z novimi ter posodabljanju proizvodnje tudi v drugih proizvodnih obratih.

Kolektiv Topra je eden redkih, ki so doslej povečevali tovarno ter jo modernizirali praktično brez kreditov, predvsem z lastnimi sredstvi. Tudi samoodpovedovanja ni manjkalo in prav zato se lahko pohvalijo z enotnostjo kolektiva, ki je sposoben prijeti za delo tudi v najhujših razmerah ter sproti odpravljati vse ovire pri gospodarjenju in izpolnjevanju svojega družbenega poslanstva.

ŠE BOLJE GOSPODARITI

Toper si je utrl pot na tržišče predvsem s posodabljanjem tehnologije, proizvodnega programa, s prilagajanjem novim in zahtevnejšim potrebam ter s takim izborom izdelkov, ki zadovoljuje potrošnike. V svoj proizvodni program uvajajo tudi izdelke, po katerih bo v bodoče povpraševanje čedalje večje. Tu mislimo zlasti na garderobo za šport in rekreacijo ter za prosti čas.

Odločitev, da se bo obseg proizvodnje srajc relativno zmanjševal, je posledica razmer na tržišču, kajti naše zmogljivi-

vosti so v tej proizvodnji predimenzionirane, na svetovnem trgu pa se zaradi nizkih cen vse bolj uveljavljajo proizvajalci z Daljnega vzhoda.

Kljub jasni razvojni usmeritvi Topra tako v srednjeročnem kot v dolgoročnem obdobju, kjer so že vkonponirana v programih vsa načela dobrega gospodarjenja in stabilizacijskega vedenja, pa so tudi v tem kolektivu pripravili konkreten stabilizacijski program ter sprejeli ukrepe, s pomočjo katerih bodo gospodarske rezultate še izboljšali. Lani so delavci Topra ustvarili 240 milijonov dinarjev celotnega dohodka, letos pa se je ta številka povzpela na 350 milijonov dinarjev. Tolikšen dvig celotnega dohodka je seveda posledica integracije Preventa in Eleganta s Toprom, toda več kot polovico povečanja predstavlja porast proizvodnje v dosedanjih zmogljivostih Topra.

Problemov, s katerimi se srečuje kolektiv Topra pri gospodarjenju, ni potrebno posebej naštevati, saj so podobni tistim, s katerimi se ubadajo drugi delovni kolektivi. Vse bolj upada stopnja akumulativnosti, ne-likvidnost povzroča dodatne težave, restrikcije uvoza so po mnenju predstavnikov Topra premalo selektivne in zato povzročajo tudi precejšnjo škodo, zlasti v sodelovanju s tujimi poslovnimi partnerji.

Kljub tem težavam v Topru povečujejo svoj izvoz. Že za prihodnje leto računajo, da bodo z izvozom zaposlili kar 48 odstotkov svojih zmogljivosti v primerjavi z letošnjimi 35 odstotki. Danes ima Toper že vse možnosti, da nastopa v državah SEV kot ekskluzivni ponudnik svojih izdelkov. V nekaj državah jim je uspelo izpodriniti celo zahodnoevropske proizvajalce pri „oblačenju“ smučarskih reprezentanc, prav tako pa obstajajo tudi velike možnosti za prodajo blaga za široko potrošnjo.

V Topru trenutno uvažajo 20 odstotkov surovin in reprodukcijskega materiala. V sedanji akciji za stabilizacijo zato povečujejo zmanjšanje uvoza precej pozornosti in si prizadevajo, če je le možno, zamenjati uvožene materiale z domačimi. Sicer pa si to prizadevajo že ves čas. Največ dve leti uvažajo potrebne materiale za svoj novi izdelek, medtem pa iščejo z domačimi proizvajalci ustrezno rešitev za proizvodnjo teh materialov v domačih tovarnah. Tako sodelovanje, ki temelji na skupnem proučevanju tehnologije, oblikovanju novih materialov ter tudi na skupnem prevzemanju rizika na tržišču, se je doslej dobro obrestovalo vsem partnerjem.

Nadaljnja integracijska prizadevanja Topra pa veljajo zlasti povezovanju s trgovino. Dosedanje izkušnje na področju sodelovanja Topra z osnovno proizvodnjo in deloma tudi s trgovino so sicer bogate, vendar bo pot poglobljanja teh odnosov še trda, saj je pogosto še vedno odločujoča tržna logika in vse premalo oblikovanje skupnega razvoja, skupne poslovne politike itd. Toda če je Topru v sedanjem sodelovanju z dobavitelji že uspelo zagotoviti tehnološko dogovarjanje ob upoštevanju medsebojnih interesov, nedvomno ni razloga, da se ne bi razvil tudi s trgovskimi organizacijami tesnejše sodelovanje.

SPODBUDA ZA BOLJŠE GOSPODARJENJE

Čeprav so v Topru doslej posvečali največ pozornosti povečevanju in posodabljanju proizvodnje, niso pozabili ne na izobraževanje zaposlenih ne na zviševanje družbenega in osebnega standarda. Nedvomno so dobro urejene razmere tudi na teh področjih zelo močna spodbuda za boljše gospodarjenje. Žal za stanovanjsko gradnjo še vedno primanjkuje denarja, kljub 9-odstotnemu prispevku za stanovanjsko gradnjo. Po srednjeročnem načrtu bi morali zbrati 20 milijonov dinarjev, da bi lahko rešili stanovanjsko stisko, kot so jo ugotavljali pred dvema letoma. Zbrali bodo lahko le 12 milijonov in potrebe bodo seveda še naraščale. Zato so se v Topru odločili za sodelovanje z drugimi celjskimi kolektivi pri reševanju stanovanjskih problemov svojih delavcev, ki jih je kar 97 odstotkov od celotnega števila zaposlenih.

Tudi izobraževanju posvečajo v tej delovni organizaciji veliko pozornosti, saj se dobro zavedajo, da so lahko le strokovno in družbenopolitično usposobljeni delavci resnični nosilci samoupravnih odločitev in napredka delovne organizacije.

V novonastajajočih temeljnih organizacijah združenega dela, ki jih bo po novem 11 namesto sedanjih pet, bodo delavci lahko še mnogo bolj neposredno sodelovali ne le pri odločitvah, ki zadevajo gospodarjenje in razvoj, pač pa tudi pri reševanju vsakodnevnih problemov tako svoje temeljne organizacije kot delovne organizacije kot celote. Prav to sodelovanje vseh delavcev pri pridobivanju in delitvi dohodka, pri odločanju o vseh vprašanih razvoja, tekoče poslovne politike in družbenega standarda pa je poročstvo, da bo Toper v bodoče še hitreje napredoval in se še bolj uveljavljal doma in na tujem. (E. P.)

